

373.0114

๑๒๗๒๗

๗.๓

การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ปริชญานีพนธ์

ของ

วรรณดี ชีช้าง

20 ก.ค. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

กุมภาพันธ์ 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*พ.น.น.ส. อ.วิชัยการ*.....ประธาน

(อาจารย์พรณพิศ วาณิชการ)

.....*ทศพร ทองภักดี*.....กรรมการ

(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)

คณะกรรมการสอบ

.....*พ.น.น.ส. อ.วิชัยการ*.....ประธาน

(อาจารย์พรณพิศ วาณิชการ)

.....*ทศพร ทองภักดี*.....กรรมการ

(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)

.....*วิหะณู พงศ์ประยูร*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*ดร.สมพร บัวทอง*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ *๙* เดือน *กุมภาพันธ์* พ.ศ. 2536

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์พรณิศา วาณิชยการ อาจารย์ทัศน ทอภักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ช่วยในการตรวจแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา และโรงเรียน ขุนหาญวิทยาสรรค์ ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ และขอขอบคุณ คุณसान แก้วกัณฑ์ ที่คอยให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือ ตลอดระยะเวลาของการวิจัยในครั้งนี้

วรรดี ขีช้าง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	7
ความหมายของบทบาทสมมติ	7
ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ	9
หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน	13
ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์	19
ความหมายของความซื่อสัตย์	19
ประเภทของความซื่อสัตย์	20
พัฒนาการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์	23

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์	26
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	30
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	31
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	31
ลักษณะแบบสอบถามความซื่อสัตย์	35
การดำเนินการทดลอง	36
วิธีดำเนินการทดลอง	37
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	40
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	40
ผลการศึกษาค้นคว้า	40
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	45
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	45
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	45
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	46
การดำเนินการทดลอง	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	47
อภิปรายผล	48
/ ข้อเสนอแนะ	50
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	58
ภาคผนวก ก	59
ภาคผนวก ข	70
ภาคผนวก ค	150
ประวัติย่อของผู้วิจัย	155

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Contral-Group	
	Pretest-Posttest Design	36
2	เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	
	ก่อนการใช้นิทานสมมติแบบมีบทและนิทานสมมติแบบไม่มีบท	41
3	เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้นิทานสมมติ	
	แบบมีบท	42
4	เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้นิทานสมมติ	
	แบบไม่มีบท	43
5	เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการใช้	
	นิทานสมมติแบบมีบทและนิทานสมมติแบบไม่มีบท	44
6	เปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	
	ก่อนการใช้นิทานสมมติแบบมีบทและการใช้นิทานสมมติแบบไม่มีบท	151
7	เปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้	
	นิทานสมมติแบบมีบท	152
8	เปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของคะแนนกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลัง	
	การใช้นิทานสมมติแบบไม่มีบท	153
9	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1	
	และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการใช้นิทานสมมติแบบมีบทและนิทานสมมติ	
	แบบไม่มีบท	153
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความซื่อสัตย์	69

คำนำ

การพัฒนาประเทศจะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน การพัฒนาบุคคลให้มีคุณค่า จึงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งสามารถทำได้โดยการให้การศึกษา (ปัจจุ สดสง่า. 2531 : 11) ดังนั้นในการพัฒนาประเทศนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการพัฒนาคนเพราะคนเป็นกลไกขั้นแรกที่จะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ การจัดการศึกษา และการให้ความรู้แก่ประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ขาดเสียไม่ได้ โดยจะต้องควบคู่ไปกับความรู้ก็คือจริยธรรม เพราะถ้าคนในสังคมขาดจริยธรรมแล้ว สังคมนั้นจะขาดความสงบสุข เนื่องจากความรู้วิทยาการทั้งปวง ไม่อาจช่วยให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ ดังที่ เอกวิทย์ ฆ กลาง (2516 : 109) กล่าวว่าความรู้นั้นเป็นเพียงเครื่องมือ เป็นศาสตราวุธที่ผู้จะใช้จะต้องใช้ให้เป็นจึงจะเกิดประโยชน์ การพัฒนาบุคคลในด้านจริยธรรมจึงนับได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะถ้าบุคคลในสังคมมีจริยธรรมดี ย่อมจะเป็นเครื่องชี้นำในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทางที่ดีด้วย ย่อมก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและส่วนรวม ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520 : 14) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลในด้านที่สำคัญที่สุดคือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ความเป็นพลเมืองดีก็คือ การมีจริยธรรมสูงนั่นคือมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย

ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมอย่างหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งบุคคลพึงจะมีไว้เป็นคุณสมบัติของคน โดยมีความเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นพลเมืองดีของประเทศ เป็นข้าราชการที่ดีหรือเจ้าพนักงานในหน่วยงานต่าง ๆ ก็ตาม ถ้าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติในตนแล้วจะสามารถทำให้หน่วยงานประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวกับการเงินงบประมาณ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความลับของชาติ (ทวี บุญยเกษตร : 2514 : 37 - 59) ซึ่งสอดคล้องกับ จรูญ สุภาพ (2521 : 184) กล่าวถึงธรรมะเพื่อความมั่นคงของชาติทางการเมืองข้อหนึ่งคือความซื่อสัตย์ของ

คนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อสัตย์ของผู้บริหารประเทศและข้าราชการ โดยชี้ให้เห็นว่า ถ้าผู้บริหารประเทศและข้าราชการขาดความซื่อสัตย์ ก็จะทำให้การทุจริต ทำการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือยอมรับสินบน ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าความซื่อสัตย์มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะต้องปลูกฝังให้เกิด กับนักเรียน ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 167) ได้วิเคราะห์หลักสูตร ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว พบว่า จริยธรรมที่ควรเร่งรัดพัฒนาคือความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา และความขยันหมั่นเพียร และพนัส ทันทาคินทร์ (2523 : 124) ได้เสนอแนะว่าจริยธรรมที่ควรจะต้องปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดแก่นักเรียน โดยมุ่งถึงประโยชน์ที่จะ ได้รับต่อตัวเองและสังคมคือจริยธรรมความซื่อสัตย์

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาและจากการสอบถามครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียน บ้านพรานวิบูลวิทยา พบว่า นักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรมขาดความซื่อสัตย์ เช่น การขโมยของ คนอื่น หุคโกหก ทุจริตในการสอบ หุคคำยาบ มาโรงเรียนสายลอกการบ้านเพื่อน ส่งงานไม่ครบ ทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิด ฯลฯ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข เพราะถ้าหากปล่อยไว้จะก่อให้เกิดปัญหาและจะคิดเป็นนิสัยตลอดไปและจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของ นักเรียนด้วย

จากการศึกษาการใช้บทบาทสมมติ ผู้วิจัยพบว่า เป็นเทคนิคที่น่าสนใจและน่าจะนำมาใช้ ในการปรับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ได้ ทั้งนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมติเป็นการนำเอาสถานการณ์ ในชีวิตประจำวันมาเป็นสถานการณ์ในห้องเรียนให้นักเรียนได้ทดลองเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ แสดงออกหลายทางทั้งทางการพูด การแสดงท่าทางเป็นการเร้าความสนใจให้เกิดกับนักเรียน ได้เป็นอย่างดี นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ได้อย่างถูกต้องชัดเจน และหลังจากที่นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมแล้ว ก็จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ผู้วิจัยคาดว่า การแสดงบทบาทสมมติจะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถ นำมาปรับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนได้ ซึ่งจากผลการวิจัยที่ผ่านมา เช่น งานวิจัยของ อิศารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทดลองนำบทบาทสมมติไปใช้ยกระดับเหตุผล เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล จังหวัด อุบลราชธานี ปรากฏว่า การใช้บทบาทสมมติทำให้จริยธรรมด้านความสามัคคีพัฒนาได้ดีขึ้น และ

งานวิจัยของ พรธทิพย์ พันทอง (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทไปใช้ในการพัฒนาวิสัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุตรกริ อำเภอบุตรกริ จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏว่า การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบททำให้นักเรียนมีวิสัยในตนเองสูงขึ้น แต่แบบมีบทสามารถพัฒนาความมีวิสัยในตนเองได้ดีกว่าแบบไม่มีบทจากสาเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำบทบาทสมมติมาใช้ในการปรับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจัดอยู่ในช่วงการเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการอิสระ ต้องการเรียนรู้ด้วยการทดลองด้วยตนเอง ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ (ประดับ เรื่องมาลัย. 2525 : 51) โดยผู้วิจัยจะใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทในการทดลองในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับว่าวิธีใดจะได้ผลดีกว่ากันในการปรับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอนพทญ จังหวัดศรีสะเกษ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท
2. เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท
3. เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบท

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทมีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในการนำการให้บทบาทสมมติทั้งแบบมีบทและแบบไม่มีบทไปพัฒนาจริยธรรมความซื่อสัตย์และจริยธรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ที่มี ความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 27 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ที่มี ความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรที่สมัครใจเข้ารับการทดลองแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาความซื่อสัตย์โดยใช้บทบาทสมมติ 2 วิธีคือ

3.1.1 การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท

3.1.2 การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมที่มีการกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมามีการกำหนดบทบาท เฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น โดยไม่มีการขอมลล่วงหน้ามาก่อน ผู้แสดงจะสวมบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย เพื่อการเรียนรู้ในเนื้อหา เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ บทบาทสมมติมีขั้นตอนในการแสดงตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ครูกำหนดขอบเขตและสถานการณ์ให้ชัดเจน แจ้งให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ ขั้นตอนที่ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง ครูขออาสาสมัครที่จะแสดงตามบทบาท จัดฉากเตรียมผู้สังเกตการณ์ เริ่มแสดงจนกระทั่งสิ้นสุดการแสดงขั้นตอนที่ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง ผู้แสดงและผู้สังเกต เปิดเผยความรู้สึกและความคิดอย่างตรงไปตรงมา ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้แสดง แสดงเพิ่มเติมตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุป ครูสรุปเพิ่มเติม ขั้นตอนที่ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

บทบาทสมมติที่ผู้วิจัยใช้ในการทดลอง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือบทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทสมมติแบบมีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์และแนวทางในการแสดงบทบาทสมมติไว้ให้ผู้เรียนแสดงไปตามแบบแผน และขั้นตอนที่ครูเตรียมไว้ โดยแสดงตามบทตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีที่ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1 โดยใช้ขั้นตอนและเวลาดังกล่าวข้างต้น

2. บทบาทสมมติแบบไม่มีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์ไว้ โดยมีขั้นตอนในการแสดง 5 ขั้นตอน เช่นเดียวกับบทบาทสมมติแบบมีบทยกเว้น ขั้นที่ 2 คือ ขั้นแสดงขั้นนี้ หลังจากทีครูขออาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทสมมติแล้ว ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง วิธีนี้ใช้ในกลุ่มทดลองที่ 2

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง มีความจริงใจไม่ทุจริตและไม่ประพฤติมิชอบ ได้แก่ ยอมรับผิดจากการกระทำของตน ไม่คิดโลภของของผู้อื่น ไม่ทุจริตในการสอบ ไม่ขโมยของของผู้อื่น หรือหยิบของของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต รักษาความลับ และ ไม่กล่าวคำเท็จ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจัดเรียงลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

ความหมายของบทบาทสมมติ

แชฟเทิล และ แชฟเทิล (กาญจน เลิศธีระวิวัฒน์. 2533 : 9 ;

อ้างอิงมาจาก Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการที่จะเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมโดยต้องแท้ และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ด้วยมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน เช่น การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การเลือกบทบาทที่เหมาะสม การแสดงบทบาท ปฏิกริยาตอบสนองของผู้ที่มีต่อบทบาทที่แสดงและการสรุปนำมาใช้ นอกจากนี้ เทเลอร์ และ วอลฟอร์ด (ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. 2532 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Taylor and Walford. 1974 : 19) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกว่าตนเองมีพฤติกรรมแบบใดจึง

จะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด และยังช่วยให้ผู้เรียน รู้ความต้องการที่ซ่อนเร้นภายในตัวผู้เรียนได้แก่ แรงจูงใจ ความต้องการ ซึ่งจะมีผลต่อการทำงาน และการตัดสินใจของกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองต่อผู้อื่น ต่อสังคม เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนยิ่งขึ้น สำหรับ ลี (กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์. 2533 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Lee. 1974 : 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ บทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูดแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทจะกระทำซ้ำใหม่ได้จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับและชารัน (พรธทิพย์ พันทอง. 2534 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Sharan. 1976 : 160) มีความเห็นว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจัดแสดงขึ้นเพื่อมุ่งสำรวจปัญหาด้านสังคม ซึ่งจะนำมาเป็นประสบการณ์ การเรียนรู้จะช่วยพัฒนาความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเพราะผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในภายหลัง

สำหรับในประเทศไทย ทิศนา ขนมนนธิ (2519 : 41) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียน ได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึก และพฤติกรรมมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ และประหยัด จิระวรพงศ์ (2522 : 97) กล่าวถึงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นการแสดงที่ไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน แสดงไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่กำหนด ผู้แสดงต้องพยายามหาวิธีการแก้ปัญหาให้ได้ การแสดงบทบาทจะให้ผลต่อผู้เรียนในหลายโอกาส เช่น เป็นการเตรียมพร้อมที่จะแก้ปัญหาบางอย่างในอนาคต การถ่ายทอดข้อเท็จจริง การวิเคราะห์สถานการณ์บางอย่าง ความเห็นของผู้อื่น ควรให้ผู้เรียนแสดงบทบาทโดยอิสระเว้นไว้แต่กรณี ที่ผู้แสดงเกิดการติดขัด มองดูว่า จะไม่สามารถต่อไปได้ จึงไม่ปล่อยให้แสดงต่อไป สำหรับชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้ และพฤติกรรม

ของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้
 ประสบกับสภาพการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้น ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลอง และเรียนรู้
 ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ นอกจากนี้ สุนทร อมรวิวัฒน์,
 แรมสมร อยู่สถาพร และโสภณพรต ชัยสมบัติ (2526 : 99) ได้ให้ความหมายบทบาท
 สมมติว่าเป็นเครื่องมือและวิธีสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่าง
 ลึกซึ้งในเรื่องที่จะเรียนโดยผู้สอนสร้างสภาพการณ์สมมติ และบทบาทขึ้นมาให้ผู้เรียนได้
 แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมติขึ้นมาแล้วมักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้ง
 ต่าง ๆ ผงงมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัว
 ก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่า ผู้แสดงอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบอย่างไร
 บ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรม และหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจ
 อย่างธรรมชาติ

จากความหมายของบทบาทสมมติดังที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมติ
 เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยครูผู้สอนเป็นผู้สร้างบทและสภาพการณ์
 สมมติขึ้นให้ผู้เรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นไปตามธรรมชาติมีการกำหนดบทบาท
 เฉพาะตัวให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น โดยไม่มีการขอมลล่วงหน้ามาก่อน และถือเอา
 การแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้
 เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสภาพการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้
 ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นสิ่งที่ครูนำมาใช้ ช่วยในการสอนได้มากเพราะ
 บทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลายอย่าง ดังที่ วิธนา วิสเพ็ญ (บรรณิกพย
 พื้นที่ทอง. 2534 : 10 ; อ้างอิงมาจาก วิธนา วิสเพ็ญ. 2529 : 3 - 5) ได้กล่าวถึง
 ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกในสภาวะการต่าง ๆ ที่สมมติขึ้น และเข้าใจตนเองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่า ตนเองมีความสามารถในการแสดงออกทั้งทางด้านวาจา และท่าทางมากน้อยเพียงใด ตนเองมีความกล้า มีความเชื่อมั่น มีความสามารถทางด้านการใช้ภาษา การแก้ปัญหา และการตัดสินใจเพียงใด เมื่อทราบแล้วจะได้พยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

2. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น บุคคลบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกต่อหน้าผู้อื่นเลย ไม่ว่าจะเป็นการพูด การแสดงละคร ใต้เวที หรือการแสดงในรูปแบบใด การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้น ๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้โดยไม่ยากนัก เมื่อมีโอกาสดังกล่าวจะทำให้รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นจะแสดงออกต่อไปทั้งทางด้านวาจา และท่าทาง

3. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาท เข้าใจบุคคลอื่นที่ตนเกี่ยวข้องกับด้วยดียิ่งขึ้น โดยปกติแล้วบุคคลก็มักแสดงบทบาทของตนเองตามสภาวะการที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ แต่เมื่อต้องมาสวมบทบาทของผู้อื่นจะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร ตัดสินใจอย่างไร ทำให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นดีขึ้น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา เมื่อต้องคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางตนในสังคมดีขึ้น

4. การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้คนในกลุ่มเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเอง มีความสามัคคีปรองดองกัน การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงเป็นการเล่นร่วมกัน จึงต้องช่วยเหลือวางแผนจัดฉาก จัดบท สถานที่ กำหนดตัวแสดงและแสดงร่วมกัน ทำให้มีความใกล้ชิดสนิทสนม และมีความสามัคคีปรองดองกันยิ่งขึ้น

5. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจสภาพการต่าง ๆ ได้ดีขึ้น การแสดงบทบาทสมมติมักจะต้องกำหนดสภาพการต่าง ๆ ขึ้นให้แสดง ในชีวิตจริงคนเราอาจจะไม่สนใจกับสภาพการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่เมื่อต้องสวมบทบาทในสภาพการที่สมมติขึ้น ต้องแก้ปัญหา ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จะช่วยให้เข้าใจสภาพการต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

6. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจดีขึ้น บทบาทสมมติส่วนใหญ่จะมีเหตุการณ์ขัดแย้งหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาแฝงอยู่ ผู้แสดงบทบาทจะต้องใช้

ความคิด ใช้วิจารณ์ และไหวพริบต่าง ๆ แก้ปัญหาให้คลี่คลายลงไป การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ ก็มีหลายอย่างต่าง ๆ กัน เช่นผู้แสดงกลุ่มหนึ่งมีวิธีแก้ปัญหาหรือตัดสินใจอย่างหนึ่งแต่ในสภาพการณ์เดียวกันหรือปัญหาเดียวกันผู้แสดงอีกกลุ่มหนึ่งจะมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไปอีก ทำให้ผู้แสดงได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจหลาย ๆ วิธี นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง

7. ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญ ๆ ให้กับผู้แสดง สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น ให้แสดงบทบาทนั้นมักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเรื่องค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ การแสดงบทบาทจะช่วยให้ผู้แสดงได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองจากการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ หลังจากการแสดงบทบาทแล้วมักจะมีการอภิปราย ประเมินผลการแสดง วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ กิจกรรมในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจค่านิยมต่าง ๆ มากขึ้น

8. ช่วยให้เข้าใจเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น ตามปกติแล้วการที่มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาแล้วมักต้องมีสาเหตุหรือแรงผลักดันอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่ผู้แสดงสวมบทบาทที่ตนเองต้องตกอยู่ในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ ต้องใช้วิจาร การแสดงท่าทางและการตัดสินใจออกไป จะทำให้ มีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ดีขึ้น เมื่อเข้าใจ ได้ก็ยังสามารถให้อภัยในความผิดพลาดของบุคคลอื่น ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

9. ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันในหลาย ๆ กรณี มนุษย์เรามักมีความคิด มีความรู้สึกเจ็บที่เก็บไว้ในใจ ไม่อาจแสดงออกได้ การแสดงบทบาทจะช่วยให้ผู้แสดงได้ระบาย ความในใจออกมา ทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทได้รับรู้ ได้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ครูจะเข้าใจนักเรียนดีขึ้น นักเรียนเองก็จะเกิดความเข้าใจในตัวครู นอกจากนั้นระหว่าง นักเรียนด้วยกันก็จะเข้าใจกันดียิ่งขึ้นอีกด้วย และยังช่วยให้ผู้แสดงมีความรู้สึก มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น เพราะนอกจากแสดงบทบาทเหล่านั้นจะช่วยให้ได้สำรวจจุดเด่นด้อยของผู้อื่นและตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความผาสุกยิ่งขึ้น

10. การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ เกิดความสนุกสนาน เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ การแสดงบทบาทสมมติผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

การสอน ได้แสดงออกทั้งด้านวาจา ท่าทาง ความคิดทำให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวา ผู้แสดงได้มีโอกาสสวมบทบาทในชีวิตจริงได้ดียิ่งขึ้น

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2522 : 11) กล่าวถึงประโยชน์จากการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะตัว ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้ง และความ เป็นจริงของโลกจากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียน กระตือรือร้น ที่จะอภิปรายปัญหาช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย สังคม ภาษาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเมกา สัตย์ธรรม (2524 : 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ ทำให้การเรียนรู้สนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณลักษณะเด่นในด้านต่าง ๆ ส่วนชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14 - 15) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจน เพราะเรื่องนั้นจะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปราย และวิเคราะห์ เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักแก้ปัญหา ตัดสินใจและสามารถหาการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ พรณพิศ วาณิชยการ (2528 : 174 - 196) ได้กล่าวว่าการแสดงบทบาทสมมติในแต่ละครั้ง ผู้สวมบทบาทมีโอกาสได้เผชิญกับสถานการณ์ใหม่ เป็นการช่วยให้ผู้สวมบทบาทมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดเผยได้สัมผัสกับความรู้สึกของตนเอง เพื่อจะ ได้สามารถนำตนเองก้าว ไปสู่ชีวิตที่มั่นคงสมบูรณ์ที่สุดที่สามารถทำได้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้สวมบทบาทได้เรียนรู้ ในการพัฒนางานที่ตนสามารถตามวัย ช่วยให้สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของตน ช่วยพัฒนาความมั่นใจให้กับตนเอง เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติไปแล้ว

จากประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติดังกล่าวพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของตนเองทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น รู้จักรับผิดชอบของตนเอง และมีความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

ในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนการนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (กาตุจนา เลิศธีระวิวัฒน์. 2533 : 15 ; อ้างอิงมาจาก วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. 2522 : 27 - 29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติ ควรใช้ให้สอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอน คายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยาวเกินไป ควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียน อยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้เพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

กาตุจนา เกียรติประวัติ (2524 : 146) ได้กล่าวถึง ลักษณะของบทบาทสมมติที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนว่าแบ่งออกได้ 2 วิธี คือ

1. กำหนดสภาพการณ์และแนวการแสดงไว้ แต่ผู้แสดงยังคงมีโอกาสตอบได้ในสภาพการณ์ด้วยตนเอง เช่น สภาพการณ์ที่กำหนดคือ ความล่าเอียง บางอย่างไว้
2. กำหนดสภาพการณ์ไว้แต่เปิดโอกาสให้ผู้แสดงตอบได้ในสภาพการณ์ด้วยตนเอง อย่างมีอิสระมากกว่า เพราะไม่ให้แนวทางไว้ว่าควรแสดงไปในทางบวกหรือทางลบ ได้แก่ สภาพการณ์ที่ระบุแต่สิ่งแวดล้อมไม่กำหนดเจตคติที่ผู้แสดงพึงมี

ทิศนา แวมมณี (2519 : 43 - 44) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนมี 2 วิธีใหญ่ คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมติเข้ามาช่วยในการสอนโดยที่ผู้สอนได้เตรียมบทมาล่วงหน้า ทว่าจะให้ผู้เรียนได้เรียนไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่เตรียมไว้ เช่น ครูเตรียมว่าจะใช้บทบาทสมมติช่วยในการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักเอาใจ

เขามาใส่ใจเรา ครูจะเตรียมสถานการณ์จำลองหน้าและเตรียมบทบาทมาอย่างเรียบร้อย

เมื่อเข้าสอน ครูจะสอนและใช้บทบาทสมมติตามขั้นตอนที่เตรียมมา

2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือช่วยการสอนตามวาระและโอกาสที่อำนวย ครูไม่ได้เตรียมบทบาทมาให้ผู้เรียนล่วงหน้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการใช้บทบาทสมมติไว้ 2 วิธีคือ

1. บทบาทสมมติแบบมีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์และแนวทางในการแสดงบทบาทสมมติไว้ให้ผู้เรียนแสดงไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่ครูเตรียมไว้ โดยแสดงตามบทตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้

2. บทบาทสมมติแบบไม่มีบท หมายถึง การที่ครูกำหนดสถานการณ์ไว้แต่ไม่ให้แนวทางในการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่าควรแสดงอย่างไร โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงตอบได้ในสถานการณ์อย่างอิสระตามความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนเอง

ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ

ทศนา แยมณี (2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมมาไว้พร้อมหรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้ว่ามีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

1. การแจกแจง และกำหนดขอบเขตของปัญหาในขั้นนี้ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสภาพการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสภาพการณ์สมมติ และบทบาทสมมติเมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้วครูจะต้องกำหนดสภาพการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น และอาจเขียนบทบาทหรือไม่เขียนบทบาทที่จะให้ผู้เรียนแสดงตามเนื้อเรื่องที่กำหนด บทบาทสมมติที่นิยมเขียนควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสพกับปัญหาและข้อขัดแย้งเพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1. การอุ่นเครื่อง หมายถึง การให้ผู้เรียนได้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะสอน ในขั้นนี้ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือ สภาพการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง การเล่าเรื่องอุ่นเครื่องนี้ จะเป็นไปมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายและสภาพการณ์ที่ตั้งไว้
2. การเลือกตัวผู้แสดง การเลือกตัวผู้แสดงอาจเป็นได้ใน 2 ลักษณะ คือ อาจเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่ มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจ ปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไป โดยไม่เคอะเขินในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชม ได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มี ลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น การเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและ การสอนเป็นสำคัญ
3. การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นก็จะเป็นการจัดฉากแบบสมมติ ขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะ ง่าย ๆ โดยเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา
4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การใช้บทบาทสมมติในการเรียนนั้น ช่วยให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาที่จริง แต่ครูต้องไม่ลืมว่า การเรียนนี้ไม่ใช่เพื่อความสนุก อย่างเดียว ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้น การเตรียมผู้ชมหรือ ผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปราย และวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ ผลเท่าที่ควร
5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาท สมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติ ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดง มีความสบายใจ การแสดงก็จะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ
6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้วผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการ ความช่วยเหลือ ครูหรือผู้กำกับการแสดงอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้วครูหรือผู้กำกับการแสดงควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเยิ่นเย้อไปจะทำให้เสียเวลา และผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

1. เมื่อการแสดงนั้นได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่กลุ่มที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้
2. กลุ่มพอจะคาดได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามีการแสดงต่อไป
3. ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะจะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ
4. การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปราย ร่วมกัน ระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้น มักจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ เสนอความคิดเห็นการอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดงออกคือการฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้ เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรก ยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมได้เพื่อคุณอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นครูสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงจะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

เมอร์ฟี (วาสนา ปัทมาลัย. 2529 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Murphy.

1976 : 1194-A) ได้ศึกษาการใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสร้างภาพพจน์ทางสังคมและการใช้เหตุผลที่ชอบธรรมของนักเรียนระดับ 2 จำนวน 28 คน ระดับ 4 จำนวน 56 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 84 คน ผลการศึกษา พบว่า การใช้ภาพพจน์ทางสังคมโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้เด็กมีเหตุผลที่ชอบธรรมตามระดับอายุ

โคโนเลย์ (วาสนา ปัทมาลัย. 2529 : 23 ; อ้างอิงมาจาก Conoley.

1977 : 49977-A) ได้ศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ วันละ 30 นาที มีการทดลองก่อนการเรียนและภายหลังการเรียน กับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นองค์ประกอบในการเรียนการสอนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุมทำให้นักเรียนมีสังคมที่ดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น

ลอนนอตตี (ฉลวยศรี มีใจเย็น. 2526 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Lonnotti.

1977 : 142) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมติที่เน้นการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทดลองกับนักเรียนอายุ 6 และ 9 ปี พบว่านักเรียนที่มีการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีพฤติกรรมการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

เกลเลอร์ (กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์. 2533 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Geller. 1976 : 219) ได้ทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อฟังมากกว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในประเทศ

จิราภรณ์ หุ่นตระกูล (2528 : 49 -55) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยการให้บทบาทสมมติมีการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภฎี ทรัพย์รุ่ง (2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียน โดยได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ผลการทดลอง ปรากฏว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานมากกว่า การสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวรรณ ศรีขันธ์ (2530 : 42 - 46) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่น ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์ (2533 : 68 - 69) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ผลการทดลอง

ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีการพึ่งตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรรณทิพย์ พันทอง (2534 : 68 - 69) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลอง โดยการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและไม่มีบทมีวินัยต่อตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีความรับผิดชอบต่องาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัยในตนเอง อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีในภาพแห่งตนสูงขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังทำให้ครูเข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าบทบาทสมมติน่าจะใช้ได้ผลในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอหนองหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

ความหมายของความซื่อสัตย์

ไวลเคอร์ (วรดิษฐ์ รัชธรรม. 2515 : 13 - 14 ; อ้างอิงมาจาก Volker. 1928 : 170) ให้คำนิยามของความซื่อสัตย์ว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความเต็มใจที่จะยอมรับผิดชอบต่อธุรกิจที่ทำงานเป็นกลุ่มและต้องทำให้ดีที่สุดในทุกหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

รูสเวลท์ (Roosevelt. 1956 : 40 - 45) ได้กล่าวถึงการเป็นพลเมืองดีสรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองดีนั้นเริ่มตั้งแต่อยู่ในบ้านหรือครอบครัว ต้องมีสิ่งสำคัญสามประการ คือ ความซื่อสัตย์ กล้าหาญ และมีสามัญสำนึก

ลิคโคนา (Lickona. 1976 : 174 - 175) ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ก็คือองค์ประกอบของความไม่ซื่อสัตย์ ดังเช่น ความพยายามที่จะหลอกลวงหรือบิดเบือนพฤติกรรมของตน

สงบ ลักษณะ และคนอื่น ๆ (2524 : 34) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ ว่าหมายถึงการมีค่านิยมประพฤติปฏิบัติตรงต่อความจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อความรับผิดชอบ ตรงต่อค่านิยมลัทธิ ตรงต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา (2525 : 129 - 131) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่าหมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม และตรงความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

อนุวัตนันต์ ตั้งสมบุรณ์ (2526 : 16) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การกระทำหรือความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องการไม่ทุจริต และประพฤตินิชอบ การปฏิบัติตามกฎที่กำหนดไว้ การไม่หลอกลวง การพูดแต่ความจริง การไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ การมีความยุติธรรม และการมีความละเอียดรอบคอบ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 8) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่าหมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง

สุจิตใจ ขันทองคำ (2533 : 11) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่าหมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมตลอดจนการแสดงความรู้สึกของบุคคลในเรื่อง การพูดความจริง การตรงต่อเวลา การยอมรับผิด การไม่ขโมยของผู้อื่นหรือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และการประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาหรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองหรือผู้อื่น

จากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตรงต่อความจริง ไม่ทุจริต ประพฤตินิชอบ มีความซื่อตรงมีสัจจะและความจริงใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ประเภทของความซื่อสัตย์

กรมวิชาการ (2523 : 147) ได้จำแนกความซื่อสัตย์ออกได้ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีลักษณะพฤติกรรม เช่น การมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การมีความละเอียดเกรงกลัวต่อการกระทำผิด การไม่พูดลบล้างหรือหลอกลวง การไม่คิดโลภในของของผู้อื่น การยอมรับผิดจากการกระทำของตน เป็นต้น

2. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น มีลักษณะพฤติกรรม เช่น การมีความจริงใจต่อผู้อื่น การไม่กล่าวคำเท็จต่อผู้อื่น การรักษาความลับข้อมูลที่ให้กับผู้อื่น การไม่เอาเปรียบผู้อื่น การไม่ถือเอาของของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยไม่ได้รับอนุญาต การไม่ทุจริต คือ ควรมีความประพฤติดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น เป็นต้น

3. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีลักษณะพฤติกรรม เช่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนทำ หรือได้รับมอบหมายและทำให้ดีที่สุด มีความตรงต่อเวลา การไม่ใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางหาผลประโยชน์ส่วนตน การรักษาและปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

4. ความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ มีลักษณะพฤติกรรมเช่น การไม่คิดประทุษร้ายต่อหมู่คณะ การรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ การไม่นำความลับของหมู่คณะไม่เปิดเผย เป็นต้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2525 : 129 - 131) ได้วิเคราะห์โครงสร้างของความซื่อสัตย์ว่าแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ

- 1.1 ไม่สับปลับกลับกลอก
- 1.2 ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
- 1.3 มั่นคงต่อการกระทำดีของตน
- 1.4 ไม่คดโกงมีความตั้งใจจริง
- 1.5 ประพฤติตรงตามพูดและคิด

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ

- 2.1 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว
- 2.2 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว

3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ พฤติกรรมที่แสดงออก คือ

- 3.1 ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
- 3.2 ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย

- 3.3 ไม่ส่อพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว
- 3.4 ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง
4. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ
 - 4.1 ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - 4.2 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของตน หรือเอาดีเข้าตน
 - 4.3 ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิดกฎหมาย หรือผิดระเบียบข้อบังคับ

ของสังคมหรือหมู่คณะ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 60 - 61) ได้สรุปผลการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทยเมื่อวันที่ 22 - 27 มกราคม 2523 และได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นจริยธรรมที่เน้นความซื่อตรงต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำนึงสัญญาแบบแผน และกฎหมาย และความถูกต้องอันดีงาม และมีลักษณะพฤติกรรมซึ่ง ดังนี้

1. ซื่อตรงต่อเวลา
2. ซื่อตรงต่องานของตัวเองที่กำหนดไว้
3. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน
4. ซื่อตรงต่อคุณธรรม (เพื่อความประพฤติที่ดี) พยายามปฏิบัติ
5. ซื่อตรงต่อการนัดหมาย (การพบปะ การประชุม)
6. ซื่อตรงต่อการให้สัญญา (คำพูด เงิน การช่วยเหลือ)
7. ซื่อตรงต่อคำสั่งของครู
8. ซื่อตรงต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
9. ซื่อตรงต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
10. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่น รู้จักแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่ม

ไม่ก้าวล่วงงานของผู้อื่น

11. ซื่อตรงต่อระเบียบแบบแผนประเพณี
12. ซื่อตรงต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม
13. ซื่อตรงต่องานที่หมู่คณะมอบหมาย

14. ชื่อตรงต่อข้อมูลปัจจุบัน โดยรู้จักงานระหว่างข้อมูลและคำประเมินของผู้อื่น
ได้เป็นอย่างดี

15. มีความยุติธรรม

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (2525 : 15) ได้จำแนกลักษณะบุคคลที่มีความซื่อสัตย์

ไว้ 6 ประการ คือ

1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง
2. ซื่อสัตย์ต่อวาจา
3. ซื่อสัตย์ต่อการทำงาน
4. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
5. ซื่อสัตย์ต่อบุคคล
6. ซื่อสัตย์ต่อคณะ

สมบัติ มหารศ (ม.ป.ป. : 115 - 116) กล่าวว่า ความซื่อตรง

มีหลายประการ เช่น

1. ชื่อตรงต่อคำพูด ได้แก่ ไม่โกหกหลอกลวง รับปากว่าจะช่วยอะไร

ก็ต้องช่วยเหลือ

2. ชื่อตรงต่อบุคคล ได้แก่ ท้าคือเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา

และผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ชื่อตรงต่อระเบียบ ได้แก่ แต่งกายตามระเบียบ
4. ชื่อตรงต่อเวลา ได้แก่ เข้าสอนไม่สาย ไม่เลิกก่อนหมดเวลา
5. ชื่อตรงต่อหน้าที่ ได้แก่ ไม่ออกนอกบริเวณโรงเรียน เวลาที่มีการสอน

หลบหลีกการสอน และไม่ตั้งใจสอน

พัฒนาการเรียนรู้ด้านความซื่อสัตย์

อิทธิพลจากการเรียนรู้ทางสังคม บุคคลจะเกิดการเรียนรู้จากสังคม โดยการรับ
ลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน ซึ่งบางครั้งบุคคลจะเกิดการเรียนรู้

โดยบังเอิญหรือเกิดจากการเลียนแบบจากบุคคลอื่นในสังคมนั้น จริยธรรมความซื่อสัตย์ ก็เช่นกัน บุคคลอาจมีความซื่อสัตย์ในตนเอง โดยเกิดจากการเลียนแบบจากบิดามารดา ครู อาจารย์ หรือจากเพื่อน ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงซ้ำ ๆ จนกลายเป็นนิสัยประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ ได้ หรือในบางครั้งสถานการณ์บางอย่างกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมของความซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์ซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง จนกลายเป็นนิสัยประจำตัวไปได้อีกเช่นกัน และถ้าบุคคลได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วได้รับส่งเสริมแรงในทางบวก ก็จะทำให้คุณลักษณะนิสัยนั้นก่อตัวเป็นบุคลิกภาพได้ในที่สุด และไรท์ (Wright. 1975 : 24 - 30) กล่าวว่า สังคมมีส่วนมากในการบ่มเพาะ ให้มีลักษณะต่าง ๆ กัน ตามแต่ว่ามนุษย์จะอยู่ในกลุ่มใดของสังคม นักทฤษฎีส่วนมากยอมรับว่าความซื่อสัตย์จะถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในวัยเด็ก แต่สังคมและสถานการณ์ในช่วงชีวิตของบุคคลก็มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมของคนเราได้ ซึ่งสถาบันทางสังคมที่มีส่วนหล่อหลอม ลักษณะความซื่อสัตย์ของบุคคลจะประกอบด้วยครอบครัว อันได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของบิดามารดา นอกจากนั้นโรงเรียนสื่อมวลชน และระบบการบริหารการปกครองประเทศ ก็มีส่วนในการปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้กับบุคคลได้ สำหรับทอมสัน และคนอื่น ๆ (Thomson and others. 1959 : 349) ได้กล่าวว่า โรงเรียนมีหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็กโดยจัดหลักสูตร และกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนและสังคมเห็นว่าดีให้เด็กได้เรียน เช่น ให้ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมดนตรี ตลอดจนกิจกรรมที่ฝึกความมีน้ำใจต่าง ๆ เช่น ให้ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ การรู้จักกาลเทศะ นอกจากนี้ พยอม อิศรานุวัณ (2519 : 38 - 40) กล่าวว่าทารกไม่ได้เกิดมาพร้อมกับจริยธรรมหรือศีลธรรมประจำใจติดตัวมา การที่ทารกจะพัฒนาไปแล้ว รู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก สิ่งใดดีสิ่งใดเลว สิ่งใดควรประพฤติหรือไม่เช่นนั้น ทารกจะต้องเรียนรู้ภายหลังเกิดแล้ว จากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ และเขียร์ และคนอื่น ๆ (Sears and others. 1957 : 372) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู และความรักที่เด็กได้รับจากบิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ ไคลเบอร์ก์

พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมี 6 ขั้น ขั้นของการพัฒนาการทางจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้จัดเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับมี 2 ขั้น พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์พัฒนาจริยธรรม หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 อายุ 2 - 7 ปี ใช้หลักการหลบหลีกการลงโทษ คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่ 2 อายุ 7 - 10 ปี ใช้หลักการแสวงหารางวัล คือ การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันมาต้องให้เขาไป เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ หมายถึงการกระทำตามกฎหมายเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายหรือศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 ยังต้องการควบคุมจากภายนอกแต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ แบ่งเป็น 2 ขั้น ขั้นที่ 3 อายุ 10 - 13 ปี ใช้หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบบดล่อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ขั้นที่ 4 อายุ 13 - 16 ปี ใช้หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนด หรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎหมาย หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรึกตรองซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 5 อายุ 16 ปีขึ้นไป การเห็นความสำคัญของตนเองสูง ไม่ทำตามให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับตนได้ ขั้นที่ 6 วัยผู้ใหญ่ เป็นขั้นสูงสุด บุคคลแสดงออกทั้งการมีความรู้สึกละนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจ

ข้อตรง กับหลักในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า หิริโอตตัปปะ คือ ความละอายใจต่อการทำความชั่ว และความกลัวบาป

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ไคลเบอร์ก็มีความเห็นว่าการพัฒนาการเรียนรู้ในขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อกับผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว ไคลเบอร์ก็เชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจขัดแย้งกันแต่ ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พัทธมนาวิน. 2524 : 29 : 31) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 13 - 14 ปี ซึ่งตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของ ไคลเบอร์ ระดับที่ 2 ขั้นที่ 4 คือ ระดับตามกฎเกณฑ์และขั้นยึดหลักทำตามหน้าที่ของสังคม ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า น่าจะเหมาะสมที่จะพัฒนาความซื่อสัตย์โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติได้

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮาร์ทชอร์นและเมย์ (Thompson. 1952 : 515 ; citing Hartshorne and May. 1928 : 105) ได้ศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์จากการศึกษาพบว่า เด็กฉลาดจะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กโง่และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความซื่อสัตย์มากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนจากการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคะแนนความซื่อสัตย์เด็กชายและเด็กหญิงมีความซื่อสัตย์ ไม่แตกต่างกัน

โจนส์ (Jones. 1954 : 781 - 832) ได้ศึกษาด้านเพศและพฤติกรรมความซื่อสัตย์ เขาได้กล่าวว่า สังคมมิได้มุ่งหวังให้เด็กหญิงที่พฤติกรรมเหมือนเด็กชาย ดังนั้นการฝึกอบรมแต่ละเพศจึงแตกต่างกัน และเนื่องจากการยอมรับหรือปฏิเสธจากสังคมมีความหมายกับเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงจึงพูดเท็จในสถานการณ์ทางสังคมมากกว่าเด็กชาย และมีแนวโน้มว่าเด็กหญิงจะพูดเท็จเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนอื่น

มากกว่าเด็กชาย แต่ในสถานการณ์อื่น ๆ เด็กชายจะพูดเท็จและไม่ซื่อสัตย์มากกว่าเด็กหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบอร์ตัน (Burton. 1976 : 181) พบว่า ในการเล่นเกม ถูกับเด็กหญิงอายุ 4 ขวบ โกงมากกว่าเด็กชาย และในการทดสอบเปลี่ยนความหมายสัญลักษณ์แบบทดสอบ WAIS พบว่า นักศึกษาหญิงโกงมากกว่านักศึกษาชาย แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมียานวิจัยหลายเรื่องที่ชี้ให้เห็นว่า เพศหญิงมีความซื่อสัตย์สูงกว่าเพศชาย ดังเช่น การศึกษาของเฟลด์แมนและเฟลด์แมน (Burton. 1976 : 182 ; citing Feldman and Feldman. 1976 : 150) พบว่าไม่มีความแตกต่างในด้านความซื่อสัตย์ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายอายุ 12 ปี แต่ระหว่างอายุ 17 - 18 ปี พบว่าเพศชาย โกง มากกว่าเพศหญิง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวเศรษฐกิจสูง มักจะเป็นเด็กที่มีความซื่อสัตย์ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวเศรษฐกิจต่ำจะมีการหลอกลวงมากกว่าในทุก ๆ ระดับอายุ ทั้งนี้เพราะว่า เด็กได้รับแรงผลักดันและค่านิยมทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพียร์ลีน (Burton. 1976 : 183 ; citing Pearlin 1971 : 175) พบว่าสถานภาพทางสังคมของพ่อแม่ วิธีการอบรมเลี้ยงดู และความคาดหวังในตัวลูกของพ่อแม่ มีผลต่อพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

ประเสริฐศรี เอ็นครินทร์ (2524 : 52) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยใช้แบบทดสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์และแม่แบบซึ่งเป็นสไลด์ การ์ตูน ประกอบเสียง 5 เรื่อง ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ใช้แม่แบบเกิดทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชไมพร มุขโต (2525 : 40 - 41) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีการพัฒนาความซื่อสัตย์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุม หลังจากการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลัดดา คำแก้ว. (2528 : 120 - 123) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติเกี่ยวกับตนกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่มีถิ่นที่อยู่ในเมือง และมีถิ่นที่อยู่ในชนบทรวมจำนวน 630 คน ผลการวิจัยพบว่ามโนคติเกี่ยวกับตนกับความซื่อสัตย์ โดยส่วนรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน และยังพบว่านักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุเจตน์ อิงคะสุวณีย์ และวิชัย วนาพรรณ (2528 : 167 - 170) ได้ศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2526 กลุ่มตัวอย่างได้มาอย่างสุ่ม 2 ขั้นตอน คือ สุ่มโรงเรียนแบบเป็นขั้นตามระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ระดับละ 1 โรงเรียน ในแต่ละจังหวัด เมื่อได้โรงเรียนสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มอย่างง่าย รวมเป็นนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างระดับจังหวัด 357 คน และระดับอำเภอ 351 คน ผลจากการใช้แบบสอบถามแบบสถานการณ์ของกองการวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ พบว่า นักเรียนหญิงมีคะแนนเฉลี่ยของระดับจริยธรรมด้านไม่สัจธรรมการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ความเมตตา กรุณา ความไม่ประมาท ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และหิริโอตตปปะ สูงกว่านักเรียนชาย แต่นักเรียนชายมีคะแนนเฉลี่ยของระดับจริยธรรมด้านสติปัญญาสูงกว่านักเรียนหญิง แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างแล้วพบว่า ระดับจริยธรรมด้านสติปัญญา และความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภาวดี ไยพิมล (2533 : 62) ได้ศึกษาผลความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทาน โดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบผลการทดลองปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทาน โดยแสดงบทบาทสมมติประกอบมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์จะเห็นได้ว่าจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ เป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ และเร่งดำเนินการปลูกฝังให้แก่เยาวชน
เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นติดต่อกันมานาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ
และความมั่นคงของชาติ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติ
ในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนว่าพัฒนา ได้มากน้อยเพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ที่มีความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 27 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ที่มีความซื่อสัตย์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรโดยมีขั้นตอนในการเลือกตัวอย่างดังนี้

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 110 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
2. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มาตรวจให้คะแนนตามที่กำหนดไว้เรียงลำดับคะแนนจากสูงที่สุดมาหาลำดับ แล้วคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ได้จำนวน 27 คน สอบถามความสมัครใจ และความพร้อมในการเข้ารับการทดลอง
3. สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่สมัครใจเข้ารับการทดลอง จำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการใช้อัตราสมมติแบบมีบท
2. โปรแกรมการใช้อัตราสมมติแบบไม่มีบท
3. แบบสอบถามความซื่อสัตย์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมการใช้อัตราสมมติแบบมีบท ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์และบทบาทสมมติ นำมาสร้างเป็นแผนการสอนโดยใช้อัตราสมมติซึ่งโปรแกรมนี้จะประกอบด้วยสถานการณ์และบทบาทสมมติที่ส่งเสริมการพัฒนาความซื่อสัตย์ ซึ่งแต่ละครั้งมีขั้นตอนการใช้อัตราสมมติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอนหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ
2. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติและเขียนบทบาทที่จะให้ผู้เรียน

แสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดงแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนาซักถามหรือเล่าประสบการณ์ให้ซึ่งกันและกันฟัง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

2. การเลือกตัวผู้แสดงในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนเป็นผู้อาสาสมัครที่จะแสดงแต่ละครั้ง ซึ่งจะมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้ได้แสดงครบทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดง และผู้วิจัยช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ด้วย

3. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้ การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในการทดลองนี้ผู้วิจัยจัดฉากในลักษณะง่าย ๆ เช่น เลื่อนโต๊ะ จัดเก้าอี้ หรือเตรียมอุปกรณ์ในการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดง ในครั้งนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์คือ ช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในการแสดงเพื่อนำไปสู่ การอภิปราย และการวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัย ให้ผู้แสดงลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า วิตกกังวล แล้วจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

6. การแสดงให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

7. การตัดบท ผู้แสดงแสดงไปพอสมควรแล้ว สามารถตัดบทได้ เพื่อไม่ให้เสียเวลาและเกิดความเบื่อหน่าย

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดงแสดงจบแล้วผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปราย ร่วมกันว่า ตัวละครที่แสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีหรือไม่ ควรมีอะไรแก้ไข เพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูดและผู้วิจัยอาจแทรกการ วิเคราะห์เพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้การอภิปรายต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาเน้นที่เหตุผลของ การแสดงและพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยพิจารณาว่านักเรียนแสดงได้สมบทบาทหรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่สมบทบาทอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะแสดงได้สมบทบาทเป็นที่น่าพอใจ หรือหาก ผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงใหม่ไม่จำเป็นอาจข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายทั่วไป โดยมากจะให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิด กว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี

1.2 นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ตรวจสอบความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

1.3 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ จำนวน 8 คน เพื่อดูความเหมาะสมกับเนื้อหา ภาษาที่ใช้ตลอดจนวิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการแสดงเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทในกลุ่มทดลองที่ 1 รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.00 - 15.50 น. ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2535 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท เช่นเดียวกับ การสร้างโปรแกรม การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท ยกเว้นขั้นที่ 2. ขั้นแสดงที่ใช้วิธีการแตกต่างจากการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท

2.2 นำโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ตรวจสอบความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

2.3 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ จำนวน 8 คน เพื่อดูความเหมาะสมกับเนื้อหาภาษาที่ใช้ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยใช้โปรแกรม การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ในกลุ่มทดลองที่ 2 รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.00 - 15.50 น. ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันที่ 24 ธันวาคมพ.ศ. 2535 (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. แบบสอบถามความซื่อสัตย์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

3.2 สร้างแบบถามความซื่อสัตย์โดยให้ข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 ทาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามความซื่อสัตย์ที่สร้างขึ้น จำนวน 42 ข้อ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.พ้องพรรณ เกิดพิทักษ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้าน เนื้อหาข้อความ และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3.4 ทาค่าอำนาจจำแนก (Item Discrimination - t) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจหาคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด หาค่าคะแนนรายข้อของกลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของข้อความแต่ละข้อโดยใช้วิธีการทางสถิติแบบที (t-test) ในการตรวจสอบคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.80 - 7.75 จำนวน 31 ข้อ มาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3.5 ทาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ 3.4 แล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha -

Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความซื่อสัตย์ เท่ากับ 0.7834

ลักษณะแบบสอบถามความซื่อสัตย์

แบบสอบถามความซื่อสัตย์มีลักษณะ เป็นแบบประเมินค่าชนิดให้ระบุน้ำหนักของพฤติกรรม ของนักเรียนแต่ละคนซึ่งให้ค่าคะแนนตั้งแต่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับความหมายของ คะแนนมีดังนี้

- ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงความซื่อสัตย์มากที่สุด
- ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงความซื่อสัตย์บ้าง
- ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึง ไม่มีความซื่อสัตย์

ตัวอย่างแบบสอบถามความซื่อสัตย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์ที่บุคคลในเหตุการณ์ไม่สามารถตัดสินใจได้ ขอให้นักเรียนช่วยตัดสินใจแทนบุคคลนั้น ๆ ด้วยคำตอบที่ดีที่สุด คือคำตอบที่ตรงกับความรู้สึก และการตัดสินใจของนักเรียนอย่างแท้จริง

ความซื่อสัตย์ในด้านยอมรับผิดจากการกระทำของตน

แม่จะไปตลาดจึงสั่งให้ต้อมดูแลน้องซึ่งยังเล็กอยู่ แต่ต้อมมัวแต่ดูทีวีจึงไม่ได้สนใจน้อง น้องได้เดินไปหยิบมีดมาเล่น เลยทำให้โดนมีดบาดมือ เมื่อแม่กลับมา นักเรียนคิดว่าต้อมควรจะทำอย่างไร

- ก. ทำเฉย ๆ เสีย แม่อาจจะไม่รู้ก็ได้
- ข. บอกแม่ว่า น้องตนเองบอกน้องแล้วน้องไม่เชื่อ
- ค. บอกแม่ว่า ตนผิดที่ไม่ได้ดูแลน้องตามที่แม่สั่ง

ความซื่อสัตย์ในการไม่คิดโลกของของผู้อื่น

ขณะพักกลางวัน นิภาเข้าห้องน้ำที่โรงเรียนและพบนาฬิกาเรือนหนึ่งวางอยู่ ถ้านักเรียนเป็นนิภาจะทำอย่างไร

- ก. นำไปมอบให้ครูเพื่อให้ครูประกาศหาเจ้าของ
- ข. นำไปขายเพื่อจะได้มีเงินมาซื้อหนังสือเรียน
- ค. เอาไปใช้สัก 2 - 3 วัน อาทิตย์ก่อนแล้วค่อยนำมามอบให้ครู

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตะ. 2528 : 78)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
R_{E_1}	T_{1E_1}	X_{E_1}	T_{1E_2}
R_{E_2}	T_{1E_2}	X_{E_2}	T_{2E_2}

ความหมายของสัญลักษณ์

- R_{E_1} แทน กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มทดลองที่ 1
- R_{E_2} แทน กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเป็นกลุ่มทดลองที่ 2

T_{1E_1}	แทน	ทดสอบก่อนในกลุ่มทดลองที่ 1
T_{1E_2}	แทน	ทดสอบก่อนในกลุ่มทดลองที่ 2
X_{E_1}	แทน	การให้บทบาทสมมติแบบมีบทในกลุ่มทดลองที่ 1
X_{E_2}	แทน	การให้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทในกลุ่มทดลองที่ 2
T_{2E_1}	แทน	ทดสอบหลังในกลุ่มทดลองที่ 1
T_{2E_2}	แทน	ทดสอบหลังในกลุ่มทดลองที่ 2

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนทดลอง ผู้วิจัยวัดความซื่อสัตย์ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยแบบสอบถามความซื่อสัตย์แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนสอบก่อน
2. ขณะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้
 กลุ่มทดลองที่ 1 ทดลองใช้บทบาทสมมติแบบมีบท จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 6 สัปดาห์ ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.00 – 15.50 น.
 กลุ่มทดลองที่ 2 ทดลองใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 6 สัปดาห์ ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.00 – 15.50 น.
3. หลังทดลอง ผู้วิจัยวัดความซื่อสัตย์ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยแบบสอบถามชุดเดียวกันกับฉบับที่สอบก่อนทดลองแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนสอบหลัง
4. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

วิธีจัดการกับข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่ามัธยฐาน
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนควอไทล์

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความซื่อสัตย์ใช้สูตร t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2524 : 187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
	s_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	s_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
	n_H, n_L	แทน	จำนวนผู้ทำแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความซื่อสัตย์ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ d	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ
s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อสัปดาห์ก่อนและหลัง การทดลองในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Rank test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 91 - 97)

3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อสัปดาห์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้การทดสอบของแมนวิทนี (The Mann - Whitney U test) (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 120 - 128)

บทที่ 4

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	มัธยฐานของความถี่ของนักเรียน
Q.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของความถี่ของนักเรียน
Mdn(diff)	แทน	มัธยฐานของความถี่ของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น
Q.D.(diff)	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของความถี่ของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน (Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของแมนวิทนี (Mann-Whitney U test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความถี่ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการใช้ บทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการใช้
บทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

กลุ่ม	Mdn	Q.D.	U
กลุ่มทดลองที่ 1	66.5	5.25	31.5
กลุ่มทดลองที่ 2	64.5	7.5	

จากตาราง 2 ปรากฏว่า ความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลอง 2
ก่อนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบท ไม่แตกต่างกัน (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ
ในตาราง 6 ในภาคผนวก)

2. เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
แบบมีบท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท

กลุ่ม	Mdn	Q.D.	t
ก่อนการทดลอง	66.5	5.25	0*
หลังการทดลอง	78.5	3.00	

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ปรากฏว่า ความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 สูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 7 ในภาคผนวก)

3. เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท

กลุ่ม	Mdn	Q.D.	t
ก่อนการทดลอง	64.5	7.50	0*
หลังการทดลอง	74.5	5.25	

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ปรากฏว่า ความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 สูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 8 ในภาคผนวก)

4. เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน ความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

กลุ่ม	Mdn(diff)	Q.D.(diff)	U
กลุ่มทดลองที่ 1	11.5	3.75	14*
กลุ่มทดลองที่ 2	9.7	1.2	

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ปรากฏว่า ความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท ทำให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงกว่าการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท (ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 9 ในภาคผนวก)

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าพบบาทสมเด็จพระมัทนิแบบมีบท
2. เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าพบบาทสมเด็จพระมัทนิแบบ

ไม่มีบท

3. เพื่อเปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าพบบาทสมเด็จพระมัทนิแบบมีบท

และบาทสมเด็จพระมัทนิแบบไม่มีบท

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการเข้าพบบาทสมเด็จพระมัทนิแบบมีบท
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการเข้าพบบาทสมเด็จพระมัทนิแบบ ไม่มีบท
3. นักเรียนที่ได้รับการเข้าพบบาทสมเด็จพระมัทนิแบบมีบทและแบบ ไม่มีบทมีความซื่อสัตย์

แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอยะหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ที่มีคะแนนความซื่อสัตย์ต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 27 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอยะหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 16 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากรที่สมัครใจเข้ารับการทดลองแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท
2. โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท
3. แบบสอบถามความซื่อสัตย์

การดำเนินการทดลอง

1. ก่อนทดลอง ผู้วิจัยวัดความซื่อสัตย์ของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยแบบสอบถามความซื่อสัตย์แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนสอบก่อน
2. ขณะทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม 2535 ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ดำเนินการตามโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันจันทร์ และ วันพุธ เวลา 15.00 - 15.50 น. ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันที่ 23 ธันวาคม 2535
 - 2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ดำเนินการตามโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคาร และ วันพฤหัสบดี เวลา 15.00 - 15.50 น. ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม 2535
3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยวัดความซื่อสัตย์ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยแบบสอบถามชุดเดียวกับฉบับที่สอบก่อนทดลองแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนสอบหลัง
4. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการเข้าพบทบทวนสมมติแบบมีทิศทางและพบทบทวนสมมติแบบไม่มีทิศทาง โดยใช้การทดสอบของแมน - วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

2. ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการเข้าพบทบทวนสมมติแบบมีทิศทาง โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

3. ทดสอบ ความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการเข้าพบทบทวนสมมติแบบไม่มีทิศทาง โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)

4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการเข้าพบทบทวนสมมติแบบมีทิศทางและพบทบทวนสมมติแบบไม่มีทิศทาง โดยใช้การทดสอบของแมน - วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า สรุปผลได้ดังนี้

1. ก่อนการเข้าพบทบทวนสมมติแบบมีทิศทางและการเข้าพบทบทวนสมมติแบบ ไม่มีทิศทาง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการเข้าพบทบทวนสมมติแบบมีทิศทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการเข้าพบทบทวนสมมติแบบ ไม่มีทิศทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับการเข้าพบทบทวนสมมติแบบมีทิศทางและการเข้าพบทบทวนสมมติแบบ ไม่มีทิศทาง มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอนาทม จังหวัดศรีสะเกษ
พบว่า

1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาท
สมมติแบบมีบท เป็นวิธีหนึ่งซึ่งสามารถทำให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532 : 107) ซึ่งศึกษาผลของการใช้
บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า
นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกาญจนา เลิศธีระวิวัฒน์ (2533 : 70) ได้ศึกษาผลของ
การใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการ
การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติมีการพึ่งตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
นอกจากนี้ พรรณทิพย์ พื้นทอง (2534 : 69) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและ
แบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับ
การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทก็เป็นวิธีการ
หนึ่งซึ่งช่วยพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ทั้งนี้เพราะในการแสดงบทบาทสมมติ
นั้น นักเรียนมีโอกาสทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ทำให้เข้าถึงบทบาทและความรู้สึก
นึกคิดของตัวเองละครที่นักเรียนสวมบทบาทได้อย่างลึกซึ้ง เหมือนกับเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง
ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 78) ที่ยึดหลักว่า การเรียนรู้ควรเกิดขึ้น
จากการกระทำโดยผู้เรียนเอง มิใช่เป็นผลจากวิธีการถ่ายทอดของครูโดยตรง และดิวอี้
(Dewey. 1974 : 173 - 178) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by
doing) จะส่งผลต่อการเรียนรู้ ของเด็กมากกว่าการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดโดยตรงจากครู

จากการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบททำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้หลายด้าน และจากประสบการณ์การเรียนรู้เหล่านี้จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความซื่อสัตย์สูงขึ้น

2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรอภิกย์ พื้นทอง (2534 : 70) ซึ่งศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนได้ เพราะการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สามารถคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งเหมาะสมสำหรับนักเรียนวัยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจัดอยู่ในช่วงการเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการอิสระต้องการเรียนรู้ด้วยการทดลองด้วยตนเอง ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ (ระดับ เรืองมัลย์, 2525 : 51) ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระจึงทำให้สามารถแสดงได้ดี สามารถเข้าถึงบทบาทและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่นักเรียนสวมบทบาทได้อย่างลึกซึ้ง เหมือนกับเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ๆ จึงมีผลทำให้สามารถพัฒนาความซื่อสัตย์ให้สูงขึ้นได้ เช่นเดียวกับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทมีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลจากการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท มีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ทั้งนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท มีการกำหนดสถานการณ์และบทบาทเฉพาะตัวให้สมาชิกแต่ละคนแสดงตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ทำให้นักเรียนมองเห็นแนวทางในการแสดงและเข้าใจถึงบทบาทของตัวละครได้อย่างชัดเจนในช่วงเวลาที่กำหนดจึงทำให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ลึกซึ้งชัดเจนดีกว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท ซึ่งผู้วิจัย

กำหนดเพียงสถานการณ์ให้แต่ไม่ได้ให้แนวทางไว้ว่าควรจะแสดงอย่างไร ทำให้บางสถานการณ์นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงบทบาทและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่นักเรียนสวมบทบาทได้ ทำให้ในบางสถานการณ์ นักเรียนไม่สามารถจับประเด็นสำคัญของ เรื่องที่จะแสดงได้ ทำให้ข้ามขั้นตอนที่สำคัญของสถานการณ์ไป ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนพัฒนาความซื่อสัตย์ได้น้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท

นอกจากนี้ในเรื่องของเวลาผู้วิจัยสังเกตกลุ่มที่ใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทในบางสถานการณ์ นักเรียนจะใช้เวลาในการเตรียมการแสดงหรือทำความเข้าใจกับสถานการณ์ และบทบาทที่ได้รับมากกว่ากลุ่มที่ใช้บทบาทสมมติแบบมีบท ซึ่งผู้วิจัยเตรียมบทบาทของตัวแสดงไว้แล้ว เมื่อนักเรียนใช้เวลาในการเตรียมการแสดงนานเกินไป ทำให้เวลาที่ต้องใช้ในการเล่นน้อย นักเรียนจึงไม่สามารถเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่แสดง ได้อย่างลึกซึ้ง จึงมีผลทำให้ นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทมีความซื่อสัตย์น้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท

จากการวิจัยในครั้งนี้และผลการวิจัยที่สอดคล้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทสามารถทำให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ได้ทั้งสองวิธีแต่ถ้าพิจารณาผลการวิจัยทั้งสองวิธีมาเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท ทำให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงกว่าการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาทสมมติสามารถพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนได้ จึงเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ควรส่งเสริมให้มีการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาจริยธรรมความซื่อสัตย์

1.2 ควรมีโครงการฝึกอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติแก่ครู เพื่อให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ในการทดลองควรเพิ่มกลุ่มควบคุมอีก 1 กลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบว่ากลุ่มใดพัฒนาความซื่อสัตย์ได้ดีที่สุด

2.2 ควรทดลองใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบ ไม่มีบทกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษาเพื่อหาวิธีการพัฒนาความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกระดับชั้น

2.3 ควรศึกษาตัวแปรในด้านอื่น เช่น เพศ การอบรมเลี้ยงดู ระดับสติปัญญาฐานะทางเศรษฐกิจว่ามีส่วนทำให้ความซื่อสัตย์ของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่

2.4 ควรมีการติดตามผล เป็นระยะหลังการทดลอง 1, 3 และ 6 เดือน เพื่อดูว่าความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วนั้น ยังคงอยู่มากน้อยเพียงใด

บรรณาการ

บรรณานุกรม

- กาญญา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. เอกสารประกอบการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- กาญญา เลิศธีระวิวัฒน์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพึ่งตนเอง ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลสวนสนุกจังหวัดขอนแก่น. ปรินฤพานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
อัครสาเนา.
- จรรุญ สุภาพ. แบบเรียนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับ
เพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. ปรินฤพานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
อัครสาเนา.
- ฉลวยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญู
กตเวทิตะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัครสาเนา.
- ชไมพร มุขโต. กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร. ปรินฤพานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัครสาเนา.
- ชูศรี สนิทประชากร. วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ :
วัชรการพิมพ์, 2525.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์. จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงาน
การวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

คุณิ ทรัพย์รุ่ง. ผลการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่การงาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร.

ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อัดสำเนา.

ทวี บุญเกิด. พ่อสอนลูก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพื่องอักษร, 2514.

ทศนา แวมมณี. "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน," ครูศาสตร์. 6 :

41 - 48 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2519.

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล จังหวัดอุบลราชธานี.

ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. ถ่ายเอกสาร.

นิภา ศรีโพธิ์จัน. สถิติอนุพาราเมตริก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ เอส
พรินติ้งเฮาส์, 2533.

ประดับ เรืองมาลัย. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2525.

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์. การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ

ซื่อสัตย์. ปริชญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

ประหยัด จิระวรพงศ์. เทคโนโลยีทางการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.

ปัจจา สดสง่า. วินัยของนักเรียน การประพจน์วินัย การป้องกันและการแก้ไขตามทักษะ
ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.

ปริชญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2531. อัดสำเนา.

ผกา สัตย์ธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สาคิตจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) คณะครุศาสตร์, 2524.

- พนัส หันนาคินทร์. "การปลูกฝังจริยธรรม," หลักการวิธีการจัดจรรยาศึกษาและหัวข้อจริยธรรม
สำหรับใช้อบรมสั่งสอนนักเรียนนักศึกษา (ฉบับทดลอง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 การศาสนา, 2521.
- พยอม อิงคตานุวัฒน์. จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : โครงการตำราศิริราช
 มหาวิทยาลัยมหิดล, 2510.
- พรหมทิพย์ พันทอง. การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบ ไม่มีบทที่มี
ต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุษตริก จังหวัด
อุบลราชธานี, 2534. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- พรหมพิศ วาณิชการ. คู่มือแนะแนวการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม. กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์
 ศุภสภา, 2528.
- มหาวิรวงศ์, สมเด็จพระ. บทสร้างนิสัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศุภสภา ลาดพร้าว,
 2527.
- ลัดดา คานแก้ว. "ความสัมพันธ์ระหว่างมโนคติเกี่ยวกับตนกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ฉะเชิงเทรา," ใน
เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัย
ที่เกี่ยวกับการศึกษาครั้งที่ 4. หน้า ข - 120 - 7 - 123, กรุงเทพฯ :
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2528.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมของ
ครูโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน.
 กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษาศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์, 2524.
- วาสนา บัณฑลย์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชา
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุบาลวิทยาลัย จังหวัดเลย.
 ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2529. อัดสำเนา.

- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย : การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 23 - 27 มกราคม 2523. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2523.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน," วิทยาสาร. 30(7) : 10 - 13; เมษายน 2522.
- สงขล ลักขณะ. "การศึกษาและการพัฒนาจริยธรรม," การวัดผลการศึกษา. 18(1) : 30 - 39 ; มกราคม - มีนาคม 2531.
- สมบัติ มหารศ. จริยธรรมวิชาชีพ. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ม.ป.ป.
- สุจิตรา บัวคณา. การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้านการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติในระดับประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อุดรธานี.
- สุเจตน์ อิงคสุวณีย์ และวิชัย วนาพรรณ. "ระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2526," ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งที่ 4. หน้า 7 - 167 - 7 - 170, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2528.
- สุดาวดี ไยพินิล. ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือ และการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อุดรธานี.
- สุนัน อมรวิวัฒน์ แรมสมร อยู่ถาวร และโสภภาพรรณ ชัยสมบัติ. หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- สุวรรณ ตรีขัน. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อุดรธานี.

- อนวัสน์ ตั้งสมบุรณ์. การสร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินต์งานพิมพ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- เอกวิทย์ ฌ กลาง. "จริยศึกษาคือยอดของการศึกษา," แนวการอบรมจริยศึกษาของโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2506.
- อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพวิทยากร กรุงเทพมหานคร. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- Burton, Roger. "Honesty and Dishonesty," In Moral Development and Behavior. Edited by Thomas Lickona, New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976.
- Jones, V. "Character Development in Children, An Objective Approach in L. Carmichael (Ed.)," Manual of Child Psychological Review. New York : Wiley, 1954.
- Lickona, Thomas. "Research on Piaget's Theory of Moral Development," Moral Development and Behavior Theory. Research and Social Issues. New York. Holt, Rinehart and Winston. 1976.
- Roosevelt, Theodore. The Free Citizen. New York : The Macmillan Company, 1956.
- Sears, R.R., E.E. Maccoby and Levin. Pattern of Child Rearing. New York : Peterson and Company, 1957.
- Thompson, George G. Child Psychology : Growth Trends in Psychological Adjustment. Boston : Houghton Mifflin Company, 1952.
- Thompson, Gorge G. and others. Educational Psychology. New York : Appleton - Century Crofts, 1959.
- Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. Middlesex England : Penquin Books Ltd., 1975.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถามความซื่อสัตย์
- ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความซื่อสัตย์

แบบสอบถามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นสถานการณ์ที่บุคคลในเหตุการณ์ไม่สามารถที่จะตัดสินใจได้
ถ้านักเรียนเป็นคนคนนั้นนักเรียนจะทําอย่างไร คำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูกหรือผิด ขอให้
นักเรียนตอบตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุดและคำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลกระทบต่อ
ผลการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

เกณฑ์การเลือกตอบ

ในแต่ละข้อจะมีตัวเลือก ก ข ค หน้าข้อความ และให้นักเรียนเลือกตอบที่ตรงกับ
ความรู้สึกของนักเรียน โดยกาเครื่องหมาย (X) ลงบนกระดาษคำตอบที่แจกให้เพียงข้อละ
1 ตัวเลือกเท่านั้น

1. กันยารับเงินอยู่ 100 บาทแต่นำมาใช้คืน 200 บาท เพราะคิดว่าตนเองยังมีไป 200 บาท
ถ้านักเรียนเป็นอยู่ไหนนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. คืนเงินส่วนที่เกินมาแก่กันยา
 - ข. ไม่คืนถือว่าเป็นผลพลอยได้
 - ค. คืนให้บ้างแต่ไม่ครบจำนวนที่ได้เกินมา

2. ในขณะที่สอบวิชาภาษาอังกฤษ ครูเดินออกไปนอกห้องเรียน โดยสั่งให้นักเรียนทำข้อสอบ
ไปเรื่อย ๆ และห้ามไม่ให้ลอกกัน มานะทำข้อสอบไม่ได้จึงคิดจะลอกเพื่อน ถ้านักเรียนเป็น
มานะ จะทำอย่างไร
 - ก. ลอกคำตอบของเพื่อน
 - ข. ลอกคำตอบของเพื่อนเฉพาะข้อที่ทำไม่ได้
 - ค. พยายามทำข้อสอบด้วยตนเอง

3. ขณะที่ครูไม่อยู่ในห้องเรียน มานพเอาปิ่นปักผมมาเล่น ระหว่างที่เล่นกับเพื่อน ๆ อยู่
มานพจึงนำไปถูกเอกสารบนโต๊ะครูเปียก เมื่อครูกลับมาพบก็ไม่มีใครยอมรับ ถ้านักเรียน
เป็นมานพจะทำอย่างไร
 - ก. ยอมรับว่าตนเองเป็นคนทำแต่ไม่ได้ตั้งใจ
 - ข. ทำเฉย ๆ เสียครูคงไม่รู้ว่าเป็นคนทำ
 - ค. รอให้ครูหายโกรธก่อนแล้วค่อยไปบอกว่าเป็นคนทำ

4. วินัยนั่งดูกระดาดาคำตอบที่ครูคืนให้มาปรากฏว่า ได้ 25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน แต่เมื่อวินัยตรวจคำตอบใหม่ก็รู้ว่าตนเองได้คะแนนเพียง 24 คะแนน ถ้าวินัยบอกครูคะแนนต้องลดไป 1 คะแนน และทำให้สับสนตก ถ้านักเรียนเป็นวินัยจะทำอย่างไร
 - ก. ทำเฉย ๆ เสีย ถือว่าครูให้คะแนนเกินมาเอง
 - ข. บอกครูตามความจริงถึงแม้ว่าจะสับสนตกก็ตาม
 - ค. รอคูให้เกรดเรียบร้อยแล้วค่อยบอก

5. เก๋ชอบดูฟุตบอลไปเที่ยวบ้านเพื่อน โดยบอกแม่ว่าจะกลับก่อน 3 ทุ่มเย็น แต่เมื่อถึงเวลา 3 ทุ่มเย็นเพื่อนก็ขอให้เก๋อยู่ต่ออีก ถ้านักเรียนเป็นเก๋จะทำอย่างไร
 - ก. รีบกลับบ้านไปโดยบอกกับเพื่อนว่าได้บอกแม่ว่าจะกลับบ้านก่อน 3 ทุ่มเย็น
 - ข. อยู่บ้านเพื่อนต่อแม่คงไม่ว่า
 - ค. อยู่บ้านเพื่อนต่อสักครูหนึ่งแล้วจะขอตัวกลับบ้าน

6. ชะพิกกลางวันนิมาเข้าห้องน้ำที่โรงเรียนและพบนาฬิกาเรือนหนึ่งวางอยู่ ถ้านักเรียนเป็นนิมา จะทำอย่างไร
 - ก. นำไปมอบให้ครูเพื่อประกาศหาเจ้าของ
 - ข. นำไปขายเพื่อจะได้มีเงินมาซื้อหนังสือเรียน
 - ค. เอาไปใช้สัก 2 - 3 วันก่อนค่อยนำมามอบให้ครู

7. หลังจากสอบวิชาภาษาไทยเสร็จ ครูแจกกระดาษคำตอบคืนให้นักเรียนและให้นักเรียนทุกคนตรวจเอง โดยครูเฉลยคำตอบบนกระดาษคำตอบพรทามิตหลายข้อจึงคิดจะแก้คำตอบข้อที่ผิดให้เป็นคำตอบที่ถูกต้อง ถ้านักเรียนเป็นอุดมพรจะทำอย่างไร
 - ก. ยอมรับคะแนนของตนเองตามที่ทำได้
 - ข. แก้คำตอบที่ผิดให้เป็นคำตอบที่ถูกต้องเป็นบางข้อ
 - ค. แก้คำตอบที่ผิดทุกข้อ

8. สุดาเป็นหนังสือของรุ่งทิพย์ไปคุย ระหว่างที่ดูหนังสืออยู่นั้นแม่ได้เรียกให้ไปพบ เมื่อสุดา กลับมาอีกครั้งพบว่า หนังสือของรุ่งทิพย์โดนน้องจิกขาดหลายหน้า ถ้านักเรียนเป็นสุดา จะทำอย่างไร
- บอกรุ่งทิพย์ว่าน้องทักขาดและจะซื้อหนังสือให้ใหม่
 - รอสัก 3 - 4 วันแล้วค่อยบอก
 - ปฏิเสธว่าไม่ได้ทักขาด
9. สมภาพชวนต่อศักดิ์ไปคุยหนังสือ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต่อศักดิ์ชอบมากต่อศักดิ์แน่ใจว่าถ้าบอกแม่ตาม ความจริงแม่คงไม่ให้ไป ต่อศักดิ์จึงคิดจะบอกแม่ว่าสมภาพชวนไปติวข้อสอบที่บ้านของสมภาพ ถ้านักเรียนเป็นต่อศักดิ์จะทำอย่างไร
- ไปคุยหนังสือให้เสร็จก่อนแล้วค่อยบอกแม่ทีหลัง
 - บอกแม่ว่าจะไปติวข้อสอบบ้านสมภาพ
 - ขออนุญาตแม่ไปคุยหนังสือ
10. มาลีได้ยืมกล้องถ่ายรูปของดวงใจ ซึ่งเป็นกล้องถ่ายรูปที่ดวงใจหวงมากทำให้ยืมเพราะมาลี เป็นเพื่อนสนิท เมื่อมาลีกลับมาบ้านก็ได้เอากล้องถ่ายรูปมาดู ในระหว่างที่ดูมาลีได้ทำพลั้ง ตกเลยทำให้เลนส์หน้ากล้องแตก ถ้านักเรียนเป็นมาลีจะทำอย่างไร
- บอกดวงใจว่าเมื่อเปิดดูก็เห็นเลนส์หน้ากล้องแตกอยู่ก่อนแล้ว
 - ยอมรับว่าตนเองเป็นคนทำแตก
 - รอให้ดวงใจถามก่อนแล้วค่อยบอก
11. น้อยกำลังนอนอ่านหนังสือการ์ตูนในห้องนอน แม่เรียกให้ไปซื้อของในตลาด น้อยไม่อยากไป จึงบอกแม่ว่ากำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบอยู่ ถ้านักเรียนเป็นน้อยจะทำอย่างไร
- ออกไปซื้อของให้แม่ก่อนค่อยกลับมาอ่านต่อ
 - บอกแม่ว่ากำลังอ่านหนังสือเตรียมสอบ
 - อ่านหนังสือการ์ตูนให้จบก่อนแล้วค่อยไปซื้อของให้แม่

12. สุธเทพชวนสมบุรณ์ไปขโมยมะม่วงของวัดข้างโรงเรียน ซึ่งสุเทพได้รู้ทางเอาไว้แล้วว่าไม่มีใครเห็น ถ้านักเรียนเป็นสมบุรณ์จะทำอย่างไร
- ไม่ไปขโมยมะม่วงกับสุเทพ
 - ไปเป็นเพื่อนสุเทพแต่ไม่ขโมยมะม่วง
 - ขโมยมะม่วงกับสุเทพ
13. หน้อยยิ้มหนังสืออ่านเล่นของต้อมไปอ่านและทาทหนังสืออ่านเล่นของต้อมหายไป หน้อยสัญญาว่าจะซื้อหนังสือให้ใหม่ภายในอาทิตย์หน้า เมื่อถึงเวลา ถ้านักเรียนเป็นหน้อยจะทำอย่างไร
- ซื้อหนังสือให้ต้อมใหม่ตามที่รับปากไว้
 - ขอผลัดผ่อนไปอีก 2 - 3 วัน แล้วค่อยซื้อให้
 - ทำเฉย ๆ เสียเวลา ๆ เขาคิดว่าต้อมคงลืมไปเอง
14. จินตหราเดินตามหลังใหม่และเห็นใหม่ทาทปากกาหล่นโดยไม่รู้ตัว จินตหราคิดว่าถ้าเธอเก็บปากกาของใหม่ ใหม่ก็คงไม่รู้ ถ้านักเรียนเป็นจินตหราจะทำอย่างไร
- เก็บปากกาให้ใหม่แล้วบอกว่าใหม่ทาทปากกาหล่น
 - ทำเฉย ๆ เสียถือว่าไม่ใช่ปากกาของตนเอง
 - เก็บปากกาเอาไว้ใช้เอง
15. ขณะที่สุชาติกำลังจะกลับบ้าน เขามองเห็นลูกฟุตบอลตกอยู่ในพงหญ้าข้างรั้วโรงเรียนและเขาก็รู้ว่าลูกฟุตบอลเป็นของโรงเรียน ขณะที่สุชาติพบก็ไม่มีใครเห็น ถ้านักเรียนเป็นสุชาติจะทำอย่างไร
- เอาไปเล่นที่บ้านก่อน 2 - 3 วัน แล้วค่อยนำมาคืน
 - นำไปคืนให้ครูและบอกว่าเจอตกอยู่ข้างรั้วโรงเรียน
 - เก็บเอาไว้เล่นเองที่บ้านกับเพื่อน ๆ

16. ก่อนที่จะสอบวิชาคณิตศาสตร์ เริงศักดิ์เห็นเพื่อนหลายคนเขียนสูตรคณิตศาสตร์บนโต๊ะเรียนของแต่ละคน เพื่อเอาไว้ดูตอนสอบ เริงศักดิ์จึงคิดจะเขียนสูตรคณิตศาสตร์บนโต๊ะตนเองบ้าง ถ้านักเรียนเป็นเริงศักดิ์จะทำอย่างไร
- ไม่เขียนเพราะต้องการทำตามความสามารถของตนเอง
 - เขียนเอาไว้เพื่อจะได้ดูตอนที่ครูไม่อยู่
 - ไม่เขียนเพราะกลัวครูจับได้
17. แม่จะไปตลาดจึงสั่งให้อ้วนดูแลน้องซึ่งยังเล็กอยู่ แต่อ้วนัวแค่ดูทีวีจึงไม่ได้สนใจน้อง น้องเดินไปหยิบมีดมาเล่นจนทำให้มีบาดเมือน้อง เมื่อแม่กลับมา ถ้านักเรียนเป็นอ้วนจะทำอย่างไร
- ทำเฉย ๆ เสียแม่อาจไม่รู้ก็ได้
 - บอกแม่ว่าน้องตนเองบอกน้องแล้วน้องก็ไม่เชื่อ
 - บอกแม่ว่าตนเองผิดเองที่ไม่ได้ดูแลน้องตามที่แม่สั่ง
18. วันนี้เป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนของอาพรและเพื่อน ๆ อาพรอยากจะไปดูทีวี ซึ่งวันนี้มีรายการพิเศษที่อาพรชอบมาก อาพรคิดว่าถ้าบอกเพื่อนตามความจริงเพื่อนคงไม่ยอม ถ้านักเรียนเป็นอาพรจะทำอย่างไร
- บอกเพื่อนว่าจะรีบไปดูทีวี วันหลังจะทำเวรชดเชย
 - บอกเพื่อน ๆ ว่าวันนี้ไม่ค่อยสบายขอตัวกลับบ้านก่อน
 - ช่วยเพื่อนทำเวรก่อนสักครู่หนึ่ง
19. ลายองเห็นชุดของพี่สาวสวยดี จึงคิดจะลองใส่ดูแต่ขณะนั้นพี่สาวไม่อยู่ ถ้านักเรียนเป็นลายองจะทำอย่างไร
- รอให้พี่สาวมาก่อนแล้วค่อยบอกว่าอยากลองใส่
 - ลองใส่ก่อนเลยพี่สาวคงไม่ว่า
 - ลองใส่ก่อนเมื่อพี่สาวมาแล้วค่อยขออนุญาต

20. แดงยิ้มปากกาของจิมมาจตงานและบอกว่าจะคืนให้ในวันจันทร์ พอถึงกำหนดเวลาแดงยังจตงานไม่เสร็จและจิมก็ยังไม่ทวงปากกาคืน ถ้านักเรียนเป็นแดงจะทำอย่างไร
- คืนปากกาให้จิม
 - ไม่คืนปากกาให้จิมโดยแกล้งทำเป็นลืมเสีย
 - จดเสร็จแล้วค่อยคืนจิม
21. มาลีต้องการจะเอาเงินไปซื้อเสื้อผ้า มาลีคิดว่าถ้าบอกแม่ตามความเป็นจริงแม่คงไม่ให้ มาลีจึงคิดจะบอกแม่ว่าขอเงินไปซื้ออุปกรณ์การเรียน ถ้านักเรียนเป็นมาลีจะทำอย่างไร
- บอกแม่ตามความเป็นจริงเมื่อซื้อผ้าแล้ว
 - บอกแม่ว่าจะขอเงินไปซื้อเสื้อผ้าถึงแม้ว่าแม่ไม่ให้ก็ตาม
 - บอกแม่ว่าจะเอาเงินไปซื้ออุปกรณ์การเรียน
22. ในชั่วโมงวิชาภาษาไทยরাইলিমเอาหนังสือภาษาไทยมา จึงมายืมหนังสือของเพื่อนอีกห้องหนึ่ง แต่เพื่อนไม่อยู่ เห็นแค่หนังสือภาษาไทยวางอยู่บนโต๊ะ ถ้านักเรียนเป็นরাইলิมจะทำอย่างไร
- รอกถามเพื่อนก่อนว่าจะให้ยืมหรือไม่
 - หยิบเอาไปก่อนไม่จำเป็นต้องบอกเพื่อน
 - หยิบเอาไปก่อนโดยบอกไว้กับเพื่อนที่นั่งโต๊ะเดียวกัน
23. คำเห็นเงินของแม่วางอยู่บนโต๊ะ คำต้องการจะใช้เงินอยู่พอดี จึงคิดจะหยิบเงินไปก่อน ถ้านักเรียนเป็น คำจะทำอย่างไร
- รอให้แม่มาก่อน บางทีแม่อาจจะใช้เงินก็ได้
 - หยิบไปก่อนเมื่อแม่มาแล้วค่อยบอก
 - หยิบเงินไปโดยไม่บอกแม่

24. ระหว่างที่พ่อแม่อยู่บ้าน ได้สั่งให้ตนเองกลับบ้านไม่ให้ไปเที่ยวที่ไหน ซึ่งตนเองก็สัญญาว่าจะไม่ไปเที่ยวที่ไหน พอถึงวันนั้นสายใจมาเยี่ยมบ้านและได้ชวนตนเองออกไปซื้อของนอกบ้าน ถ้านักเรียนเป็นตนเองจะทำอย่างไร
- บอกสายใจว่าไปไม่ได้วันนี้ไม่มีใครเฝ้าบ้าน
 - บิดพระศุภบ้านให้เรียบร้อยแล้วออกไปซื้อของกับสายใจ
 - ไปกับสายใจสักครู่นึง โดยฝากบ้านไว้กับคนข้างบ้านแล้วรีบกลับก่อนพ่อแม่จะมา
25. พ่อให้เงินป้อมไปซื้อหนังสือแบบเรียน โดยสั่งว่าถ้าเงินเหลือให้เอามาคืน ป้อมซื้อหนังสือแล้วเงินเหลือ 20 บาท จึงนำเงินที่เหลือไปซื้อหนังสือการ์ตูน ระหว่างเดินทางไปกลับป้อมกลัวว่า พ่อจะลงโทษ ถ้านักเรียนเป็นป้อมจะทำอย่างไร
- บอกว่าทำเงินหายกลางทาง
 - ทำเฉย ๆ เสีย ถ้าพ่อกถามแล้วค่อยบอก
 - บอกพ่อว่าเอาเงินไปซื้อหนังสือการ์ตูน
26. ในการสอนวิชาหนึ่งครูให้นักเรียนเอากลับไปทำที่บ้านโดยสั่งให้นักเรียนทำด้วยตนเอง วิธีทำข้อสอบไม่ได้จึงคิดที่จะให้พี่สาวทำให้ ถ้านักเรียนเป็นวิชิตจะทำอย่างไร
- ให้พี่สาวทำให้ทั้งหมด ถ้าครูถามก็บอกว่าทำเอง
 - พยายามทำด้วยตนเองถึงแม้จะยากก็ตาม
 - ให้พี่สาวอธิบายให้เป็นบางข้อ
27. โรงเรียนที่ตนเองเรียนมีการปลูกดอกไม้หลายชนิด ตนเองอยากได้ต้นกุหลาบไปปลูกที่บ้านบ้าง จึงคิดที่จะขโมยต้นกุหลาบที่โรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นตนเองจะทำอย่างไร
- ไปขอร้องครูก่อนว่าจะให้หรือไม่
 - เอาต้นกุหลาบไปเลยโดยไม่ต้องบอกครู
 - เอาต้นกุหลาบไปก่อนแล้วบอกครูทีหลังก็ได้

28. อูโรสัญญากับเพื่อนว่าพรุ่งนี้จะไปช่วยเพื่อน ๆ ทำงานกลุ่มที่ครูมอบหมาย พอวันนั้นมีญาติมาจากต่างจังหวัดและทางบ้านของอูโรก็จะพาญาติไปเที่ยวโดยชวนอูโรไปด้วย ถ้านักเรียนเป็นอูโรจะทำอย่างไร
- ไปเที่ยวกับญาติด้วย
 - ไม่ทำงานกลุ่มกับเพื่อนตามที่สัญญาไว้
 - ไปเที่ยวสักครู่หนึ่ง แล้วรีบไปทำงานกับเพื่อน
29. ตอนเย็นวันหนึ่ง วิไลกับน้องสาววิ่งเล่นไล่จับกันที่ห้องรับแขก วิไลวิ่งไปชนแจกันดอกไม้แตก เมื่อพ่อกลับมาถึงบ้าน ถ้านักเรียนเป็นวิไลจะทำอย่างไร
- บอกพ่อตามความเป็นจริงถึงแม้จะลงโทษก็ตาม
 - ทำเฉย ๆ เสีย พ่ออาจจะไม่รู้ก็ได้
 - บอกพ่อว่าแมววิ่งไล่จับหนูแล้วชนแจกันแตก
30. มาลียืมหนังสือของศิริพรไปอ่าน ระหว่างที่เปิดหนังสืออ่านอยู่นั้นพบว่ามีเงินจำนวนหนึ่งสอดอยู่ในหนังสือ มาลีคิดว่าคงเป็นของศิริพรที่ลืมไว้ ถ้านักเรียนเป็นมาลีจะทำอย่างไร
- เอาเงินไปให้ศิริพรและบอกว่าเธอลืมไว้ในหนังสือ
 - เก็บเงินเอาไว้เองถึงอย่างไรศิริพรก็ไม่รู้
 - เอาเงินไปคืนศิริพรแต่คืนเป็นบางส่วน
31. น้อยลืมชุดพละมาจึงไปหาแดง ซึ่งเรียนอยู่อีกห้องหนึ่งแต่ไม่พบแดง เห็นแต่ชุดพละของแดงวางอยู่ที่โต๊ะ น้อยจึงคิดที่จะหยิบชุดพละไปก่อน ถ้านักเรียนเป็นน้อยจะทำอย่างไร
- รอให้เจอแดงก่อนแล้วค่อยยืม
 - หยิบเอาไปก่อนเมื่อใช้เสร็จแล้วค่อยคืน
 - หยิบไปใช้ก่อนแดงคงไม่ว่าอะไร

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความซื่อสัตย์

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	3.582	16	3.279
2	5.030	17	4.560
3	6.705	18	4.082
4	5.053	19	5.755
5	4.019	20	5.291
6	4.577	21	5.156
7	4.783	22	1.800
8	4.444	23	3.801
9	6.699	24	4.951
10	2.535	25	2.008
11	4.294	26	2.341
12	5.806	27	5.156
13	5.348	28	5.411
14	4.948	29	3.393
15	4.975	30	7.750
		31	7.071

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.7834

ภาคผนวก ข

- โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท
- โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม บก น้ำ อากาศ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนและครูได้รู้จักกันมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคย และความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการดำเนินการของบทบาทสมมติ หน้าที่ของนักเรียน และจุดมุ่งหมายของการแสดง ตลอดจนช่วงเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการแสดง
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาความซื่อสัตย์ โดยใช้บทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ครูแนะนำตนเอง ชี้แจงจุดมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีการบทบาท และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในเรื่องความหมายและลักษณะทั่วไปของความซื่อสัตย์
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมายกับนักเรียนเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป
4. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยโดยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมมีครูนั่งอยู่กลางวง ท้าหน้าทีออกคำสั่งว่า บก น้ำ อากาศ เมื่อครูชี้มือไปที่นักเรียนคนใด นักเรียนคนนั้นจะต้องบอกชื่อสัตว์แต่ละประเภทที่อาศัยอยู่บนบก ในน้ำ หรือในอากาศ 1 ชื่อ เช่น เมื่อครูพูดว่า บก นักเรียนคนที่ครูชี้ก็ต้องบอกชื่อสัตว์ที่อาศัยอยู่บนบก 1 ชื่อ เช่น ลิง ม้า ช้าง ฯลฯ ทำอย่างนี้เรื่อยไปจนครบทุกคน โดยจะมีนักเรียนที่โดนชี้แล้วบอกชื่อสัตว์ที่อยู่บนบก ในน้ำ หรือในอากาศซ้ำอย่างละ 2 คน

5. ให้นักเรียนที่บอกชื่อสัตว์ที่อาศัยอยู่บนบก ในน้ำ หรือในอากาศซ้ำ จับคู่กัน แล้วให้นั่งคุยกันคู่ของตน 10 นาที เพื่อทำความรู้จักกันให้มากยิ่งขึ้น
6. ให้แต่ละคู่ออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนให้นักเรียนคนอื่นทราบ
7. เมื่อนักเรียนออกมาแนะนำครบทุกคนแล้วครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปกิจกรรมนี้ว่ามีวัตถุประสงค์อะไร และครูสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่นักเรียนมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย สนทนา ชักถามเกี่ยวกับเรื่องการแสดงบทบาทสมมติ

แผนการการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

ชื่อกิจกรรม บก น้ำ อากาศ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนและครูได้รู้จักกันมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคย และความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการดำเนินการของบทบาทสมมติ หน้าที่ของนักเรียน และจุดมุ่งหมายของการแสดง ตลอดจนช่วงเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการแสดง
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาความซื่อสัตย์ โดยใช้บทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ครูแนะนำตนเอง ชี้แจงจุดมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีการบทบาท และหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในเรื่องความหมายและลักษณะทั่วไปของความซื่อสัตย์
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมายกับนักเรียนเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป
4. ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยโดยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมมีครูนั่งอยู่กลางวง ทาหน้าที่ออกคำสั่งว่า บก น้ำ อากาศ เมื่อครูชี้มือไปที่นักเรียนคนใด นักเรียนคนนั้นจะต้องบอกชื่อสัตว์แต่ละประเภทที่อาศัยอยู่บนบก ในน้ำ หรือในอากาศ 1 ชื่อ เช่น เมื่อครูพูดว่า บก นักเรียนคนที่ครูชี้ก็ต้องบอกชื่อสัตว์ที่อาศัยอยู่บนบก 1 ชื่อ เช่น ลิง ม้า ช้าง ฯลฯ ทำอย่างนี้เรื่อยไปจนครบทุกคน โดยจะมีนักเรียนที่โดนชี้แล้วบอกชื่อสัตว์ที่อยู่บนบก ในน้ำ หรือในอากาศซ้ำอย่างละ 2 คน

5. ให้นักเรียนที่บอกชื่อสัตว์ที่อาศัยอยู่บนบก ในน้ำ หรือในอากาศเข้า จับคู่กัน แล้วให้นั่งคุยกันคู่ของตน 10 นาที เพื่อทำความรู้จักกันให้มากยิ่งขึ้น
6. ให้แต่ละคู่ออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนให้นักเรียนคนอื่นทราบ
7. เมื่อนักเรียนออกมาแนะนำครบทุกคนแล้วครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปกิจกรรมนี้ว่ามีวัตถุประสงค์อะไร และครูสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่นักเรียนมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย สนทนา ชักถามเกี่ยวกับเรื่องการแสดงบทบาทสมมติ

แผนการ ใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ยอมรับผิดจากการกระทำของตน

ชื่อกิจกรรม ผู้สารภาพบาป

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการกระทำความผิดของตนและยอมรับผิดจากการกระทำนั้น ๆ ด้วยตนเอง

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องเส้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง ผู้สารภาพบาป
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ลูกบอลพลาสติก ไม้เรียว กระจก

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการกระทำผิดต่าง ๆ ของนักเรียน จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง สมมติว่านักเรียนทำความผิดแล้วไม่มีใครเห็นนักเรียนจะยอมรับผิดหรือไม่ นักเรียนคิดว่าคนที่ทำผิดแล้ว ไม่ยอมรับผิดเป็นคนอย่างไร สมควรจะคบด้วยหรือไม่

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดงจำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 การที่อำนาจและเพื่อน ๆ เล่นฟุตบอลในห้องเรียน นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่

3.2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด จึงทำให้อำนาจและเพื่อน ๆ ยอมรับ

สารภาพผิด

3.3 นักเรียนคิดว่าคนที่ทำความผิดแล้วกล้ายอมรับผิดเป็นคนอย่างไร สมควร

ได้รับการยกย่องหรือไม่

3.4 จากการแสดงนี้ นักเรียนได้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องอะไรบ้าง

และนักเรียนคิดว่าจะนำความรู้ความเข้าใจนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่สื่อกันและกันฟังในเรื่องการตัดสินใจของตนเองว่ามีเรื่องอะไรบ้างและมีวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

ผู้สารภาพบาป

เหตุเกิดในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 เมื่อถึงเวลาพักเที่ยง นักเรียนก็ลงจากห้องเรียนมารับประทานอาหาร บางคนก็ไปทำธุระส่วนตัว อำนาจเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่เรียนอยู่ในห้องนี้ และเขาก็เป็นหัวหน้าห้องด้วย เมื่ออำนาจกินข้าวเสร็จแล้วก็นึกอยากเตะบอล จึงชวนสมบุรณ์และเพื่อนอีก 3 - 4 คน ไปเตะบอลพลาสติกในห้องเรียนขณะที่ทั้งหมดกำลังเดินไปที่ห้องเรียนก็เจอสุรเดช อำนาจจึงชวนสุรเดชไปเล่นด้วยเพราะยังขาดอีก 1 คน จึงจะครบทีม ตอนแรกสุรเดชก็ปฏิเสธเพราะเห็นว่าไม่ควรจะเล่นในห้องเรียนน่าจะไปเล่นในสนามฟุตบอล แต่อำนาจก็บอกว่าในสนามมีนักเรียนเล่นเต็มหมดแล้วไปเล่นในห้องเรียนดีกว่าในที่สุรเดชทนความบเร้าไม่ไหวจึงไปเล่นด้วย เมื่อถึงห้องเรียนทั้งหมดก็จัดแจงนำโต๊ะเก้าอี้เลื่อนไปหลังห้อง เพื่อให้ข้างหน้ามีที่ว่างสำหรับเล่นฟุตบอลได้ ในขณะที่ทั้งหมดกำลังเล่นกันอยู่อย่างสนุกสนานนั้น บังเอิญอำนาจก็ได้เตะลูกบอลไปโดนกระจกที่ฝาผนังแตก 1 บาน อำนาจและเพื่อนตกใจมาก เพราะถ้าครูรู้จะต้องถูกครูทำโทษแน่ อำนาจจึงสั่งให้เพื่อน ๆ ไม่ให้บอกครู เมื่อถึงเวลาบ่ายโมงตรง ครูวนิดาซึ่งเป็นครูประจำชั้นก็ได้เข้ามาสอนวิชาภาษาไทย ในขณะที่สอนก็สังเกตเห็นกระจกแตกไป 1 บาน จึงถามนักเรียนว่าใครทำกระจกแตก นักเรียนทั้งหมดไม่ยอมรับจึงถูกครูวนิดาทำโทษโดยตีคนละ 1 ที และสั่งว่าพรุ่งนี้จะต้องหาคนทำกระจกแตกให้ได้ มิฉะนั้นจะต้องเฉลี่ยเงินกันซื้อกระจกใหม่

เมื่อเลิกเรียนทุกคนก็แยกย้ายกันกลับบ้าน อำนาจและเพื่อน ๆ ที่เล่นเตะลูกบอลด้วยกันหันมาปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดี ทุกคนตกลงกันให้ต่างคนไปนอนคิด 1 คืน แล้วพรุ่งนี้ค่อยมาพูดกัน คืนนั้นอำนาจนอนไม่หลับ นึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนกลางวัน นึกเสียใจในการกระทำของตนเอง ตนเองเป็นถึงหัวหน้าห้องทำผิดแล้วกลับไม่ยอมรับผิด พลอยทำให้เพื่อน ๆ คนอื่นเดือดร้อนไปด้วย ต่อไปเพื่อน ๆ คงจะไม่เชื่อถือตน เข้าวันรุ่งขึ้นอำนาจจึงบอกเพื่อนว่าพวกเราควรจะไปบอกความจริงกับครูวนิดา เพื่อนคนอื่น ๆ เห็นด้วย ทั้งหมดจึงไปพบครูวนิดาที่ห้องพักครู และบอกความจริงให้ครูทราบ ครูวนิดาได้กล่าวตักเตือนและได้ให้พวกเราเฉลี่ยเงินกันซื้อกระจกบานใหม่ เพราะเป็นของราชการ พวกเรารับปากว่าจะซื้อมาให้โรงเรียนใหม่และจะไม่เล่นเตะลูกบอลในห้องเรียนอีก

บทบาทยของอานาจ

ฉันชื่อ อานาจ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ฉันเป็นหัวหน้าห้อง ตอนพักเที่ยง หลังจากฉันกินข้าวเสร็จแล้วก็ได้ชวนสมบุรณ์และเพื่อน ๆ อีก 3 - 4 คน ไปเตะลูกบอลในห้องเรียน ระหว่างเดินไปที่ห้องเรียนเจอสุรเดช ฉันได้ชวนสุรเดช ไปเล่นด้วย ในขณะที่เล่นอยู่นั้น บังเอิญฉันได้เตะลูกบอลไปโดนกระจกที่ฝาผนังห้องเรียนแตก 1 บาน ฉันตกใจมากจึงสั่งเพื่อน ๆ ว่าอย่าบอกใคร หลังเลิกเรียนฉันและเพื่อน ๆ ประชุมกันว่าจะทำอย่างไรดี เพราะครูวินดาให้หาคนรับผิดชอบให้ได้ พวกเราจึงตกลงกันให้ต่างคนไปนอนคิด 1 คืน คืนนั้นฉันนอนไม่หลับรู้สึกสละสลวย แก่ใจตนเองที่ทำให้เพื่อนคนอื่น ๆ พลอยเดือดร้อนไปด้วย รุ่งเช้าฉันจึงบอกเพื่อน ๆ ว่าควรจะไปรับสารภาพกับครูวินดาขอรับผิดชอบ และยอมเฉลี่ยเงินกันซื้อกระจกใหม่ และรับปากว่าจะไม่เล่นเตะลูกบอลในห้องเรียนอีก

บทบาทยของสุรเดช

ฉันชื่อ สุรเดช เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ขณะที่ฉันเดินกลับไปห้องเรียนก็เจอ อานาจ สมบุรณ์ และเพื่อนคนอื่นอีก 3 - 4 คน อานาจชวนฉันไปเตะลูกบอลในห้องเรียน ตอนแรกฉันปฏิเสธแต่ทนเสียงรบเร้า ไม่ไหวก็เลยไปเล่นด้วย ในขณะที่เล่นกันอยู่ อานาจได้เตะลูกบอล ไปโดนกระจกฝาผนังห้องเรียนแตก เวลาตอนบ่ายโมงเมื่อครูวินดาเข้ามาสอน และถามว่าใครทำกระจกแตกพวกเราไม่ยอมรับ ตอนเย็นพวกเราก็ปรึกษากันว่าจะทำอย่างไร เช้าวันรุ่งขึ้นพวกเราก็ได้ไปบอกความจริงกับครูวินดาและรวมกันเฉลี่ยเงินซื้อกระจกบานใหม่ และรับปากว่าจะไม่เล่นเตะลูกบอลในห้องเรียนอีก

บทบาทยของครูวินดา

ฉันชื่อ วินดา เป็นครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ตอนบ่ายโมง ฉันได้เข้าไปสอนวิชาภาษาไทยตามปกติ ขณะที่ฉันสอนก็สังเกตเห็นว่ากระจกบานหนึ่งแตก เมื่อถามนักเรียนก็ไม่มีใครรับ ฉันเลยลงโทษนักเรียนโดยการตีคนละ 1 ที และสั่งให้นักเรียนหาคนทำกระจกแตกให้ได้มิฉะนั้นทุกคนต้องเฉลี่ยกันออกเงินเพื่อซื้อกระจกใหม่ เช้าวันรุ่งขึ้นขณะที่ฉันนั่ง

ทำงานอยู่ที่ห้องพัสดุ ก็เห็นอำนาจและเพื่อน ๆ เดินเข้ามาในห้องเมื่อฉันถามก็บอกว่ามา
 สาราว่าพวกเขาเป็นคนที่กระเจกแตก ฉันได้กล่าวตักเตือนอำนาจและเพื่อน ๆ นอกจากนั้น
 ยังให้พวกเขาร่วมกันเฉลี่ยเงินเพื่อซื้อกระเจกใหม่

บทบาทของเพื่อน ๆ ของอำนาจ

พวกฉันเป็นเพื่อนกับอำนาจ ตอนเที่ยงวันหนึ่ง อำนาจได้ชวนพวกฉันไปเล่นเตะลูกบอล
 ในห้องเรียน ขณะที่เล่นกันอยู่นั้นอำนาจได้เตะลูกบอล ไปถูกกระเจกที่ฝาผนังแตก พวกฉันตกใจมาก
 เพราะกลัวว่าจะถูกลงโทษ เมื่อครูวินิตามาสอน และเห็นกระเจกแตกก็ได้ถามนักเรียน แต่พวก
 เราไม่ยอมรับ ตอนเย็นพวกเราปรึกษากันว่าจะทำอย่างไร เช้าวันรุ่งขึ้นพวกเรา ก็ไปบอก
 ความจริงแก่ครูวินิตา และรวมกันเฉลี่ยออกเงินเพื่อซื้อกระเจกใหม่และรับปากว่าจะไม่เล่นเตะ
 ลูกบอลในห้องเรียนอีก

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบ ไม่มีบทครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ยอมรับผิดจากการกระทำของตน

ชื่อกิจกรรม ผู้สารภาพบาป

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกในการกระทำความคิดของตนและยอมรับผิด
จากการกระทำนั้น ๆ ด้วยตนเอง

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง ผู้สารภาพบาป
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ลูกบอลพลาสติก ไม้เรียว กระจก

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการกระทำผิดต่าง ๆ ของนักเรียน จะโดย
เจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง สมมติว่านักเรียนทำผิดแล้ว
ไม่มีใครเห็นนักเรียนจะยอมรับผิดหรือไม่ นักเรียนคิดว่าคนที่ทำผิดแล้ว ไม่ยอมรับผิดเป็นคนอย่างไร
สมควรจะคบด้วยหรือไม่

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดงจำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง
พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในตัวข้อต่อไปนี้

3.1 การที่อ่านนางและเพื่อน ๆ เล่นฟุตบอลในห้องเรียน นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่

3.2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด จึงทำให้อ่านนางและเพื่อน ๆ ยอมรับสารภาพ

ผิด

3.3 นักเรียนคิดว่าคนที่ทำความผิดแล้วกล้ายอมรับผิดเป็นคนอย่างไรสมควรได้รับการยกย่องหรือไม่

3.4 จากการแสดงนี้ นักเรียนได้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องอะไรบ้าง และนักเรียนคิดว่าจะนำความรู้ความเข้าใจนี้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

✓ ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่สื่อกันและกันฟังในเรื่องการทำความผิดของตนเองว่ามีเรื่องอะไรบ้างและมีวิธีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ยอมรับผิดจากการกระทำของตน

ชื่อกิจกรรม "ใครผิด"

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงถึงการยอมรับผิดจากการกระทำของตนได้

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ใครผิด"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ไม้บรรทัด แจกันดอกไม้ ที่ปักพุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องที่ว่าใครเคยทำชั่วของของคนอื่นเสียหายบ้าง และยอมรับผลการกระทำนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด และถ้านักเรียนไม่ยอมรับผิดจากการกระทำของตัวเองนักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดง ให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ชั้นอภิปราย

นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อ
ต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นปิยะนันท์ เมื่อถูกทำโทษจะรู้สึกอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นจันทร์จิราและรู้ว่าปิยะนันท์ถูกทำโทษทั้งที่ไม่ผิด นักเรียนจะ
รู้สึกอย่างไร

3.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการกระทำของจันทร์จิรา

3.4 นักเรียนคิดว่าถ้าจันทร์จิราไม่ยอมรับสารภาพกับคุณน้ำจะเกิดผลอย่างไร
และถ้ายอมรับสารภาพจะเกิดผลอย่างไรบ้าง

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนี้ และความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่รู้กันและกันทั้งว่าใครเคยเจอสถานการณ์
เหมือนกับที่แสดง ไปบ้างและรู้สึกอย่างไร ถ้าเห็นคนที่ทำผิดแล้ว ไม่ยอมรับผิด

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติใน
สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
- สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และสรุปของนักเรียน

ใครผิด

คุณน้ำสมศรีอยู่กับหลาน 2 คน คือปิยะนันท์และจันทร์จิรา ทั้งสองคนมีอายุไล่เลี่ยกัน
คุณน้ำสมศรีรักหลานทั้งสองคนเฝ้ามาก

จากที่ 1 ตอนเช้าวันอาทิตย์ คุณน้ำสมศรีจะออกไปธุระจึงได้แบ่งงานให้หลานทั้ง
2 คนทำ คือให้ปิยะนันท์ดูแลทำความสะอาดชั้นล่าง ให้จันทร์จิราดูแลทำความสะอาดชั้นบน
ทั้งสองคนรับปากอย่างดีเมื่อคุณน้ำออกไปทั้งสองคนก็รีบทำงาน เมื่อปิยะนันท์ทำความสะอาดเสร็จ
จึงเดินเข้าห้องน้ำ หลังจากนั้นอีกครู่หนึ่งจันทร์จิราก็ทำความสะอาดเสร็จ ได้เดินถือไม้กวาด
ลงมาจากชั้นบน บังเอิญไม้กวาดไปปักโดนแจกันของน้ำสมศรีที่ตั้งอยู่บนตู้ข้างบันไดตก จันทร์จิรา
ตกใจ มองซ้ายมองขวาไม่เห็นปิยะนันท์ จันทร์จิราจึงรีบเก็บเศษแจกัน ในขณะที่จันทร์จิรากำลัง
เก็บเศษแจกันจะเอา ไปทิ้งอยู่นั้น อุมาวันมาที่บ้านและ ได้เห็นจันทร์จิรากำลังเก็บเศษแจกันอยู่
จึงเข้าไปช่วยเก็บให้และนำไปทิ้งถังขยะ จันทร์จิราขอรับรองไม่ให้อุมาวันบอกใครเรื่องที่ตนเอง
ทำจนแจกันแตกตก เมื่อปิยะนันท์เข้าห้องน้ำเสร็จแล้วก็เดินมาหาทั้งสองคน และได้ชวนให้อูมาวัน
อยู่เป็นเพื่อนเล่นกัน

จากที่ 2 คุณน้ำกลับมาเห็นบ้านสะอาดจึงเอ่ยปากชมหลานทั้งสองคนแต่พอมองไปที่หลังตู้
ไม่เห็นแจกัน จึงถามว่าแจกันหาย ไปไหน ปิยะนันท์นั่งเงียบเพราะไม่รู้ จันทร์จิรา นั่งเงียบเพราะ
กลัวความผิด ส่วนอุมาวันหันไปมองจันทร์จิราแล้วก็ไม่พูดอะไร คุณน้ำจึงพูดว่า ถ้า ไม่มีใครรู้หรือ
ยอมรับ น้ำก็ต้องลงโทษปิยะนันท์โดยหักค่าขนมเป็นเวลา 1 อาทิตย์ เพราะถือว่าปิยะนันท์เป็นผู้
ดูแลชั้นล่าง

จากที่ 3 เมื่อคุณน้ำสมศรีตัดสินลงโทษปิยะนันท์แล้ว ปิยะนันท์หลบไปนั่งร้องไห้เสียใจ
ที่ถูกลงโทษโดยไม่มีเหตุผล ส่วนจันทร์จิราเมื่อเห็นปิยะนันท์ร้องไห้ก็เกิดความละอายใจ
และรู้สึกอวยปิยะนันท์และอุมาวันที่ทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิด ยิ่งเห็นสายตาสงสารของอุมาวันที่ยืนมองมาอย่าง
ศัพทหนักยิ่งละอายใจมากยิ่งขึ้น จึงตัดสินใจเดินเข้าไปหาคุณน้ำและสารภาพความจริงกับคุณน้ำ
เมื่อคุณน้ำรู้ว่าจันทร์จิรา ไม่ได้ตั้งใจจะทำให้ของ เสียหายจึงยกโทษให้และให้ไปขอโทษปิยะนันท์ที่ทำ
ให้เขาถูกตำหนิ

บทบาทของน้ำสมศรี

ฉันชื่อ สมศรี ฉันอยู่กับหลานสาว 2 คน ตอนเช้าวันอาทิตย์ ฉันจะออกไปธุระข้างนอก จึงสั่งให้หลานทั้ง 2 คน ดูแลทำความสะอาดบ้านโดยให้จันทร์จิราทำความสะอาดชั้นบน ส่วนปิยะนันท์ทำความสะอาดชั้นล่าง เมื่อฉันกลับมาเห็นบ้านสะอาดก็เอ่ยชมหลาน ๆ แต่พอมองไปที่หลังตู้เห็นแจกันหายไปจึงถามหลานทั้งสองแต่ไม่มีใครรับสารภาพ ฉันจึงทำโทษปิยะนันท์ โดยการหักค่าขนมเป็นเวลา 1 อาทิตย์ เพราะปิยะนันท์เป็นคนดูแลชั้นล่าง พอสักครู่ที่ฉันก็เห็น จันทร์จิรา เดินเข้ามาหาและบอกว่าตัวเองเป็นคนทำแจกันแตก ฉันจึงขโทษให้และบอกให้ไปขอโทษปิยะนันท์

บทบาทของจันทร์จิรา

ฉันชื่อ จันทร์จิรา ฉันอยู่กับน้ำสมศรี ตอนเช้าวันอาทิตย์น้ำได้สั่งให้ฉันดูแลทำความสะอาดชั้นบน เมื่อฉันทำความสะอาดเสร็จแล้วก็เดินลงมาจากชั้นบน บังเอิญได้กวาดไปขัดโคนแจกันของน้ำแตก ฉันจึงรีบเก็บเศษแจกันเพื่อจะนำไปทิ้งระหว่างที่กำลังเก็บเศษแจกันอยู่นั้น อูมวั้นก็ได้มาหาที่บ้าน ฉันจึงขอร้องไม่ให้อูมวั้นบอกใครว่าฉันทำแจกันของน้ำแตก เมื่อน้ำมาและถามเรื่องแจกัน ตอนแรกฉันไม่ยอมรับแต่เมื่อเห็นน้ำลงโทษปิยะนันท์ฉันก็ละอายใจ และเมื่อมองเห็นสายตาของอูมวั้นที่มองมา ฉันก็ยิ่งละอายใจมากยิ่งขึ้น ฉันจึงไปสารภาพผิดกับน้ำ และไปขอโทษปิยะนันท์ เมื่อฉันขอโทษปิยะนันท์แล้วฉันรู้สึกสบายใจขึ้น

บทบาทของปิยะนันท์

ฉันชื่อ ปิยะนันท์ ฉันอยู่กับน้ำสมศรี ตอนเช้าวันอาทิตย์น้ำจะออกไปธุระข้างนอก น้ำได้สั่งให้ฉันดูแลทำความสะอาดชั้นล่าง เมื่อฉันทำความสะอาดเสร็จแล้ว ฉันก็ได้เดินไปเข้าห้องน้ำ จึงไม่ได้ยินเสียงแจกันแตก เมื่อน้ำกลับมาและได้ถามเรื่องแจกันฉันจึงไม่รู้ว่าใครทำแตก ฉันจึงถูกน้ำลงโทษโดยหักค่าขนม 1 อาทิตย์ ฉันเสียใจจึงได้หลบไปนั่งร้องไห้ในขณะที่นั่งร้องให้อยู่นั้น จันทร์จิรา ก็ได้เดินมาขอโทษ ฉันจึงรู้ว่าจันทร์จิราทำแจกันแตก

บทบาทของอุมาวัน

ฉันชื่อ อุมาวัน ตอนเช้าวันอาทิตย์ฉันได้ไปหาจันทร์จिरาที่บ้านเมื่อไปถึงก็เห็นจันทร์จिरากำลังเก็บเศษแจกันที่แตกอยู่ ฉันจึงช่วยเก็บและนำไปทิ้งถังขยะ จันทร์จिरาขอร้องฉันว่าอย่าบอกใคร เมื่อคุณน้ากลับมาและได้ถามเรื่องแจกัน ฉันก็ทำเฉย ๆ เสีย เพียงแต่หันไปมองจันทร์จिरาและนึกถามจันทร์จिरาอยู่ในใจที่คิดแล้วไม่ยอมรับผิด

แผนการ ใช้บทบาทสมมติแบบ ไม่มีบทครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ยอมรับผิดจากการกระทำของตน

ชื่อกิจกรรม "ใครผิด"

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงถึงการยอมรับผิดจากการกระทำของตนได้

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง "ใครผิด"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ไม้บรรทัด แจกันดอกไม้ ที่ปักดอกไม้

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องที่ว่าใครเคยทำชั่วของของคนอื่นเสียหายบ้าง และยอมรับผลการกระทำนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด และถ้านักเรียนไม่ยอมรับผิดจากการกระทำของตนเองนักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นบิยะนันท์ เมื่อถูกทำโทษจะรู้สึกอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นจันทร์จิราและรู้ว่าบิยะนันท์ถูกทำโทษทั้งที่ไม่ผิด นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

3.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อการกระทำของจันทร์จิรา

3.4 นักเรียนคิดว่าถ้าจันทร์จิราไม่ยอมรับสารภาพกับคุณน้าจะเกิดผลอย่างไร และถ้ายอมรับสารภาพจะเกิดผลอย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้สังเกตและกันทั้งว่าใครเคยเจอสถานการณ์เหมือนกับที่แสดงไปบ้างและรู้สึกอย่างไร ถ้าเห็นคนที่ทำผิดแล้ว ไม่ยอมรับผิด

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และสรุปของนักเรียน

แผนการขับบทบาทสมมติแบบกับครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ไม่คิด โลกของของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม สื่อเกมส์กค

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความละเอียดต่อการอยากได้ของของผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการที่นักเรียนมีความซื่อสัตย์

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องเส้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง สื่อเกมส์กค
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระเป๋านักเรียน หนังสือเรียน เกมส์กค

ถึงขยะ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับถามนักเรียนในเรื่องการคิดอยากได้ของของผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี
ไม่ควรกระทำควรพอใจในเรื่องที่ตนมีอยู่

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัว
แสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้
แสดง ให้เห็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ชั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า ไก่เป็นคนอย่างไร

3.2 การที่ไก่เล่นเกมสีกดไปคืนนี้ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่และถ้านักเรียนเป็น ไก่จะทำอย่างไก่หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่าหมีเป็นคนอย่างไร

3.4 นักเรียนคิดว่าการกระทำของ ไก่ก่อให้เกิดผลดีต่อตัว ไก่อย่างไรบ้าง

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนี้และความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้สังเกตและกัมพูชาในเรื่องการไม่คิดโลกในของของคนอื่น

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถามการอภิปรายและสรุปของนักเรียน

สื่อกอล์ฟ

ในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขณะที่นักเรียนทุกคนคอยครูเข้ามาสอนวิชาต่อไป นิคไม่รู้ว่าทำอะไรจึงหยิบเกมส์กอล์ฟมาเล่นคลายเครียด ในขณะที่กำลังเล่นอยู่ ชัยซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ เห็นนิคเล่นเกมสักค้อยก็อยากเล่นบ้าง จึงขอยืมเกมส์กอล์ฟไปเล่นบ้าง นิคก็ให้ยืมและให้ชายนำมาคืนเมื่อเล่นเสร็จแล้ว เมื่อถึงเวลาพักเที่ยง เด็กทุกคนกินข้าวเสร็จแล้ว ก็เข้ามาในห้องเรียนรวมทั้งนิคด้วย นิคจึงเอาเกมส์กอล์ฟมาเล่นต่อ ไก่เห็นนิคเล่นเกมสักค้อยก็อยากเล่นบ้างแต่ไม่กล้ามาขอยืม เพราะรู้ว่านิคไม่ชอบตน เพราะครั้งหนึ่งนิคเคยขอลอกการบ้านแต่ไก่ไม่ให้ลอกแต่จะอธิบายให้นิคเข้าใจแทนแล้วให้นิคทำเอง นิคจึงไม่พอใจหาว่าไก่เรียนเก่งแล้วหยิ่งไม่ยอมช่วยเหลือเพื่อน ๆ ไก่คิดว่าถ้าตนมายืมนิคคงไม่ให้ยืม ไก่จึงขอให้เล็กมาขอยืมให้แทน เมื่อนิคเห็นเล็กมาขอยืมก็ให้แต่เมื่อเห็นเล็กเอาไปให้ไก่ก็ไม่พอใจ จึงให้เล็กไปเอามาให้คืน หลายวันต่อมานิคยังคงเอาเกมส์กอล์ฟมาเล่นอีก ไก่อยากเล่นบ้างแต่ก็ไม่กล้ามาขอ ไก่คิดในใจว่าหาอย่างไรตนเองจะได้เล่นเกมสักค้อยบ้าง ถ้าขอเงินจากพ่อแม่ก็คงไม่ได้เพราะทางบ้านมีฐานะยากจน อยู่มาวันหนึ่งนิคบอกเพื่อน ๆ ว่าตนหาเกมส์กอล์ฟหายไม่รู้เอาไปวางทิ้งหรือหาที่ไหนหายเสียที่ไหน ถ้าเพื่อน ๆ เจอขอให้คืนให้ตนด้วย ใครที่พบและนำมาคืนจะมีรางวัลให้ด้วย หลายวันต่อมาขณะที่ไก่อาบสระ ไปทั้งถังขยะหลังโรงเรียน เธอก็เห็นอะไรบางอย่างมีลักษณะคล้ายเครื่องคิดเลข เมื่อไก่หยิบขึ้นมาดูก็รู้ว่าเป็นเกมส์กอล์ฟของนิคที่หายไป ไก่สงสัยว่าเกมส์กอล์ฟอยู่ที่ถังขยะได้อย่างไร จึงได้เอาเกมส์กอล์ฟไปถามภารโรง ภารโรงจึงบอกว่าเห็นมันตกอยู่ที่ข้างทางเข้าโรงเรียน จึงคิดว่าคงใช้ไม่ได้แล้ว เด็กนักเรียนคงเอามาทิ้งไว้ไม่เป็นที่เป็นทาง ตนจึงนำไปทิ้งที่ถังขยะ

คืนนั้นไก่อนตัดสินใจไม่เถกว่าควรจะทำอย่างไรดี ใจหนึ่งก็อยากได้เพราะตนเองไม่เคยมีของเล่นแบบนี้เลยตั้งแต่เกิดมา แต่อีกใจหนึ่งก็ค้านว่าการคิดอยากได้ของของคนอื่นมันไม่ดี ถึงแม้ว่าคนอื่นจะไม่รู้แต่ตนเองก็รู้อยู่แก่ใจ และไก่เองก็เป็นนักเรียนดีเด่นของโรงเรียน ถ้าไม่นำเกมส์กอล์ฟไปให้นิคก็จะกลายเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ขโมยมาก็ตาม

เมื่อโก๋คิดได้ตั้งนั้นเช้าวันรุ่งขึ้น โก๋จึงนำเกมส์กดไปให้นิคและได้เล่าให้ฟังว่าเจอเกมส์กดได้อย่างไร เมื่อนิคได้เกมส์กดคืนมา เธอดีใจมาก เพราะเกมส์กดอันนี้ไม่ใช่ของเธอ เธอขอยืมพี่ชายมาเล่น นิคขบใจโก๋และจะให้รางวัลแก่โก๋ แต่โก๋ไม่รับและบอกว่าที่เอามาคืนไม่ได้หวังรางวัล นิครู้ว่าโก๋อยากเล่นเกมส์กด จึงให้โก๋เล่นเกมส์กดด้วยเป็นการตอบแทน และนิกยังได้ไปบอกให้เพื่อน ๆ ทุกคนรู้ ท้าให้เพื่อน ๆ รักโก๋มากยิ่งขึ้น

บทบาทของนิค

ฉันชื่อ นิค เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อครูได้ออกไปจากห้องเรียนระหว่างที่รอครูคนใหม่เข้ามาสอน ฉันก็ได้เอาเกมส์กดขึ้นมาเล่น ระหว่างที่ฉันเล่นอยู่นั้นพี่ชายขอยืมเล่นด้วยฉันก็ให้ไป พอตอนเที่ยงหลังกินข้าวเสร็จแล้วฉันก็เอาเครื่องเล่นเกมส์กดมาเล่นอีก เล็กได้มาขอยืมไปเล่น ฉันก็ให้แต่เมื่อฉันเห็นเล็กเอาไปให้โก๋เล่น ฉันก็ไม่พอใจจึงให้เล็กไปเอามาให้คืนจนวันหนึ่งเมื่อฉันกลับไปบ้านและจะหยิบเกมส์กดมาเล่นอีกก็ปรากฏว่ามันหายไป ฉันรู้ว่าฉันทำหายตอนไหน ฉันจึงบอกให้เพื่อน ๆ ช่วยหาให้ด้วย ถ้าใครเจอและนำมาให้ฉันฉันจะมีรางวัลให้ เพราะเกมส์กดอันนี้เป็นของพี่ชายที่ฉันยืมมาเล่น อยู่มาวันหนึ่งขณะที่ฉันนั่งอ่านหนังสืออยู่ โก๋ก็นำเกมส์กดมาให้ ฉันดีใจมากและจะให้รางวัลแก่โก๋แต่โก๋ไม่ยอมรับ ฉันจึงให้โก๋เล่นเกมส์กดด้วยนอกจากนี้ฉันยังได้นำเรื่องที่โก๋พบเกมส์กดแล้วนำมาคืนไปเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง

บทบาทของโก๋

ฉันชื่อ โก๋ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันเรียนห้องเดียวกับนิค ฉันเห็นนิคเอาเกมส์กดมาเล่น ฉันอยากเล่นบ้างแต่กลัวว่านิคคงจะไม่ให้เล่น เพราะนิคโกรธที่ฉันไม่ให้ลอกการบ้าน ฉันจึงขอร้องให้เล็กไปขอยืมแทน แต่เมื่อนิคเห็นเล็กนำมาให้ฉัน นิคก็เอากลับไป ฉันอยากจะทำเกมส์กดมาเล่นบ้างแต่คิดว่าทางบ้านคงไม่มีเงินซื้อให้ อยู่มาวันหนึ่งเมื่อฉันมาขยะ ไปถึงถึงขยะข้างโรงเรียนก็เห็นเกมส์กดของนิควางอยู่ ฉันสงสัยว่ามาอยู่ที่ถึงขยะได้อย่างไร จึงไปตามถามครู ซึ่งเขาเล่าให้ฟัง คืนนั้นฉันนอนคิดว่าจะทำอย่างไรกับเกมส์กดอันนี้ ในที่สุดฉันก็ตัดสินใจได้ว่า ควรนำไปคืนเจ้าของ เพราะการคิดอยากได้ของของคนอื่นเป็นสิ่งไม่ดี เมื่อฉันนำไปคืนนิค นิคจะให้รางวัลแต่ฉันไม่รับ นิคจึงให้ฉันเล่นเกมส์กดแทน ซึ่งฉันดีใจมาก

บทบาทของ

จันชื่อ ชัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขณะที่จันนั่งรอครูคนใหม่เข้ามาสอน จันเห็น นิคเอาเกมส์พกขึ้นมาเล่น จันอยากเล่นบ้างจึงเดินไปขอยืมนิกซึ่งนิกก็ให้ยืม

บทบาทของเล็ก

จันชื่อ เล็ก เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเดียวกับนิค ไก่ ชัย ระหว่างที่จัน กำลังนั่งเล่นอยู่ไก่ได้มาหาจันและขอร้องให้จันไปช่วยยืมเกมส์คดของนิกให้หน่อย จันจึงไปยืมมาให้ เมื่อ นิคเห็นจันนำไปให้เขาก็ให้จันไปเอามาคืน

บทบาทของภารโรง

จันเป็น ภารโรง โรงเรียนแห่งหนึ่ง ตอนเย็นหลังเลิกเรียนหลังจากดูแลตรวจความเรียบร้อยแล้ว จันก็เดินกลับบ้านพักระหว่างทางเจอของอย่างหนึ่งที่จันไม่รู้จัก จันคิดว่านักเรียนคง ไม่ใช้แล้วเอามาทิ้งไว้ไม่เป็นที่ ไม่เป็นทาง จันจึงนำไปทิ้งถึงขยะหลังโรงเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบ ไม่มีบทครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ไม่คิดโลกของของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม สื่อเกมส์กด

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความละเอียดต่อการอยากได้ของของผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการที่นักเรียนมีความซื่อสัตย์

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง สื่อเกมส์กด
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระเป๋านักเรียน หนังสือเรียน เกมส์กด

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการคิดอยากได้ของของผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี
ไม่ควรกระทำควรพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 หาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน
 - 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัว
แสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางการแสดง
ตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลา
แสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าไก่เป็นคนอย่างไร

3.2 การที่ไก่ฆ่าเกมส์กดไบคินนิต นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่และถ้านักเรียนเป็น

ไก่จะทำอย่างไก่หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่าชัยเป็นคนอย่างไร

3.4 นักเรียนคิดว่าการกระทำของไก่ก่อให้เกิดผลดีต่อตัวไก่อย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนี้และความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่ผู้สังเกตและกันฟังในเรื่องการไม่คิดโลกของของผู้อื่น

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถามการอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ไม่คิดโลกในของของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม ความเป็นของสมชาย

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความละเอียดต่อการคิดอยากได้ของของผู้อื่น
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการที่นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ไม่คิดอยากได้ของของผู้อื่น

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่อง ความเป็นของสมชาย
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระเป๋านักเรียน กระเป๋าใส่ของ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการคิดอยากได้ของของผู้อื่นว่าใครเคยคิดแบบนี้บ้าง คนที่คิดอยากได้ของผู้อื่นเป็นคนอย่างไร นักเรียนควรจะทำเป็นแบบอย่างหรือไม่

2. ขั้นแสดง

2.1 ทำอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าสมชายเป็นคนอย่างไร

3.2 การที่สมชายนำเงินไปคืนมานะนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่าการกระทำของสมชายก่อให้เกิดผลดีต่อตัวเขาอย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้รู้กันและกันทั้งในเรื่องการไม่คิดโลกอยากได้ของของผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีอย่างไรบ้างทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดให้ และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

ความดีของสมชาย

ในห้องเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มานะเป็นนักเรียนชายคนหนึ่ง ซึ่งเรียนอยู่ในห้องนี้ มานะเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ที่มีฐานะร่ำรวย มานะมีเพื่อนสนิท 2 คน คือสมชายกับวิจิต ทั้ง 3 คนเป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่สมัยเรียนประถมศึกษา สมชายมีฐานะยากจน อยู่มาวันหนึ่งแม่ของสมชายได้ล้มป่วยลง วิจิตซึ่งมาเยี่ยมสมชายที่บ้านเห็นแม่ของสมชายไม่สบายก็บอกให้สมชายพาแม่ไปหาหมอ เมื่อไปถึงโรงพยาบาลหมอให้นอนรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลหลายวัน ต้องเอาเงินไปจ่ายค่ารักษาพยาบาล จึงทำให้สมชายเหลือเงินอยู่ไม่มากนัก แต่อาการของแม่สมชายก็ยังไม่ได้ดีขึ้น สมชายจึงคุยกับวิจิตว่าจะทำอย่างไรดีจึงจะมีเงินมาเป็นค่ารักษาพยาบาลแม่ วิจิตแนะนำให้สมชายไปขโมยเงินของมานะก่อนแต่สมชายไม่กล้าไปขโมย

วันหนึ่งหลังเลิกเรียน ซึ่งเป็นวันที่สมชายทำความสะอาดห้องเรียนและนักเรียนคนอื่น ๆ กลับบ้านกันหมดแล้ว ขณะที่สมชายกำลังทำความสะอาดห้องเรียนอยู่นั้น เขาได้เหลือบเห็นกระเป๋าใส่ตางค์วางอยู่ในโต๊ะเรียน เขาจึงเปิดดูในกระเป๋าเห็นเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งถ้าเอาไปเป็นค่ารักษาพยาบาลแม่ก็คงจะพอ แต่สมชายนึกถึงคำสั่งสอนของแม่เสมอว่า การคิดเอาของของคนอื่นนั้นไม่ดี ถ้าของนั้นเป็นของเราบ้างจะรู้สึกอย่างไร สมชายจำได้ว่าโต๊ะตัวนี้เป็นตัวที่มานะนั่งกระเป๋าสตางค์ก็จะเป็นของมานะ สมชายจึงนำกระเป๋าสตางค์ไปคืนมานะ ซึ่งในขณะนั้นมานะกำลังจะออกจากบ้านเพื่อมาที่โรงเรียน เพราะนึกได้ว่าตนเองลืมกระเป๋าสตางค์ไว้ ในกระเป๋าใส่ตางค์มีเงินอยู่จำนวนหนึ่งที่พอเขาให้เข้าไปฝากธนาคาร เมื่อมานะได้กระเป๋าสตางค์คืนก็ได้กล่าวขอบคุณสมชาย ระหว่างที่คุยกันอยู่ พ่อของมานะก็เดินเข้ามาคุยด้วย มานะจึงเล่าเรื่องที่สมชายเก็บกระเป๋าสตางค์ของตนได้ แล้วนำมาคืนให้พ่อฟัง พ่อของมานะกล่าวชมเชยการกระทำของสมชาย และได้สอบถามอาการป่วยของแม่สมชาย สมชายจึงเล่าให้ฟัง พ่อของมานะจึงเสนอว่า เพื่อเป็นการตอบแทนความดีของสมชาย ตนจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทั้งหมดให้กับแม่ของสมชายเอง นอกจากนี้พ่อของมานะยังได้นำเรื่องนี้ไปเล่าให้อาจารย์ใหญ่โรงเรียนฟัง เช้าวันรุ่งขึ้นอาจารย์ใหญ่ได้ประกาศชื่นชมความดีของสมชายให้นักเรียนทั้งหมดฟัง และให้เอาอย่างสมชายในการทำความดี นอกจากนั้นสมชายยังได้รับทุนการศึกษา จำนวน 1,000 บาท ที่เขาสักครวใจด้วย

บทบาทของสมชาย

ฉันชื่อ สมชาย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันมีเพื่อนสนิท 2 คน คือมานะ และวิจิต วันหนึ่งแม่ของฉันได้ล้มป่วยลง ฉันจึงพาแม่ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ฉันจึงไปปรึกษากับวิจิต วิจิตแนะนำให้ฉันไปยืมเงินมานะ แต่ฉันไม่กล้ายืม ตอนเย็นหลังเลิกเรียนเป็นเวรฉันทำความสะอาดห้องเรียน ฉันได้เห็นกระเป๋าใส่ตางค์วางอยู่ในโต๊ะตัวหนึ่ง ฉันจึงเดินไปหยิบดูก็เห็นเงินจำนวนหนึ่ง ฉันคิดว่าถ้าฉันหยิบเงินจำนวนนี้ไปก็คงจะพอค่ารักษาพยาบาลแม่ แต่ฉันนึกถึงคำสั่งสอนของแม่ที่สอนให้เป็นคนดี ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น และฉันก็จำได้ว่าเป็นโต๊ะที่มานะนั่ง กระเป๋าตางค์ใบนี้คงเป็นของมานะ ฉันจึงนำกระเป๋าตางค์ไปคืนมานะ และได้พบพ่อของมานะ เข้าวันรุ่งขึ้นขณะที่ยืนเข้าแถวเพื่อเคารพธงชาติ อาจารย์ใหญ่ก็ได้ประกาศว่า ฉันได้รับทุนการศึกษา จำนวน 1,000 บาท

บทบาทของวิจิต

ฉันชื่อ วิจิต เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันมีเพื่อน 2 คน คือสมชายและมานะ วันหนึ่งฉันไปเยี่ยมสมชายเห็นแม่ของสมชายไม่สบายก็บอกให้สมชายพาแม่ไปหาหมอและได้พูดแนะนำให้สมชาย ไปยืมเงินจากมานะ เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล

บทบาทของมานะ

ฉันชื่อ มานะ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันมีเพื่อนสนิท 2 คน คือสมชายและวิจิต ตอนเย็นวันหนึ่งฉันได้ลืมกระเป๋าตางค์ไว้ที่โรงเรียน ขณะที่ฉันจะกลับไปเอากระเป๋าตางค์ก็พบสมชาย ซึ่งนำกระเป๋าตางค์มาให้ที่บ้าน ฉันได้กล่าวขอโทษสมชาย และได้เล่าเรื่องของสมชายให้พ่อฟัง

บทบาทของพ่อมานะ

ฉันเป็น พ่อของมานะ ขณะที่ฉันอยู่บ้านเห็นสมชายมาที่บ้าน ฉันจึงได้สอบถามมานะ มานะเล่าให้ฟังว่าสมชายนำกระเป๋าตางค์ที่มานะลืมไว้มาคืน และฉันได้ถามถึงอาการป่วย

ของแม่สมชาย เพื่อเป็นการตอบแทนความดีของสมชาย จันเลยรับอาสาจัดการเรื่องค่ารักษาพยาบาลแม่ของสมชายทั้งหมด นอกจากนี้จันยังได้นำเรื่องนี้ไปเล่าให้อาจารย์ใหญ่โรงเรียนฟัง

บทบาทของอาจารย์ใหญ่

จันเป็นอาจารย์ใหญ่ ตอนเข้าก่อนเข้าแถวพ่อของมานะได้มาแล้ว เรื่องของสมชายให้จันฟัง ตอนเข้าแถวเคารพธงชาติ จันจึงประกาศคุณงามความดีของสมชายให้นักเรียนคนอื่นฟัง เพื่อเป็นเยี่ยงอย่าง

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบ ไม่มีบทครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ไม่คิด โลกของของผู้อื่น

ชื่อกิจกรรม ความดีของสมชาย

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความละเอียดต่อการคิดอยากได้ของของผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการที่นักเรียนมีความซื่อสัตย์ไม่คิดอยากได้ของของผู้อื่น

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง ความดีของสมชาย
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น กระเป๋านักเรียน กระเป๋าตังค์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการคิดอยากได้ของของผู้อื่นว่าใครเคยคิดแบบนี้บ้าง คนที่คิดอยากได้ของผู้อื่นเป็นคนอย่างไร นักเรียนควรจะทำเป็นแบบอย่างหรือไม่

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 5 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 นักเรียนคิดว่าสมชายเป็นคนอย่างไร
- 3.2 การที่สมชายนำเงินไปคืนมานะนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.3 นักเรียนคิดว่าการกระทำของสมชายก่อให้เกิดผลดีต่อตัวเขาอย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้รู้กันและกันทั้งในเรื่องการไม่คิดโลกอยากได้ของของผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ดียังไรบ้างทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดให้ และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการ ใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน การ ไม่ทุจริตในการสอบ

ชื่อกิจกรรม บทเรียนราคาแพง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความละเอียดต่อการที่นักเรียนทุจริตในการสอบไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนทุจริตในการสอบ

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่องบทเรียนราคาแพง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น หนังสือเรียน ปากกา กระดาษคำตอบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสุ่มถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องของการสอบว่า ก่อนที่จะสอบนักเรียนเตรียมตัวอย่างไรบ้าง และนักเรียนรู้สึกอย่างไรถ้ามีคนมาขูดคำถามของนักเรียน นักเรียนคิดว่าคนที่ขูดคำตอบคนอื่นเวลาสอบเป็นคนอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 พาสาสสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้คนแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าสุเทพเป็นคนอย่างไร

3.2 การที่ประเสริฐไม่ให้โกศลคุ้ยข้อสอบ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่ากรณีที่โกศลทุจริตในการสอบจะเกิดผลเสียแก่ตัวเขาเองอย่างไรบ้าง และถ้านักเรียนเป็นโกศลจะทำอย่างไรเขาหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 ถ้าให้นักเรียนเลือกแนวทางการปฏิบัติตัวในเรื่องการเขียนระหว่างโกศลกับสุเทพ นักเรียนอยากเป็นใคร ทำไมจึงเลือกคนนั้น

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

✓ 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องการสอบให้เพื่อนแต่ละคนฟังว่าเคยเจอเพื่อนแบบนั้นบ้างหรือไม่และถ้าเคยเจอนักเรียนจะมีข้อเสนอนะให้กับเพื่อนได้อย่างไรบ้าง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และสรุปของนักเรียน

บทเรียนราคาแพง

ในเดือนตุลาคม เป็นเดือนที่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะมีการสอบไล่ปลายเทอม นักเรียนทุกคนกำลังตั้งหน้าตั้งตาอ่านหนังสืออย่างขะมักเขม้น เพื่อเตรียมตัวสอบในอาทิตย์หน้า ยกเว้นโกศลซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือ โดยเขาคิดว่ามันไม่สำคัญ ถึงเวลาสอบค่อยลอกประเสริฐเอาก็ได้เหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา สู่เทพเป็นนักเรียนชั้นเดียวกับประเสริฐและโกศล เขาเป็นคนเรียนหนังสือไม่เก่งแต่ยังดูหนังสือถ้าเขาไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียนก็จะขอให้ครูหรือเพื่อน ๆ ช่วยอธิบายให้ เวลาสอบเขาไม่เคยลอกใคร โกศลเคยว่าเขาเป็นคนโกงเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ลอกกันเยอะเยอะไม่ต้องมาเสียเวลาอ่านหนังสือเตรียมสอบ เมื่อถึงวันสอบนักเรียนทุกคนมาโรงเรียนแต่เช้า โกศลมาโรงเรียนสายอีกตามเคย เมื่อโกศลมาถึงก็เดินเข้าไปหาประเสริฐและขอให้ประเสริฐส่งกระดาษคำตอบให้ตนดูด้วย แต่ประเสริฐไม่ได้รับปากว่าจะให้โกศลดูหรือไม่ เพราะก่อนที่จะมีการสอบครูได้บอกให้นักเรียนทุกคนอย่าลอกข้อสอบเพื่อน และอย่าให้เพื่อนลอกข้อสอบของตนเอง ถ้าครูจับได้จะถูกลงโทษ และจะให้ตกวิชานั้นทั้ง 2 คน เมื่อโกศลเห็นประเสริฐไม่รับปากว่าจะให้ลอกก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ถ้าจะดูหนังสือตอนนี้ก็คงไม่ทัน โกศลจึงฉีกกระดาษจดโน้ตใส่กระเป๋าเสื้อเพื่อเอาเข้าไปลอก เมื่อถึงเวลาสอบนักเรียนทุกคนเข้าห้องสอบ เมื่อทุกคนนั่งที่เรียบร้อยแล้ว ครูก็แจกข้อสอบนักเรียนเริ่มทำข้อสอบเมื่อโกศลเห็นข้อสอบก็รู้ว่าตนเองทำไม่ได้แน่นอน เพราะไม่ได้ดูหนังสือมาเลย จึงสะกิดประเสริฐที่นั่งข้างหน้าให้ยกกระดาษคำตอบขึ้นสูงให้ตนดู แต่ประเสริฐก็ไม่ให้ดูเพราะกลัวถูกครูจับได้ โกศลกระวนกระวายใจเป็นอันมาก เวลาสอบก็ใกล้จะหมดแล้ว ขณะนั้นเองครูคุมสอบได้เดินออกไปนอกห้องเรียน เป็นโอกาสให้โกศลนำโน้ตที่จดไว้ออกมาดู โดยเขาไม่รู้ว่าครูได้เดินเข้ามาดูทางหลังห้องและเห็นโกศลกำลังทำการทุจริตในการสอบอยู่ ครูคุมสอบจึงเดินไปหาโกศลและเก็บข้อสอบของโกศล โดยไม่ให้สอบต่อไปและปรับให้ตกวิชานั้น สู่เทพเห็นดังนั้นก็คิดในใจว่าในการสอบทุกครั้งเราไม่ควรทุจริตในการสอบ ควรทำด้วยความสามารถของตัวเอง ถึงแม้ว่าจะได้คะแนนน้อยก็ตาม ก่อนสอบควรเตรียมตัวให้พร้อม หลายวันต่อมาเมื่อผลการสอบออกมาเพื่อน ๆ ของโกศลสอบได้กันทั้งหมด ยกเว้นโกศลคนเดียวที่สอบตกวิชานั้น

บทบาทของ ไกศล

จันชื่อ ไกศล จันกำลังเรียนชั้นมัธยม โดยปกติจันเป็นคนไม่ค่อยอ่านหนังสือ ไม่สนใจเรียน เวลาสอบก็จะขอลอกคำตอบจากประเสริฐเป็นประจำ จันเคยว่าสุเทพเป็นคนโง่ที่ต้องมานั่งอ่านหนังสือ นั่งทำการบ้านด้วยตนเอง เมื่อถึงวันเวลาใกล้สอบภาคเรียนที่ 1 จันไม่ได้ดูหนังสือเลย เพราะคิดว่าขอคำตอบของประเสริฐเขาก็ได้ เมื่อวันสอบมาถึงจันไปโรงเรียนสายกว่าคนอื่น จันได้เดินไปพูดกับประเสริฐว่าขอลอกคำตอบด้วย แต่ประเสริฐก็ไม่ได้รับปากว่าจะให้หรือไม่ จันจึงจดโน้ตใส่กระเป๋าลือเอา ไว้เพื่อเอา ไปดู เมื่อจันเห็นข้อสอบจันก็ทำไม่ได้จะขอตอบประเสริฐ ประเสริฐแต่ไม่ให้ดู ขณะนั้นเวลาก็ใกล้จะหมดแล้วพอดีครูคุมสอบเดินออกไปนอกห้องเรียน จันจึงเอากะดาษคำตอบที่จันจดโน้ตเอา ไว้ขึ้นมาดู โดยไม่รู้ว่ครูคุมสอบได้เดินมาข้างหลัง จันจึงถูกครูคุมสอบจับได้และปรับให้ตกในวิชานั้น

บทบาทของประเสริฐ

จันชื่อ ประเสริฐ จันมีเพื่อนคนหนึ่งชื่อไกศล เวลามีการสอบไกศลจะมาขอลอกทุกครั้ง เมื่อถึงเวลาสอบภาคเรียนที่ 1 ไกศลก็มาขอลอกจันอีก แต่จันไม่ได้รับปาก เพราะก่อนวันสอบครูได้บอกไม่ให้ใครคุยกัน ถ้าครูจับได้คนที่ให้เพื่อนดูและคนที่ดูเพื่อนจะสอบตกในวิชานั้นทั้ง 2 คน พอถึงวันสอบ จันจึงไม่ให้ไกศลดู

บทบาทของสุเทพ

จันชื่อ สุเทพ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเดียวกับไกศลและประเสริฐ จันเป็นคนเรียนไม่เก่งแต่จันก็ขยันอ่านหนังสือ พยายามทำแบบฝึกหัดที่ครูสั่งทุกครั้ง จันไม่เห็นด้วยที่เวลาสอบไกศลมักจะดูคนอื่นเสมอ เมื่อถึงเวลาสอบปลายภาคเรียนที่ 1 จันก็นั่งทำข้อสอบตามปกติ เมื่อใกล้จะหมดเวลาสอบจันเห็นครูเดินไปที่ไกศลและเอากะดาษคำตอบของไกศลมากราบทูลสีแดง จันคิดในใจว่าในการสอบทุกครั้งเราไม่ควรทุจริตในการสอบควรทำตามความสามารถของตนเอง ถึงแม้ว่าบางครั้งจะได้คะแนนน้อยก็ตาม

บทบาทของครูคุมสอบ

ฉันเป็นครูคุมสอบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนวันสอบฉันได้บอกให้นักเรียนทุกคนอย่าทุจริตในการสอบไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะถ้าถูกจับได้ จะถูกปรับให้ตกในวิชานั้นทันที เมื่อถึงเวลาสอบฉันคุมสอบตามปกติ พอใกล้จะหมดเวลาฉันได้เดินออกไปนอกห้องและได้เดินเข้ามาทางประตูหลังจึงได้เห็นโกศลกำลังเอากระดาษที่จดโน้ตข้อความขึ้นมาดู ฉันจึงเดินไปที่โกศล และได้กำบาทสีแดงบนข้อสอบของโกศล นอกจากนี้ยังปรับให้โกศลสอบตกในวิชานั้นด้วย

แผนการ ใช้บทบาทสมมติแบบ ไม่มีบทครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน การ ไม่ทุจริตในการสอบ

ชื่อกิจกรรม บทเรียนราคาแพง

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความละเอียดต่อการที่นักเรียนทุจริตในการสอบไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนทุจริตในการสอบ

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสถานการณ์แสดงบทบาทสมมติเรื่องบทเรียนราคาแพง
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น พังสือเรียน ปากกา กระดาษคำตอบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องของการสอบว่า ก่อนที่จะสอบนักเรียนเตรียมตัวอย่างไรบ้าง และนักเรียนรู้สึกอย่างไรถ้ามีคำถามของครู นักเรียนคิดว่าคนที่ขูดคำตอบคนอื่นเวลาสอบเป็นคนอย่างไร

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าสุเทพเป็นอย่างไร

3.2 การที่ประเสริฐไม่ให้โกศลดูข้อสอบ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่ากรณีที่โกศลทุจริตในการสอบจะเกิดผลเสียแก่ตัวเขาเองอย่างไรบ้าง และถ้านักเรียนเป็นโกศลจะทำอย่างเขาหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.4 ถ้าให้นักเรียนเลือกแนวทางการปฏิบัติตัวในเรื่องการเรียนระหว่าง โกศลกับสุเทพ นักเรียนอยากเป็นใคร ทำไมจึงเลือกคนนั้น

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในเรื่องการสอบให้เพื่อนแต่ละคนฟังว่าเคยเจอเพื่อนแบบนี้บ้างหรือไม่และถ้าเคยเจอนักเรียนจะมีข้อเสนอแนะให้กับเพื่อนได้อย่างไรบ้าง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และสรุปของนักเรียน

แผนการ ใช้นิทานบทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน การ ไม่ขโมยหรือหยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

ชื่อกิจกรรม มือที่สาม

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ขโมยของของผู้อื่นหรือหยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
2. เพื่อให้ให้นักเรียนรู้สึกละอายใจที่นักเรียนไม่มีความซื่อสัตย์

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง มือที่สาม
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น หนังสือเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สมุดจดงาน โต๊ะครู

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนจะยืมของคนอื่น นักเรียนควรทำอย่างไร และในการยืมที่เจ้าของเขาไม่อยู่นักเรียนควรจะรบกวนเจ้าของเขาก่อนหรือไม่ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรถ้าเพื่อนมาหยิบของของนักเรียนโดยที่นักเรียนยังไม่อนุญาต

2. ขั้นแสดง

2.1 ทำอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ให้ความแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 การที่อนุพงศ์หยิบสมุดของสุพรรณษาไปโดยที่ไม่ขออนุญาตสุพรรณษาก่อนนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นอนุพงศ์จะทำอย่างอนุพงศ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 การที่เราหยิบหรือขโมยของผู้อื่นจะเกิดผลเสียแก่ตนเองอย่างไรบ้าง

3.4 ถ้านักเรียนเป็นอนุชิต จะทำอย่างอนุชิตหรือไม่ และนักเรียนคิดว่าอนุชิตเป็นคนอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนี้และความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตัวเองให้เพื่อน ๆ ฟังว่าใครเคยเจออย่างสถานการณ์ที่กำหนดให้บ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไรในเรื่องที่แสดง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

มือที่สาม

ตอนเย็นวันหนึ่งในเวลาประมาณ 16.00 น. หลังเลิกเรียนแล้ว ครูวาสนาได้นัดนักเรียนสอนวิชาคณิตศาสตร์ และในตอนท้ายชั่วโมง เมื่อครูวาสนาสอนเสร็จแล้วก็ได้ให้การบ้านไปทำ 10 ข้อ โดยกำหนดส่งวันพรุ่งนี้ตอนเช้า สุพรรณาเป็นนักเรียนที่ขยันเรียน เมื่อมีเวลาว่างเธอมักเอางานที่ครูสั่งขึ้นมาทำเสมอ วันนั้นก็เช่นเดียวกัน เมื่อครูสั่งการบ้าน 10 ข้อ ก่อนที่จะถึงเวลากลับบ้าน สุพรรณาก็รีบเอาการบ้านขึ้นมาทำ ในขณะที่เพื่อนบางคนเล่นกันในห้องเรียน เมื่อสุพรรณาทำการบ้านเสร็จแล้ว ก็เดินออกไปทำธุระส่วนตัวข้างนอก อนุชิตซึ่งนั่งอยู่ข้างหลังจดงานที่ครูบอก ไม่ทันจึงเดินมาเพื่อขอสมุดของสุพรรณาแต่ไม่เห็นสุพรรณา เห็นแค่สมุดจดวิชาคณิตศาสตร์วางอยู่ อนุชิตไม่กล้าหยิบเลยเดินกลับไปทำที่โต๊ะตนเอง เพื่อรอให้สุพรรณามาก่อนแล้วค่อยขอไปจดต่อมาอนุพงษ์ซึ่งเป็นนักเรียนในห้องนี้เป็นเด็กที่เกเร ไม่ค่อยสนใจเรียนมักนิสัยชอบหยับของคนอื่น ไม่มีความเกรงใจใคร เห็นสมุดคณิตศาสตร์ของสุพรรณาวางอยู่ ก็หยิบมาเปิดดูเห็นสุพรรณาทำการบ้านเสร็จแล้วก็เลยหยิบมาลอก พอดีเสียงออดบอกละเลาะเวลาเลิกเรียน อนุพงษ์เลยเอาสมุดวิชาคณิตศาสตร์ของสุพรรณากลับไปด้วย สุพรรณาเมื่อทำธุระส่วนตัวเสร็จแล้วก็เข้ามาในห้องเรียน เมื่อเดินมาที่โต๊ะ ไม่เห็นสมุดของตน จึงเดินไปถามอนุชิตว่าหยิบสมุดไปหรือเปล่า อนุชิตบอกว่าไม่ได้หยิบ แต่เห็นวางอยู่บนโต๊ะ สุพรรณากังวลใจมากเพราะพรุ่งนี้เป็นวันส่งงาน แต่สมุดเธอไม่รู้หายไปไหน เธอจึงได้ไปบอกครูวาสนาว่า สมุดของเธอหายไป ไม่รู้ว่าใครหยิบติดไป เข้าวันรุ่งขึ้นอนุพงษ์ก็ได้เอาสมุดของสุพรรณาและของตัวเองไปส่ง เมื่อครูวาสนาเห็นสมุดของสุพรรณาก็รู้ว่าอนุพงษ์เป็นคนหยิบสมุดของสุพรรณาจึงได้สอบถามอนุพงษ์ ซึ่งอนุพงษ์ยอมรับว่าตนเองได้หยิบสมุดของสุพรรณาไป เพื่อเอาไปลอก โดยที่ไม่ได้บอกสุพรรณาก่อน ครูสุพรรณาจึงได้พูดตักเตือนอนุพงษ์ว่า อย่าทำอย่างนี้อีกก่อนที่จะหยิบจับอะไรของใครควรจะขออนุญาตเจ้าของเขาก่อน ควรจะนึกถึงใจเขาใจเรา ถ้าของเราหายบ้างเราก็คงไม่สบายใจ และไม่พอใจคนที่มาหยิบ อนุพงษ์จึงขอโทษสุพรรณา และรับปากว่าจะไม่ทำอย่างนี้อีก สุพรรณาก็ให้อภัย

บทบาทของครูวาสนา

ฉันชื่อ วาสนา เป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ ตอนเย็นวันหนึ่ง ฉันได้นักเรียนสอนวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อสอนเสร็จแล้วได้ให้การบ้าน 10 ข้อ และให้นักเรียนนำมาส่งพรุ่งนี้ตอนเช้า ก่อนเลิกเรียน สุพรรณษาได้มาบอกว่าสมุควิชาคณิตศาสตร์ของเธอหายไป เข้าวันรุ่งขึ้นขณะที่ฉันนั่งทำงานอยู่ก็เห็นนักเรียนเอาการบ้านมาส่งเมื่อตรวจดูก็พบสมุควิชาคณิตศาสตร์ของสุพรรณษา เมื่อสอบถามก็รู้ว่าอนุพงษ์เป็นคนนำมาส่ง ฉันจึงได้เรียกอนุพงษ์มาพบ ฉันได้สอบถามอนุพงษ์ว่าทำไมสมุคของสุพรรณษาจึงมาอยู่ที่อนุพงษ์ ซึ่งอนุพงษ์ก็ได้เล่าให้ฟังตามความเป็นจริง ฉันได้กล่าวตักเตือนอนุพงษ์ไป

บทบาทของอนุพงษ์

ฉันชื่อ อนุพงษ์ ฉันเป็นคนไม่ค่อยสนใจเรียนมีนิสัยเกเรชอบหยิบจับของคนอื่นเสมอ โดยที่ไม่ได้ขออนุญาตเจ้าของ เมื่อเรียนวิชาคณิตศาสตร์เสร็จแล้ว ฉันได้เดินไปที่โต๊ะของสุพรรณษา และได้หยิบสมุควิชาคณิตศาสตร์ของสุพรรณษามาลอก แต่ยังไม่เสร็จพอดีเลิกเรียนเสียก่อน ฉันเลยเอาสมุคของสุพรรณษากลับไปบ้านด้วย วันรุ่งขึ้นฉันก็เอาสมุคของสุพรรณษาและของฉันไปส่งครู ได้เรียกฉัน ไปพบเพื่อถามเรื่องสมุควิชาคณิตศาสตร์ของสุพรรณษาซึ่งฉันก็รับสารภาพว่าฉันได้หยิบไปเอง ฉันได้กล่าวขอโทษสุพรรณษาและรับปากว่าจะไม่ทำแบบนี้อีก

บทบาทของสุพรรณษา

ฉันชื่อ สุพรรณษา ฉันเป็นคนขยันเรียนหนังสือ เมื่อครูให้การบ้านฉันจะรีบทำทันทีในช่วงโมงคณิตศาสตร์ เมื่อครูวาสนาให้การบ้าน 10 ข้อ ฉันก็รีบทำทันที เมื่อทำเสร็จแล้วฉันก็ได้ไปทำธุระส่วนตัวข้างนอกโดยวางสมุควิชาคณิตศาสตร์ไว้บนโต๊ะ เมื่อฉันกลับมาไม่เห็นสมุคของฉัน ฉันจึงเดินไปถามอนุชิตและ ไปบอกครูวาสนา วันรุ่งขึ้นครูวาสนาบอกฉันว่าอนุพงษ์เป็นคนหยิบสมุคของฉันไป อนุพงษ์มาขอโทษฉันซึ่งฉันก็ให้อภัยเขา

บทบาทของอนูชิต

ฉันชื่อ อนูชิต เป็นนักเรียนห้องเดียวกับสุพรรณษาและอนุพงษ์ เมื่อเรียนวิชาคณิตศาสตร์เสร็จแล้ว ฉันได้เดินไปที่โต๊ะของสุพรรณษา เพื่อขอยืมสมุดวิชาคณิตศาสตร์เพราะตอนที่ครูสอนฉันจดไม่ทัน แต่สุพรรณษาไม่อยู่ เห็นแค่สมุดวางอยู่ฉันไม่กล้าหยิบสมุดของสุพรรณษา ฉันจึงเดินกลับไปโต๊ะสักครูสุพรรณษาก็เดินมาถามฉันว่าเห็นสมุดของเธอหรือเปล่า ซึ่งฉันก็บอกว่าเมื่อกี้ยังเห็นอยู่

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบ ไม้เท้าครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในคำมั่น การ ไม่ขโมย หรือหยิบยืมของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

ชื่อกิจกรรม มือที่สาม

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ขโมยของของผู้อื่นหรือหยิบยืมของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
2. เพื่อให้นักเรียนรู้สึกละอายใจที่นักเรียนไม่มีความซื่อสัตย์

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องเส้นการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง มือที่สาม
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น หนังสือเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สมุดจดงาน โต๊ะครู

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนจะยืมของคนอื่น นักเรียนควรทำอย่างไร และในกรณีที่เจ้าของเขาไม่ยืมนักเรียนควรจะบอกเจ้าของเขาก่อนหรือไม่ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรถ้าเพื่อนมาหยิบยืมของของนักเรียนโดยที่นักเรียนยังไม่อนุญาต

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 การที่อนุพงศ์หยิบสมุดของสุพรรณไปโดยไม่ขออนุญาตสุพรรณาก่อนนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นอนุพงศ์จะทำอย่างอนุพงศ์หรือไม่ เพราะเหตุใด

3.3 การที่เรายินหรือบ่นของผู้อื่นจะเกิดผลเสียแก่ตนเองอย่างไรบ้าง

3.4 ถ้านักเรียนเป็นอนุชิต จะทำอย่างอนุชิตหรือไม่ และนักเรียนคิดว่าอนุชิตเป็นคนอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟังว่าใครเคยเจออย่างสถานการณ์ที่กำหนดให้บ้าง นักเรียนรู้สึกอย่างไรในเรื่องที่แสดง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 8

- หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน การ ไม่ขโมยหรือหยิบของของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
- ชื่อกิจกรรม "เรื่อง ของวิจิตร"
- จุดประสงค์ เพื่อให้เด็กเรียนรู้เห็นถึงผลเสียที่เกิดกับตนเองและต่อผู้อื่นจากการที่ไปขโมยของผู้อื่น

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ของวิจิตร
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ กระเป๋าสตางค์ เข็มกลัด ไอ้อดินขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม
ครูสนทนากับนักเรียนว่าเมื่อเราอยากได้สิ่งของต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ของเราควรทำอย่างไร และนักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อไปขโมยของของผู้อื่น
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 7 คน
 - 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ดูแสดง แสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที
3. ขั้นอภิปราย
นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 เมื่อรู้ว่าวิจิตรา ไปขโมยเข็มกลัดมา ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของวิจิตราจะรู้สึกอย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนเป็นวิจิตราเมื่ออยากได้เข็มกลัด นักเรียนควรทำอย่างไร

3.3 นักเรียนคิดว่าคนที่ขโมยของของผู้อื่น เป็นคนอย่างไร

3.4 การที่เราไปขโมยของผู้อื่นจะมีผลเสียต่อตนเองอย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้ถูกขโมยและกันทั้งว่าใครเคยเจอเพื่อนแบบนี้บ้างและนักเรียนรู้สึกอย่างไร นักเรียนมีคำแนะนำสำหรับเพื่อนอย่างไรบ้าง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
- ✓ 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

เรื่องของวิจิตร

ที่บริเวณอำเภอ มีงานแสดงสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมฝีมือของนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอหลายโรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนก็คัดเลือกสินค้าที่ชนะเลิศการประกวดจากโรงเรียนมาแสดงและจำหน่ายในราคาถูกเพื่อหารายได้เข้าโรงเรียนของตนเอง

โรงเรียนที่บุรีรัมย์อยู่ ได้พาออกไปประดิษฐ์พลาสติกมาออกร้าน และนำนักเรียนที่สนใจมาชมงานแสดงด้วยจำนวนหนึ่ง ซึ่งในงานนั้นมี นุรี สมจิต ชะ สุกส์ และวิจิตร ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมมาด้วย ทั้ง 5 คน พวกกันเดินดูสินค้ารอบ ๆ งานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน นุรี เลือกซื้อกระเป๋าใส่เงินใบเล็กใบผาamarca 1 ใบ ส่วนสมจิตกับชะสนใจเครื่องปั้นดินเผา สุกส์ไม่ถูกใจอะไรเลย ส่วนวิจิตรเดินวนเวียนดูเข็มกลัดติดเสื้อที่ทำเป็นรูปดอกไม้ รูปสัตว์ต่าง ๆ อยู่หลายรอบด้วยความอยากได้ แต่ก็ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะซื้อหรือไม่เพราะราคาค่อนข้างแพง ในที่สุดก็ตัดสินใจจะไม่ซื้อ ทั้ง 5 คนพากันมานั่งพักเหนื่อยดื่มน้ำกันอยู่ที่ม้านั่งที่ทางอำเภอจัดไว้ให้ ต่างๆของที่ตนซื้อออกมาดูกัน วิจิตรนั่งนึกถึงเข็มกลัดติดเสื้อแล้วก็อยากได้ใบเป็นของขวัญวันเกิดให้แก่แม่แต่ก็แพงเกินไป สุกส์เสนอจะให้วิจิตรยืมเงินเพราะเขาไม่ใช่อายุได้อะไร วิจิตรนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่ง นุรีจึงบอกให้รีบตัดสินใจเพราะใกล้ถึงเวลาที่อาจารย์นัดหมายให้ไปรอที่รถแล้ว วิจิตรจึงได้ยืมเงินสุกส์สมจิตขอตัวไปเข้าห้องน้ำ และชะบอกว่าจะไปซื้อโถงดินเพิ่มอีก 1 ใบ เพราะเห็นสวยดีและราคาถูก

วิจิตรขอตัวไปดูเข็มกลัดติดเสื้ออีกครั้งหนึ่ง นุรีอาสาจะไปช่วยเลือก แต่วิจิตรบอกว่าจะไปถ้าเลือก 2 คนจะยิ่งช้า นุรีจึงนั่งรออยู่ที่เดิม ลักครู่วิจิตรก็กลับมาพร้อมกับบอกว่า ไม่ได้เข็มกลัดที่ต้องการเพราะมีคนซื้อไปแล้ว และส่งเงินคืนให้แก่สุกส์ สมจิตกับชะเดินกลับมา ชะบอกว่าคนขายเห็นเขากลับไปซื้อของอีกรอบหนึ่ง ถึงกับไ้งราคาขึ้นอีก ชะที่ทั้งหมดกำลังเดินจะไปนั่งรออยู่นั้น ก็เห็นอาจารย์ผู้ขายจากโรงเรียนหนึ่งเดินตรงมาที่ทั้งคนทั้ง 5 พร้อมกับเด็กผู้หญิงอีกคนหนึ่ง เด็กคนนั้นพูดกับอาจารย์ว่าวิจิตรหยิบเข็มกลัดติดเสื้อมาในขณะที่เธอกำลังก้มลงเก็บของที่ตกอยู่ใต้โต๊ะ พอเธอเรียกวิจิตรก็รีบเดินเข้ามาโดยเร็ว วิจิตรตกใจเพราะนึกไม่ถึงว่าจะถูกจับได้ เธอรีบคืนเข็มกลัดให้และขออภัยไม่ให้อาจารย์ผู้แนะนำเรื่องไปฟ้อง

ทางโรงเรียนของเธอ อาจารย์ผู้นั้นจึงสั่งสอนและตักเตือนวิจิตราต่อหน้าเพื่อน ๆ หลายคน ทำให้วิจิตรารู้สึกอับอาย นุจรี สุกข์ ส้มจิต และชนะ พวกเขาคิดถึงและรู้สึกอับอายมากต่อการกระทำของเพื่อน ซึ่งนำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเองและโรงเรียน

บทบาทของนุจรี

ฉันชื่อนุจรี ที่อำเภอมีงานแสดงสินค้าซึ่งทางโรงเรียนของฉันได้คัดเลือกสินค้ามาแสดง และจำหน่ายด้วย ฉันจึงได้มาเที่ยวงาน โดยมากกับส้มจิต สุกข์ ชนะ และวิจิตรา พวกเราเดินดูสินค้าต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน ฉันเลือกซื้อกระเป๋าใส่สติกเกอร์ใบหนึ่ง เมื่อซื้อของได้แล้วพวกเราก็นั่งดื่มกัน ฉันได้เอาของที่ซื้อมาอวดให้เพื่อนๆ วิจิตราบ่นอยากได้เข็มกลัด ฉันจึงบอกให้รีบไปซื้อและอาสาจะไปเป็นเพื่อน แต่วิจิตราบอกว่าไม่ต้อง เมื่อพวกเราได้ของกันเรียบร้อยแล้วก็จะเดินไปขึ้นรถ ในขณะที่นั้นมีอาจารย์ผู้ชายคนหนึ่งเดินมาบอกว่า วิจิตราขโมยเข็มกลัด พวกเราพากันตกใจมาก และรู้สึกอับอายต่อการกระทำของวิจิตรา

บทบาทของวิจิตรา

ฉันชื่อวิจิตรา ที่อำเภอมีงานแสดงสินค้าซึ่งทางโรงเรียนฉันได้คัดเลือกสินค้ามาแสดง และจำหน่ายด้วย ฉันจึงได้มาเที่ยวงานโดยมากกับเพื่อนหลายคน พวกเราเดินดูสินค้าต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน ฉันอยากได้เข็มกลัดติดเสื้อที่ทำเป็นรูปดอกไม้ แต่เห็นว่าราคาแพงจึงยังไม่ซื้อ ฉันเลยมานั่งดื่มกับเพื่อน ๆ และบ่นอยากได้เข็มกลัด สุกข์จึงให้ฉันยืมเงิน ฉันจึงเดินไปดูเข็มกลัดอีกครั้งหนึ่ง ขณะที่ฉันกำลังเลือกเข็มกลัด ฉันเห็นคนขายกำลังไปหยิบของที่ตกใต้โต๊ะ ฉันเลยรีบเอาเข็มกลัดซ่อนไว้ในกระเป๋าเสื้อ และบอกคนขายว่าไม่ซื้อ แล้วฉันก็รีบเดินมาที่เพื่อน ๆ รออยู่ โดยบอกเพื่อน ๆ ว่าไม่ได้ซื้อเข็มกลัดเพราะมีคนซื้อไปแล้ว และได้คืนเงินให้สุกข์ ขณะที่ฉันกำลังจะขึ้นรถนั้น เด็กที่ขายของและอาจารย์ท่านหนึ่งเดินมาหาฉันและบอกว่าฉันขโมยเข็มกลัด ฉันตกใจมากไม่คิดว่าเขาจะจับได้ ฉันจึงรีบคืนเข็มกลัดให้และขออภัยไม่ให้อาจารย์นำเรื่องไปฟ้องทางโรงเรียนของฉัน

บทบาทของชนะ

ฉันชื่อชนะ ที่อำเภอเมืองมาแสดงสินค้าซึ่งทางโรงเรียนฉันได้คัดเลือกสินค้ามาแสดง และจำหน่ายด้วย ฉันจึงได้มาเที่ยวงานโดยมากกับเพื่อนหลายคน พวกเราเดินดูสินค้าต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน ฉันซื้อ ไอ้ดิน 1 ใบ เมื่อซื้อของได้แล้วพวกเราก็มานั่งดื่มดื่มน้ำกัน ฉันได้เอา ไอ้ดินที่ซื้อมาอวดให้เพื่อนดู ฉันก็อยากได้ไอ้ดินอีก จึงเดินไปซื้อเพิ่มอีก 1 ใบ เมื่อพวกเรา ได้ของกันเรียบร้อยแล้วก็จะเดินไปขึ้นรถ ในขณะที่นั้นมีอาจารย์ผู้ขายคนหนึ่งเดินมาบอกว่า วิจิตร ขโมยเข็มกลัด พวกเราพากันตกใจมากและรู้สึกอายต่อการกระทำของ วิจิตร

บทบาทของสมจิต

ฉันชื่อสมจิต ที่อำเภอเมืองมาแสดงสินค้าซึ่งทางโรงเรียนฉันได้คัดเลือกสินค้ามาแสดง และจำหน่ายด้วย ฉันจึงได้มาเที่ยวงานโดยมากกับเพื่อนหลายคน พวกเราเดินดูสินค้าต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน ฉันซื้อ ไอ้ดิน 1 ใบ เมื่อซื้อของได้แล้วพวกเราก็มานั่งดื่มดื่มน้ำกัน ฉันได้เอา ไอ้ดินที่ซื้อมาอวดให้เพื่อนดู ฉันจึงได้สักครู๋ก็ขอตัวไปเข้าห้องน้ำ เมื่อพวกเราได้ของกันเรียบร้อยแล้วก็จะเดินไปขึ้นรถ ในขณะที่นั้นมีอาจารย์ผู้ขายคนหนึ่งเดินมาบอกว่า วิจิตร ขโมยเข็มกลัด พวกเราพากันตกใจมากและรู้สึกอายต่อการกระทำของ วิจิตร

บทบาทของสุทัศน์

ฉันชื่อสุทัศน์ ที่อำเภอเมืองมาแสดงสินค้าซึ่งทางโรงเรียนฉันได้คัดเลือกสินค้ามาแสดง และจำหน่ายด้วย ฉันจึงได้มาเที่ยวงานโดยมากกับเพื่อนหลายคน พวกเราเดินดูสินค้าต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน ฉันไม่สนใจอะไร จึงไม่ได้ซื้อ เมื่อซื้อของได้แล้วฉันและเพื่อน ๆ ก็มานั่งดื่มดื่มน้ำ วิจิตรบ่นอยากได้เข็มกลัด ฉันจึงให้วิจิตรยืมเงินไปซื้อ เมื่อพวกเราได้ของกันเรียบร้อยแล้ว ก็จะเดินไปขึ้นรถ ในขณะที่นั้นมีอาจารย์ผู้ขายคนหนึ่งเดินมาบอกว่า วิจิตร ขโมยเข็มกลัด พวกเรา พากันตกใจมาก และรู้สึกอายต่อการกระทำของ วิจิตร

บทบาทของคนขายเข็มกลัด

ขณะที่ฉันกำลังขายของอยู่นั้น ก็มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งเดินมาดูเข็มกลัดซึ่งฉันก็ได้บอกราคาไป เด็กผู้หญิงคนนั้นก็เดินไป อีกสักครู่ก็เดินมาดูเข็มกลัดอีก ฉันจึงหยิบให้ดู ฉันได้ทำของตกจึงล้มลงเก็บของ เมื่อฉันเงยหน้าขึ้น เด็กผู้หญิงคนนั้นก็บอกว่าไม่ซื้อแล้วเดินจากไป ฉันจึงมองดูเข็มกลัดที่มันหายไป ก็รู้ว่าเด็กคนนั้นคงจะขโมยไปจึงรีบวิ่งไปบอกอาจารย์ให้ช่วยจับเด็กผู้หญิงคนนั้น

บทบาทของอาจารย์ผู้ชาย

ฉันเป็นอาจารย์โรงเรียนหนึ่ง โรงเรียนของฉันได้นำสินค้ามาแสดงและจำหน่ายด้วย ขณะที่ฉันกำลังเดินดูสินค้าอยู่นั้น นักเรียนของฉันบอกว่ามีคนขโมยเข็มกลัด ฉันจึงรีบเดินไปที่เด็กบอกว่ากลุ่มคนขโมยเข็มกลัดยืนอยู่ เมื่อฉันได้สอบถาม เด็กคนนั้นก็ได้อธิบายภาพ ฉันจึงได้พูดจาสั่งสอนและตักเตือนว่าอย่าทำแบบนี้อีก

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบ ไม่มีบทครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน การ ไม่ขโมยหรือหยิบของของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต

ชื่อกิจกรรม "เรื่อง ของวิจิตร"

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลเสียที่เกิดกับตนเองและต่อผู้อื่นจากการที่ไปขโมยของผู้อื่น

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง ของวิจิตร
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์ กระเป๋าสาธิต เบ้มกลัด
ไอ้จ๊วนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม

ครูสนทนากับนักเรียนว่าเมื่อเราอยากได้สิ่งของต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ของเราควรทำอย่างไร และนักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อไปขโมยของของผู้อื่น

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 7 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อ

ต่อไปนี้

รู้สึกอย่างไร

3.1 เมื่อรู้ว่าวิจิตรไปขโมยเข็มกลัดมา ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของวิจิตรจะ

3.2 ถ้านักเรียนเป็นวิจิตรเมื่ออยากได้เข็มกลัด นักเรียนควรทำอย่างไร

3.3 นักเรียนคิดว่าคนที่ขโมยของของผู้อื่น เป็นคนอย่างไร

3.4 การที่เราไปขโมยของผู้อื่นจะมีผลเสียต่อตนเองอย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอนี้และความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้ถูกและกันทั้งที่ใครเคยเจอเพื่อนแบบนี้บ้างและนักเรียนรู้สึกอย่างไร นักเรียนมีคำแนะนำสำหรับเพื่อนอย่างไรบ้าง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการ ใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน รักษาความลับสัญญา

ชื่อกิจกรรม สัญญาของเป๊ย

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกผลดีของการรักษาความลับสัญญา และผลเสียของการไม่รักษาความลับสัญญาได้

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง สัญญาของเป๊ย
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น พังสืงการ์ตูน พังสืงเรียน ตุ๊กตาทังสืง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม
ครูสนทนากับนักเรียนว่านักเรียนเคยสัญญากับใครบ้างและเมื่อสัญญาแล้วนักเรียนทำตามสัญญาหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 หาผู้อสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน
 - 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้อสาสมัครอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้อสาสมัคร แสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ชั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อ

ต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นเบี้ย เมื่อถึงกำหนดคืนหนังสือให้แก้ว นักเรียนจะทําอย่างไร และทําไมจึงทําอย่างนั้น

3.2 ถ้านักเรียนเป็นแก้ว นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อนึกได้ว่าเบี้ยยังไม่ได้คืนหนังสือ

3.3 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของแก้ว และเบี้ย ถ้าเบี้ยมาขอยืมสิ่งของจากนักเรียน นักเรียนจะทําอย่างไร

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนองานและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้รู้และกันทั้งว่าใครเคยสัญญากับใครบ้าง และได้ทําคตามสัญญาหรือไม่ ถ้าไม่ได้ทําคตามสัญญาที่พูดไว้ นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

สัญญาของเป๊ย

แก้ว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แก้วมีหนังสือการ์ตูนอ่านมากที่สุดในห้อง แก้วมักจะนำหนังสือการ์ตูนมาอ่านที่โรงเรียนเสมอ เพื่อน ๆ ในห้องมักขอยืมหนังสือการ์ตูนของแก้วอ่านเสมอและบางครั้งอ่านไม่จบก็จะขอยืมไปอ่านที่บ้าน ซึ่งแก้วก็จะให้เพื่อนยืมแต่มีข้อแม้ว่าจะต้องนำมาคืนตามกำหนดเวลาที่สัญญาไว้ เพราะแก้วเป็นคนที่ไม่ชอบคนไม่รักษาคำพูด ตอนเย็นวันจันทร์ที่บ้านของแก้ว เป๊ย ได้ไปหาแก้วที่บ้านเพื่อจะไปขอยืมหนังสือการ์ตูนจากแก้ว เพราะเมื่อตอนเช้าแก้วบอกว่ามีหนังสือการ์ตูนใหม่ ๆ อีกหลายเล่มแต่ลืมเอามาที่โรงเรียน เป๊ยจึงมาหาแก้วที่บ้านเพื่อขอยืมหนังสือไปอ่าน และสัญญากับแก้วว่าอ่านเสร็จแล้วจะรีบนำมาคืนภายในวันพุธ ก่อนที่แก้วจะให้เป๊ยยืมก็ได้กำชับให้เป๊ย นำมาคืนตามกำหนดเวลาที่บอกไว้เพราะเป๊ยจะยืมต่อและบางเล่มแก้วยังไม่ได้อ่านเลย เมื่อถึงวันพุธเป๊ยยังอ่านหนังสือการ์ตูนไม่จบเป๊ยคิดว่า ถ้าแก้วทวงหนังสือการ์ตูนก็จะขอเลื่อนกำหนดส่งไปอีก 1 วัน เมื่อเจอแก้วที่ห้องเรียน เป๊ยเห็นแก้วไม่ทวงถามเรื่องหนังสือการ์ตูนก็เลยทำเฉย ๆ เสีย ซึ่งแก้วเองก็ลืมไปว่าวันนี้เป๊ยจะต้องคืนหนังสือการ์ตูนที่ยืมไป

ตอนเย็นที่บ้านหลังจากแก้วรับประทานอาหารแล้ว ก็ได้จัดหนังสือเรียนแก้วจึงนึกได้ว่าเป๊ยยังไม่ได้คืนหนังสือการ์ตูนจึงนึกไม่พอใจในใจ เข้าวันพฤหัสบดีแก้วรีบมาโรงเรียนตั้งแต่เช้าเพื่อมาถามเรื่องหนังสือ แต่เป๊ยยังไม่มาแก้วนั่งรออยู่ ครูหนึ่งก็เห็นเป๊ยเดินมาที่ห้องเรียนแก้วจึงถามเรื่องหนังสือการ์ตูนต่อหน้าเพื่อน ๆ หลายคนในห้องเรียน พร้อมทั้งต่อว่าเป๊ยที่ไม่รักษาสัญญา ไม่คืนหนังสือตามที่พูดไว้ ต้องรอให้ทวงถามก่อนแล้วจึงคืน แบบนี้เป็นคนใจไม่ไฉนซึ่งเพื่อน ๆ ที่อยู่ในห้องเรียนก็เห็นด้วยกับคำพูดของแก้ว ในระหว่างที่กำลังพูดกันอยู่นั้น ครูหนึ่งก็ได้เดินเข้ามาในห้องเรียนและเห็นนักเรียนยืนกันอยู่หลายคนจึงได้ถามว่ามีเรื่องอะไรกัน แก้วจึงเล่าให้ครูหนึ่งฟัง ครูหนึ่งจึงได้ถามเป๊ยว่าทำไมจึงไม่คืนหนังสือการ์ตูนตามที่ได้สัญญากับแก้วไว้เป๊ยจึงเล่าให้ครูหนึ่งฟัง ครูหนึ่งจึงได้พูดตักเตือนทั้งเป๊ยและนักเรียนคนอื่นว่า การที่เราไม่รักษาสัญญาไว้มีผลเสียต่อตนเอง และคนอื่นอย่างไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตามเมื่อสัญญาไว้แล้วก็ควรทำตามที่ได้พูดไว้ เมื่อเป๊ยโดนแก้วต่อว่าก็นึกเสียใจ แต่ไม่ได้โกรธแก้ว เพราะรู้ว่า

ตนเองทำไม่ถูกต้องสักเท่าไรแล้วว่าจะคืนให้วันพุธ แต่ตนเองทำเป็นลืมเสีย ถ้าบอกแก้วว่า
ยังอ่านไม่จบขอยืมแก้วต่อแก้วก็คงจะให้ยืมต่อ เปียจึงขอโทษแก้วและสัญญาต่อหน้าครูดีและ
เพื่อน ๆ ว่าต่อไปนี้ตนเองจะเป็นคนรักษาสัญญา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม เมื่อแก้วเห็นเปีย
สัญญาก็กยกโทษให้

บทบาทของแก้ว

จันทิอ แก้ว เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จันเป็นคนชอบอ่านหนังสือการ์ตูน จันมัก
จะนำหนังสือการ์ตูนไปอ่านที่โรงเรียนเสมอเพื่อน ๆ ในห้องมักจะมาขอยืมหนังสือการ์ตูนของจัน
ซึ่งจันก็ให้ยืมทุกคน แต่มีข้อแม้ว่าต้องนำมาคืนตามกำหนดเวลา ตอนเย็นวันจันทร์เปียได้มายืม
หนังสือการ์ตูนของจันไปอ่าน โดยบอกว่าจะนำมาคืนวันพุธ ซึ่งจันก็ให้ยืมไป ตอนเย็นวันพุธขณะที่
จันจัดหนังสืออยู่นั้นก็นึกได้ว่าเปียยังไม่ได้คืนหนังสือการ์ตูนจันนึกไม่ไหวอยู่ในใจ พอรุ่งเช้า
วันพฤหัสบดี จันจึงไปรบกวนเปียตั้งแต่เช้าเพื่อถามเรื่องหนังสือการ์ตูนและจันได้บอกว่าเปียหลายอย่าง
ต่อหน้าเพื่อนในห้องหลายคน ขณะนั้นครูดีก็ได้เข้ามาในห้องและได้สอบถาม จันจึงเล่าให้ครูดี
ฟัง เปียขอโทษจัน และสัญญาจะไม่ทำอีก จันก็ยกโทษให้

บทบาทของเปีย

จันทิอ เปีย เป็นนักเรียนห้องเดียวกับแก้ว ตอนเย็นวันจันทร์จันได้ไปที่บ้านของแก้วเพื่อ
ขอยืม หนังสือการ์ตูนอ่านและสัญญากับแก้วว่าจะนำมาคืนให้วันพุธ เมื่อถึงวันพุธจันยังอ่านไม่จบ
และเห็นว่าแก้วยังไม่ทวงหนังสือคืน จันก็เลยทำเฉย ๆ เสียคิดว่าอ่านจบแล้วจะนำไปคืนให้เมื่อถึง
วันพฤหัสบดีจันไปห้องเรียน จันถูกแก้วต่อว่าเรื่อง ไม่คืนหนังสือการ์ตูน ซึ่งจันก็ยอมรับผิด
และสัญญาว่าต่อไปจะไม่ทำแบบนี้อีก

บทบาทของครูดี

ขณะที่จันเดินไปในห้องเรียนก็เห็นนักเรียนอยู่กับหลายคน จันจึงถามว่ามีเรื่องอะไรกัน
จึงได้สอบถามแก้ว แก้วก็เล่าให้ฟัง จันจึงได้พูดจาดักเตือน เปียและนักเรียนคนอื่น ๆ ในเรื่อง
การรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับคนอื่น เมื่อพูดแล้วก็ควรทำตามสัญญาไว้

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนของแก้วและเป๊ยะ ในขณะที่พวกเขาอยู่ในห้องเรียนก็ได้ยินเรื่องที่แก้ว
ต่อว่าเป๊ยะ พวกเราเห็นว่าเป๊ยะทำผิดถูก เป๊ยะควรนำหนังสือมาคืนก่อนแล้วค่อยขมิใหม่ก็ได้

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน รักษาคุณค่าสัญญา

ชื่อกิจกรรม สัญญาของเบียร์

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกผลดีของการรักษาคุณค่าสัญญา และผลเสียของการไม่รักษาคุณค่าสัญญาได้

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ เรื่อง สัญญาของเบียร์
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น พังโล่การ์ตูน พังโล่เรียน ตู้ใส่หนังสือ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียม
ครูสนทนากับนักเรียนว่านักเรียนเคยสัญญากับใครบ้างและเมื่อสัญญาแล้วนักเรียนทำตามสัญญาหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ขั้นแสดง
 - 2.1 หาผู้อาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 4 คน
 - 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนด ไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

3. ชั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อ

ต่อไปนี้

3.1 ถ้านักเรียนเป็นเบี้ย เมื่อถึงกำหนดคืนหนังสือให้แก้ว นักเรียนจะทอย่างไร และทำไมจึงทอย่างนั้น

3.2 ถ้านักเรียนเป็นแก้ว นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อเ้าได้ว่าเบี้ยยังไม่ได้คืนหนังสือ

3.3 ถ้านักเรียนเป็นเพื่อน ๆ ของแก้ว และเบี้ย ถ้าเบี้ยมาขอยืมสิ่งของจากนักเรียน นักเรียนจะทอย่างไร

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้สังเกตและกันฟังว่าใครเคยสัญญากับใครบ้าง และได้ทำตามสัญญาหรือไม่ ถ้าไม่ได้ทำตามสัญญาที่พูดไว้ นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในคำมั่น รักษาความสัตย์

ชื่อกิจกรรม "ร้านสายบัว"

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงวิธีการและการปฏิบัติตัวที่จะได้ชื่อว่าเป็นคนรักษา
คำสัตย์
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการรักษาสัตย์และผลเสียของการไม่รักษาสัตย์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการรักษาคำพูดว่า เราควรจะรักษาคำพูดที่ให้กับ
ตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ การที่เราไม่รักษาคำพูดจะเกิดผลเสียทั้งตนเองและผู้อื่นอย่างไรบ้าง

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัคร เพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 6 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง
พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดง แสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้
แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าเจ้าของร้านตัดเสื้อเป็นคนอย่างไร

3.2 นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเป็นหน่วยจะทําอย่างไร เมื่อเจ้าของร้านบอกว่ายังตัดเสื้อไม่เสร็จ

3.3 ระหว่างเจ้าของร้านตัดเสื้อกับแม่ค้าขายขนม นักเรียนอยากเป็นใคร เพราะเหตุใด

3.4 นักเรียนคิดว่าคนที่ไม่รักษาคำพูดเป็นคนอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้รู้กันและกันฟังว่า คนที่ไม่รักษาคำพูดทำให้ไว้กับผู้อื่นเป็นคนอย่างไร ถ้านักเรียนเจอเหมือนกับสถานการณ์ นักเรียนจะทําอย่างไร

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน

2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

ร้านสายบัว

เย็นวันจันทร์หลังเลิกเรียน หน้อยบอกกับเพื่อน ๆ ที่เดินกลับบ้านทางเดียวกันว่า วันนี้ต้องรีบกลับก่อนเพราะจะต้องแวะไปเอาเสื้อให้มารดาที่ร้าน "สายบัว" ในตลาด ไก่ คุ่ม และยศจึงอาสาสมัครจะไปเป็นเพื่อน ระหว่างเดินไปตลาด ไก่คุ่มถึงเจ้าของร้าน "สายบัว" ว่าเป็นคนไม่รักษาคำพูด เพราะตนเคยมาเอาเสื้อให้มารดาหลายครั้งแล้ว ไม่เคยได้ความนัดเลย ทั้ง ๆ ที่รับปากว่าสามารถจะทำได้ตามที่กำหนดแน่นอนจนมารดาของตนต้องเอาผ้าผืนเพื่อไปตัดที่ร้านอื่น หน้อยสับสนสงสัยคุณไก่คุ่มเพราะตนก็เคยมาแล้วหลายหนเช่นกัน คุ่มกับยศจึงเป็นเด็กผู้ชายที่ทำงาน ๆ ว่าไม่น่าเป็นไปได้กับคิจำของร้านตัดเสื้อผ้าต้องเป็นคนรักษาคำพูดเสมอ เพราะไม่เช่นนั้น ลูกค้าก็จะไปตัดร้านอื่นหมด

เมื่อมาถึงร้าน เจ้าของร้านเดินมาหาหน้อย อธิบายเหตุผลต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถตัดเสื้อให้ทันเวลาได้ พร้อมทั้งขอเลื่อนไปอีก 1 สัปดาห์ แต่หน้อยขอผ้าผืนทำให้เจ้าของร้านไม่พอใจ หน้อยจึงชี้แจงว่ามารดาของตนจำเป็นต้องใส่ไปงานในวันพรุ่งนี้แล้ว จึงขอผ้าผืนเพื่อไปตัดเองเพราะ ไม่สามารถรอได้ เจ้าของร้านจึงนำผ้ามาส่งให้อย่าง ไม่เต็มใจและพูดกระพ้ออีกด้วย ยศจึงรีบดึงหน้อยให้ออกจากร้านเสียโดยเร็ว เด็กชายหญิงทั้งสองคนพูดคุยกันถึงผลเสียของการ ไม่รักษาคำพูดหรือคำมั่นสัญญาไว้กับคนอื่นว่าเป็นอย่างไรบ้าง โดยไก่กล่าวว่เสียการเสียงาน หน้อยกล่าวว่าเสียเวลาผู้อื่น คุ่มแสดงความเห็นว่าเสียสัมพันธ์ภาพและยศ กล่าวเสริมว่าเสียความเชื่อถือที่คนอื่นมีต่อเราด้วย นอกจากนั้นทั้งสองคนมีความเห็นตรงกันว่าไม่ควรไปตัดเสื้อผ้าที่ร้านสายบัวอีกและจะบอกคนอื่นต่อ ๆ กันไปด้วย เพราะเจ้าของร้านเป็นคนไม่รักษาคำพูด

ขณะที่ทั้งสองคน กำลังจะเดินออกจากตลาดนั่นเอง แม่ค้าขายขนมคนหนึ่งที่วิ่งมาจับแขนคุ่มไว้แล้วถามถึงมารดาของคุ่ม คุ่มตอบว่ามารดาอยู่ที่บ้านถ้ามีธุระอะไรสั่งเขาก็ได้ แม่ค้าขายขนมจึงอธิบายว่า แม่ของคุ่มได้มาว่าจ้างให้ทำขนมจำนวน 2 ถาด ให้ในวันพรุ่งนี้ โดยนัดให้นำไปส่งที่บ้านเวลา 6 โมงเช้า แต่ตนมีความจำเป็นต้องไปเฝ้าลูกที่โรงพยาบาล จึงจะนำขนมไปส่งช้าสักเล็กน้อย ขอให้คุ่มบอกมารดาให้เข้าใจด้วย เพราะ ไม่อยากเป็นคนผิดคำพูดและจะเสียลูกค้า คุ่มรับปากที่จะบอกมารดาให้แล้วทั้งสองคนก็เดินทางกลับบ้านของตน

บทบาทของหน้อย

ฉันชื่อ หน้อย หลังเลิกเรียนฉันได้บอกกับเพื่อน ๆ ว่าจะต้องรีบกลับบ้านเพราะจะต้องแวะไปเอาเสื้อให้แม่ที่ร้านสายบัวในตลาด ไก่ ต้ม และยศ ไปเป็นเพื่อนด้วย ระหว่างเดินทางก็มีการพูดถึงเจ้าของร้านว่าเป็นคนไม่รักษาคำพูดเอาเสื้อผ้ามาตัดก็ตัดไม่เสร็จตามที่พูดไว้ ซึ่งฉันก็เห็นด้วยเพราะโดนมาหลายครั้งแล้ว เมื่อมาถึงเจ้าของร้านบอกว่า เสื้อยังตัดไม่เสร็จ ฉันจึงขอผ้าคืนเพื่อไปตัดที่อื่น เพราะแม่จำเป็นต้องใส่วันพุธนี้ เมื่อได้ผ้าคืนแล้วตอนเดินกลับบ้านพวกเราก็ได้พูดถึงถึงผลเสียของการไม่รักษาคำพูด โดยฉันพูดว่าทำให้เสียเวลาผู้อื่น และฉันคิดว่าจะไม่นำผ้ามาตัดที่ร้านสายบัวอีกและจะบอกคนอื่นด้วย

บทบาทของไก่

ฉันชื่อ ไก่ หลังเลิกเรียนฉันเดินมากับหน้อย เมื่อหน้อยบอกว่าจะไปตลาด เพื่อไปเอาเสื้อ ฉันอาสาเดินไปเป็นเพื่อนด้วยระหว่างเดินไปตลาด ฉันได้พูดถึงเจ้าของร้านที่หน้อยจะไปเอาเสื้อว่าเป็นคนไม่รักษาคำพูด เพราะฉันเคยมาเอาเสื้อให้แม่หลายครั้งแล้ว แต่ไม่เคยได้ตามที่นัดอีกครั้ง จนแม่ของฉันต้องเอาเสื้อไปตัดที่อื่น ตอนเดินกลับบ้านพวกเราได้พูดถึง ผลเสียของการไม่รักษาคำพูดที่ให้อีกกับผู้อื่นโดยฉันพูดว่า ทำให้ผู้อื่นต้องเสียการเสียนงาน

บทบาทของต้ม

ฉันชื่อ ต้ม หลังเลิกเรียน ฉันเดินมากับหน้อย เมื่อหน้อยบอกว่าจะไปตลาดเพื่อไปเอาเสื้อในตลาด ฉันอาสาเดินไปเป็นเพื่อนด้วย ระหว่างเดินทางก็มีการพูดถึงเจ้าของร้านตัดเสื้อว่าเป็นคนไม่รักษาคำพูด ซึ่งฉันเพิ่งแต่ฟังเฉย ๆ ตอนเดินกลับบ้านพวกเราได้พูดถึงผลเสียของการไม่รักษาคำพูดที่ให้อีกกับผู้อื่น โดยฉันแสดงความคิดเห็นว่าทำให้เสียสัมพันธภาพ ระหว่างที่กำลังเดินออกจากตลาดมีแม่ค้าคนหนึ่งมาจับแขนฉันและได้ถามถึงแม่ของฉัน ฉันบอกว่าอยู่ที่บ้าน เธอได้สิ่งข้อความไปบอกแม่ ซึ่งฉันก็รับปากว่าจะบอกแม่ให้

บทบาทของยศ

ฉันชื่อ ยศ หลังเลิกเรียน ฉันได้เดินไปเป็นเพื่อนหน้อยในตลาด ระหว่างเดินทาง ก็มีการพูดถึงเจ้าของร้านตัดเสื้อว่าเป็นคนไม่รักษาคำพูด ซึ่งฉันเพิ่งแต่เพิ่งเคย ๗ เมื่อมาถึงร้าน ฉันได้ยินเจ้าของร้านพูดกับหน้อยเรื่องที่ตัดผ้าไม่เสร็จและได้พูดจากระทืบว่าหน้อย ฉันจึงรีบดึงหน้อยออกมาจากร้านเสีย ตอนเดินกลับบ้านพวกเราก็ได้พูดถึงผลเสียของการไม่รักษาคำพูด โดยฉันพูดว่าทำให้เสียความเชื่อถือที่คนอื่นมีต่อตนเอง

บทบาทเจ้าของร้านเสื้อผ้าสายบัว

ฉันเป็นเจ้าของร้านตัดเสื้อผ้า สายบัว ฉันได้รับตัดเสื้อแก่ของหน้อยไว้ โดยรับปากว่าจะตัดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาที่พูดกันไว้ เมื่อหน้อยมาเอาเสื้อ ฉันยังตัดไม่เสร็จจึงขอเลื่อนไปอีก 1 สัปดาห์ แต่หน้อยไม่ยอม ฉันจึงคืนผ้าให้และได้พูดจากระทืบไปหลายคำ ซึ่งมีหลายรายที่มาเอาเสื้อผ้าคืนเพราะฉันตัดให้ตามที่รับปากไว้ไม่เสร็จ ทำให้ฉันเสียลูกค้าไปมากขึ้นทุกวัน และไม่ค่อยมีลูกค้าใหม่

บทบาทของแม่ค้าขายขนม

✓ ฉันเป็นแม่ค้าขายขนม ฉันเห็นตุ้มเดินที่ตลาด ฉันจึงไปบอกตุ้มว่า ให้ตุ้มช่วยไปบอกแม่ของตุ้มด้วยว่าที่สั่งให้ฉันขายขนมไปให้ตอนเช้าก่อน 6 โมงนั้น ฉันคงจะไปส่งข้าวเล็กน้อยเพราะฉันต้องไปเฝ้าลูกที่โรงพยาบาล ขอให้ตุ้มช่วยบอกแม่ให้ทราบด้วย เพราะฉันไม่อยากเป็นคนเสียคำพูด

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน รักษาคุณค่าสัญญา

ชื่อกิจกรรม "ร้านสายบัว"

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงวิธีการและการปฏิบัติตัวที่จะได้ชื่อว่า เป็นคนรักษาคุณค่าสัญญา
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการรักษาสัญญาและผลเสียของการไม่รักษาสัญญา

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ

ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการรักษาคุณค่าว่า เราควรจะรักษาคุณค่าที่ให้กับตนเองหรือผู้อื่นหรือไม่ การที่เราไม่รักษาคุณค่าจะเกิดผลเสียทั้งตนเองและผู้อื่นอย่างไรบ้าง

2. ขั้นแสดง

2.1 ทำอาสาสมัคร เพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 6 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อ

ต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าเจ้าของร้านค้าดีเสียเป็นอย่างไร

3.2 นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเป็นพ่อจะทําอย่างไร เมื่อเจ้าของร้านบอกว่ายังดีเสียไม่เสร็จ

3.3 ระหว่างเจ้าของดีเสียกับแม่ค้าขายขนม นักเรียนอยากเป็นใคร เพราะเหตุใด

3.4 นักเรียนคิดว่าคนที่ไม่รักษาคำพูดเป็นอย่างไร

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์สู่กันและกันฟังว่า คนที่ไม่รักษาคำพูดทำให้ไว้กับผู้อื่นเป็นอย่างไร ถ้านักเรียนเจอเหมือนกับสถานการณ์ นักเรียนจะทําอย่างไร

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ไม่กล่าวคำเท็จ

ชื่อกิจกรรม พุคคีมีประโยชน์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลดีของการไม่กล่าวคำเท็จ และผลเสียของการกล่าวเท็จ
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการไม่กล่าวคำเท็จ

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติเรื่องพุคคีมีประโยชน์
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น รองเท้า กระโปรง เสื้อผู้ชาย

วิธีดำเนินการ

- ✓ 1. ขั้นเตรียมการ
ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการพูดว่าใครเคยพูดโกหกบ้าง และรู้สึกอย่างไร
เมื่อพูดโกหกผู้อื่น นักเรียนรู้สึกอย่างไรถ้ามีคนมาพูดโกหก

2. ขั้นแสดง
 - 2.1 อาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 6 คน
 - 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคาให้ให้นักแสดงอ่านและให้เตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 - 2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักแสดง แสดงบทบาทของตน ส่วนนักเรียนคนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ ใช้เวลาแสดงประมาณ 10 - 20 นาที

3. ชั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า เจ้าของร้านขายเสื้อผ้าเป็นอย่างไร

3.2 ระหว่างเจ้าของขายรองเท้า ขายกระโปรงและขายเสื้อผ้า นักเรียนอยากเป็นใคร เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่า การกระทำของเจ้าของร้านขายรองเท้า และขายกระโปรงก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเขาอย่างไรบ้าง

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ผู้สังเกตและกันฟังในเรื่อง การไม่กล่าวหาเท็จว่าเป็นสิ่งที่ดีอย่างไรบ้าง ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

พุดศรีมีประโยชน์

วันหนึ่ง สุกดา มาลี และประวิทย์ ไปซื้อของที่ตลาดด้วยกัน โดยสุกดาต้องการจะซื้อ รองเท้าสำหรับใส่ไปเที่ยว มาลีต้องการซื้อกระโปรงและประวิทย์ต้องการซื้อเสื้อ ทั้งสามจึงเดินเข้าไปในตลาดและแวะที่ร้านขายรองเท้าเป็นร้านแรก เจ้าของร้านออกมาต้อนรับเด็กทั้ง 3 สุกดาเลือกรองเท้าได้คู่หนึ่ง แต่สุกดาเห็นว่ามันมีตำหนิจึงขอเปลี่ยนใหม่ โดยไม่ได้ชี้ให้เจ้าของร้านดูรอยตำหนินั้น เจ้าของร้านนำรองเท้าคู่ใหม่มาเปลี่ยนให้ แต่สุกดาจากนั้นก็จึ้นรู้ว่าเป็นรองเท้าคู่เดิม เจ้าของร้านพยายามพูดว่าเป็นรองเท้าคู่ใหม่และสวยเหมาะกับสุกดามาก สุกดาเดินออกมาจากร้าน โดยไม่ซื้อรองเท้าคู่นั้นเพราะไม่พอใจที่เจ้าของร้านพูดโกหกกับตน

มาลีเดินเข้าไปในร้านขายเสื้อผ้าเพื่อจะซื้อกระโปรง มาลีเลือกได้กระโปรงตัวหนึ่ง แต่ไม่ชอบจึงจึงถามหาเสื้ออื่นแต่เจ้าของร้านบอกว่ามีเสื้อเดียว เมื่อต่อรองราคาได้แล้วมาลีจึงซื้อกระโปรงตัวนั้นมา และเมื่อเดินออกจากร้านมาครู่เดียวมาลีก็เห็นเจ้าของร้านนำกระโปรงตัวใหม่ซึ่งมีสีสวยกว่าตัวของมาลีมาแขวนโชว์ใหม่ สุกดากับประวิทย์ซึ่งยืนอยู่หน้าร้านก็พลอยงงไปด้วย

ประวิทย์ก็กล่าวกับสุกดาและมาลีว่าตนจะไม่ซื้อเสื้อที่ร้านนี้ เพราะเห็นตัวอย่างจากสุกดาและมาลีกลัวจะโดนหลอกบ้าง แต่พอเดินผ่านร้านขายเสื้อผ้าร้านหนึ่งซึ่งมีเสื้อผู้ชายสวย ๆ แขนอยู่ ประวิทย์ยืนจ้องด้วยความลึงเลใจ เจ้าของร้านออกมาต้อนรับ พุดจาชักชวนให้เข้ามาชมก่อน ทั้ง 3 คน จึงเข้าไปในร้าน ประวิทย์เข้าไปจับเสื้อตัวหนึ่ง เจ้าของร้านเมื่อเห็นประวิทย์สนใจก็อธิบายว่ามีก็สีก็สวยก็ขนาด และพร้อมจะนำมาให้ดูถ้าต้องการจะเลือก เจ้าของร้านบอกประวิทย์ถึงวิธีเลือกผ้าด้วยว่าผ้าแบบใดใส่สบาย อย่างตัวที่ประวิทย์ชอบถึงสีจะสวยแต่ใช้ไปนาน ๆ แล้วสีจะซีดและใส่แล้วร้อนเสื้ออีกแบบหนึ่ง ไม่ได้ ประวิทย์จึงให้เจ้าของร้านช่วยเลือกให้ 1 ตัว ระหว่างเดินกลับบ้านสุกดากับมาลีได้สัญญากับตนเองว่าจะไม่ซื้อของที่ร้านที่ตนซื้ออีกและจะบอกคนอื่น ๆ ไม่ให้ซื้อด้วยเพราะคนขายพูดโกหกเพื่อประโยชน์ของตนเอง ไม่เหมือนกับร้านที่ประวิทย์ซื้อซึ่งคนขายพูดจาตรงไปตรงมา

บทบาทของสุคา

ฉันชื่อ สุคา วันหนึ่งฉันและเพื่อน 2 คน ได้ไปซื้อของที่ตลาด ฉันต้องการไปซื้อรองเท้า เมื่อไปถึงตลาด ฉันก็ได้เข้าไปซื้อรองเท้า ฉันเลือกรองเท้าได้คู่หนึ่งแต่ฉันเห็นว่ามันมีตำหนิ จึงขอเปลี่ยนคู่ใหม่ เจ้าของร้านเดินเข้าไปหลังร้านครู่หนึ่งก็เอารองเท้าคู่ใหม่มาให้ฉัน เมื่อฉันมองดูรองเท้าก็รู้ว่าเป็นคู่เดิม เพราะฉันจำตำหนิได้ ฉันจึงรู้ว่าเจ้าของร้านโกหก ฉันจึงไม่ซื้อรองเท้าคู่นั้น ระหว่างเดินทางกลับบ้าน ฉันได้สัญญากับตัวเองว่าจะไม่ซื้อของที่ร้านที่ร้านนี้อีก และจะบอกคนอื่น ๆ ไม่ให้ซื้อด้วย เพราะคนขายพูดโกหกเพื่อประโยชน์ของตนเอง

บทบาทของมาลี

ฉันชื่อมาลี วันหนึ่งฉันและเพื่อน 2 คน ได้ไปซื้อของที่ตลาด ฉันต้องการซื้อกระโปรง ฉันเลือกกระโปรงตัวหนึ่งแต่ไม่ชอบสี จึงขอเปลี่ยนเป็นสีอื่น แต่คนขายบอกว่ามีเพียงสีเดียว ฉันอยากได้กระโปรงตัวนั้น จึงซื้อมาเมื่อฉันเดินออกจากร้านครู่เดียวก็เห็นเจ้าของร้านนำกระโปรงตัวใหม่ ซึ่งมีสีสวยกว่าตัวที่ฉันซื้อมาแขวนโชว์ใหม่ ฉันจึงรู้ว่าเจ้าของร้านพูดโกหก ฉันตั้งใจว่าจะไม่ซื้อกระโปรงร้านนี้อีก และจะบอกคนอื่น ๆ ไม่ให้ซื้อด้วยเพราะคนขายพูดโกหกเพื่อประโยชน์ของตนเอง

บทบาทของประวิทย์

ฉันชื่อ ประวิทย์ วันหนึ่งฉันและเพื่อน 2 คน ได้ไปซื้อของที่ตลาด ฉันตั้งใจว่าจะซื้อเสื้อแต่เมื่อเห็นตัวอย่างจากสุคาและมาลีแล้วก็ไม่อยากซื้อ แต่พอฉันเดินผ่านร้านเสื้อ ซึ่งมีเสื้อผู้ชายสวย ๆ แขนสั้นอยู่ ฉันก็หลงใหล พอถึงเจ้าของร้านออกมาต้อนรับ ฉันและเพื่อนจึงเข้าไปดูเสื้อ ฉันได้จับดูเสื้อตัวหนึ่งขณะที่ฉันดูเสื้อนั้น เจ้าของร้านก็ได้อธิบายว่าเสื้อมีกลิ่นตัวก็ขนาด ถ้าฉันสนใจก็จะนำมาให้ดูฉันเห็นว่าเจ้าของร้าน เป็นคนพูดตรงไปตรงมา มีความจริงใจฉันจึงให้เจ้าของร้านเลือกให้ 1 ตัว

บทบาทของเจ้าของร้านขายกระโปรง

ขณะที่ฉันนั่งอยู่ในร้านก็มีเด็ก 3 คน เข้ามาในร้านมีเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ต้องการซื้อกระโปรง ฉันเลยไปหยิบกระโปรงมาให้ดูเมื่อเด็กคนนั้นจะเอาสีอื่น ฉันเลยบอกว่ามีเพียงสีเดียว เพราะต้องการจะขายกระโปรงตัวนี้ให้หมดไปเมื่อเด็กพวกนั้นออกไปจากร้าน ฉันจึงได้เอากระโปรงแบบเดิมแต่สีอื่นมาแขวนไว้แทนที่

บทบาทของเจ้าของขายรองเท้า

ขณะที่ฉันนั่งอยู่ในร้านก็มีเด็ก 3 คน เข้ามาในร้าน ฉันจึงออกไปต้อนรับ เด็กผู้หญิงที่มาต้องการรองเท้าฉันจึงเดินไปหยิบรองเท้ามาให้ดูเมื่อเด็กคนนั้นต้องการรองเท้าใหม่ฉันจึงแกล้งเดินไปหลังร้านและถือรองเท้าคู่เดิมออกมาอีก เพราะต้องการจะขายรองเท้าที่มีค่าทำให้หมดไป โดยบอกว่าเป็นคู่ใหม่ ซึ่งสวยและเหมาะจะสวมกว่าคู่ก่อนมาก

บทบาทของเจ้าของร้านเสื้อผ้า

ขณะที่ฉันนั่งขายเสื้อผ้าอยู่ในร้านก็เห็นเด็ก 3 คน เดินอยู่หน้าร้านเด็กผู้ชายคนหนึ่งชอบเสื้อแต่ยังลังเลอยู่ ฉันจึงชักชวนให้เข้ามาดูในร้าน และได้อธิบายว่ามีเสื้อสีที่คล้ายกันขนาดฉันได้ขอวิธีเลือกผ้าด้วยว่าผ้าแบบใดใส่สบาย ฉันจะพูดกับลูกค้าอย่างตรงไปตรงมา ไม่เคยโกหกลูกค้า จึงทำให้ฉันขายเสื้อผ้าได้เสมอ

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง ความซื่อสัตย์ในด้าน ไม่กล่าวคำเท็จ

ชื่อกิจกรรม พุดคี่มีประโยชน์

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลดีของการไม่กล่าวคำเท็จ และผลเสียของการกล่าวเท็จ
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการไม่กล่าวคำเท็จ

สื่อประกอบ

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติเรื่องพุดคี่มีประโยชน์
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น รองเท้า กระโปรง เสื้อผู้ชาย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
ครูสนทนากับนักเรียนในเรื่องการพูดว่าใครเคยพูดโกหกบ้าง และรู้สึกอย่างไร
เมื่อพูดโกหกผู้อื่น นักเรียนรู้สึกอย่างไรถ้ามีคนมาพูดโกหก

2. ขั้นแสดง

2.1 อาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง จำนวน 6 คน

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและให้เตรียมตัว

แสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

2.3 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดแนวทางในการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์เอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ใช้เวลาแสดงประมาณ 15 - 20 นาที

3. ขั้นอภิปราย

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่แสดงไปในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่า เจ้าของร้านขายเสื้อผ้าเป็นใครอย่างไร

3.2 ระหว่างเจ้าของขายรองเท้า ขายกระโปรงและขายเสื้อผ้า นักเรียนอยากเป็นใคร เพราะเหตุใด

3.3 นักเรียนคิดว่า การกระทำของเจ้าของร้านขายรองเท้า และขายกระโปรงก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเขาอย่างไรบ้าง

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่ม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่สื่อกันและกันทั้งในเรื่อง การไม่กล่าวคำเท็จว่าเป็นสิ่งที่ดียังไรบ้าง ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5.2 นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และครูสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

ชื่อกิจกรรม เพลงความซื่อสัตย์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบททวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ และปฏิบัติตนเป็นคนมีความซื่อสัตย์ได้

สื่อประกอบ

เพลงความซื่อสัตย์ เครื่องเพป คลับเพป

วิธีดำเนินการ

1. ใช้เพลงเป็นสื่อในการสรุปเนื้อหา โดยครูแจกเนื้อเพลงให้นักเรียน
2. ครูเปิดเทปเพลงให้นักเรียนฟัง 2 เที้ยว พร้อมกับให้นักเรียนร้องคลอไปด้วย
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ และให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการสรุปให้สมาชิกทุกคนทราบ และครูช่วยเสริมในจุดที่บกพร่อง
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม
5. ครูกล่าวปิดการเข้าร่วมกิจกรรม และกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. ดูจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม และสรุปของนักเรียน

แผนการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

ชื่อกิจกรรม เพลงความซื่อสัตย์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบททวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ และปฏิบัติตนเป็นความซื่อสัตย์ได้

สื่อประกอบ

เพลงความซื่อสัตย์ เครื่องเทพ ตลับเทป

วิธีดำเนินการ

1. ใช้เพลงเป็นสื่อในการสรุปเนื้อหา โดยครูแจกเนื้อเพลงให้นักเรียน
2. ครูเปิดเทปเพลงให้นักเรียนฟัง 2 เที้ยว พร้อมกับให้นักเรียนร้องคลอไปด้วย
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ และให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการสรุปให้สมาชิกทุกคนทราบ และครูช่วยเสริมในจุดที่บกพร่อง
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม
5. ครูกล่าวปิดการเข้าร่วมกิจกรรม และกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. ดูจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม และสรุปของนักเรียน

ภาคผนวก ค

- ตารางเปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการใช้
บทบาทสมมติแบบมีบทและบทบาทสมมติแบบไม่มีบท
- ตารางเปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
แบบมีบท
- ตารางเปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
แบบไม่มีบท
- ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลอง
ที่ 2 หลังการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท และบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนการใช้
บทบาทสมมติแบบมีบท และการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2	อันดับ
1	46	1	70	12.5
2	58	4	74	15
3	59	5	71	14
4	68	10	63	7
5	68	10	65	8
6	70	12.5	60	6
7	68	10	55	3
8	75	16	47	2

$$R_E = 68.5$$

$$R_C = 67.5$$

$$U = 31.5$$

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
แบบมีบท

คนที่	คะแนนความซื่อสัตย์		ผลต่างของ คะแนนความ ซื่อสัตย์	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	46	70	24	7	+7	
2	58	87	29	8	+8	
3	59	73	14	6	+6	
4	68	80	12	5	+5	
5	68	77	9	1	+1	
6	70	80	10	2.5	+2.5	
7	68	79	11	4	+4	
8	75	85	10	2.5	+2.5	

T = 0*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้บทบาท
สมมติแบบไม่มีบท

คนที่	คะแนนความซื่อสัตย์		ผลต่างของ คะแนนความ ซื่อสัตย์	อันดับ	R ⁺	R ⁻
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	70	80	10	5.5	+5.5	
2	74	77	3	1	+1	
3	71	80	9	3.5	+3.5	
4	63	74	11	7	+7	
5	65	75	10	5.5	+5.5	
6	60	74	14	8.	+8	
7	55	64	9	3.5	+3.5	
8	47	55	8	2	+2	

$$T = 0^*$$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังการบำบัดแบบมีบทและบำบัดแบบไม่มีบท

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1		ค่าความแตกต่าง	อันดับ	กลุ่มทดลองที่ 2		ค่าความแตกต่าง	อันดับ
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง			ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง		
1	46	70	24	15	70	80	10	7.5
2	58	87	29	16	74	77	3	1
3	59	73	14	13.5	71	80	9	4
4	68	80	12	12	63	74	11	10.5
5	68	77	9	4	65	75	10	7.5
6	70	80	10	7.5	60	74	14	13.5
7	68	79	11	10.5	55	64	9	4
8	75	85	10	7.5	47	55	8	2

$R_E = 86$

$R_C = 50$

$U^* = 14$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววรรณี ชีช้าง

เกิดวันที่ 24 เดือน สิงหาคม พุทธศักราช 2507

สถานที่เกิด ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 63 หมู่ 5 ตำบลเขาพังไกร อำเภอหัวไทร
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80170

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 3

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านทุ่งเลน ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ
จังหวัดศรีสะเกษ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2521	ประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนวัดเขาพังไกร
อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2526	มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ อำเภอหัวไทร
จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2530	ศิลปศาสตรบัณฑิต (เอกประวัติศาสตร์) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
พ.ศ.2536	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ
ของ
วรรดี ชีช้าง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2536

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอหนองหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท จำนวน 8 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความซื่อสัตย์โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ Wilcoxon Matched-Pairs Signed Ranks และ Mann-Whitney U Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทมีความซื่อสัตย์สูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทมีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A COMPARISON OF ROLE-PLAYING WITH AND WITHOUT SCRIPT ON HONESTY
OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS OF BANPRANPIBOONWITAYA SCHOOL
IN AMPHOE KHUN HAN, CHANGWAT SI SA KET

AN ABSTRACT

BY

WANDEE CHEECHANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
February 1993

The purpose of this experimental research was to compare Role-Playing with and without Script on Honesty of Mathayom Suksa I students of Banpranpiboonwitaya School in Amphoe Khun Han, Changwat Si Sa Ket in the academic Year of 1992. Sixteen students were randomly selected as the sample. They were randomly selected for the first experimental group and the second experimental group; eight students for each. The first experimental group participated in Role-Playing with script, while the second experimental group participated in Role-Playing without script. The instruments used for collecting data were the honesty question-naire, the Role-Playing with script program and the Role-Playing without script program. Wilcoxon Matched-Pairs Signed Ranks Test and Mann-Whitney U Test were used to analyze the data.

The results of the study were as follows:

1. Honesty of the first experimental group was significantly higher than before the experiment at .05 level.
2. Honesty of the second experimental group was significantly higher than before the experiment at .05 level.
3. There was a significant difference in honesty between the first experimental group and the second one at .05 level, ie. the honesty of the first group was significantly higher than that of the second one at .05 level.